

В. Петербург.

1897.

UNE MÈRE.

CONTE

DE

Hans Christian Andersen

en vingt-deux langues.

Avec un portrait de l'auteur, gravé sur bois par M-r B. Matthée.

Le dessin de la couverture par M-r M. Dalkevitch.

Édité par P. Em. HANSEN.

S.-PETERSBOURG.
IMPIMERIE ET LITHOGRAPHIE S. M. NICOLAIEFF. Was. O., 3 L., 40.
1894.

МАТЬ.

СКАЗКА

Ганса Христиана Андерсена

на двадцати двухъ языкахъ.

Съ портретомъ автора, гравированнымъ на деревѣ В. Матэ

Рисунокъ обложки М. Далькевича.

Издаль П. ГАНЗЕНЪ.

С.-ПЕТЕРБУРГЪ.
Типографія и литографія С. М. Николаева. Was. O., 3 л., 40.
1894.

AUX LECTEURS.

Le 2 Juin 1875 le Danemark fêtait solennellement le soixante dixième anniversaire de la naissance de son écrivain le plus aimé et le plus populaire, Hans Christian Andersen, dont la gloire retentissante dépassait de beaucoup les limites de sa patrie. Ce jour-là S. M. le roi de Danemark, Christian IX, remit personnellement à l'illustre écrivain la grande croix de Commandeur; les députations, chargées d'épîtres collectives et de présents, furent innombrables. Dans l'épître, adressée à Andersen au nom de tout le peuple danois, il était mentionné, entre autre, que la souscription nationale, ayant pour but d'ériger une statue à son écrivain favori, avait produit déjà 24,000 cronos (environ 35,000 francs). Il était donc possible d'entreprendre dans le plus bref délai les travaux de ce monument, et l'écrivain lui-même fut invité à participer aux délibérations sur le choix à faire parmi divers projets. Andersen jouit ainsi de la distinction bien rare dans les annales littéraires de voir son mérite unanimement reconnu de son vivant encore. Un des présents, qu'Andersen lui-même dit avoir été des plus chers à son cœur, est un modeste petit livre, qui lui fut offert ce jour-là et contenait son conte «Une mère» en danois et traduit en quatorze langues européennes. Ces traductions avaient été recueillies par l'éminent et savant philologue danois, M-r le professeur Guillaume Thomsen et M-r Jean Pio, dans le but de donner à Andersen une preuve évidente de sa popularité littéraire en Europe,—ce qui le toucha particulièrement.

КЪ ЧИТАТЕЛЯМЪ.

2 Юня 1875 года Данія торжественно отпраздновала семидесятую годовщину рожденія своего любимѣйшаго и популярнѣйшаго писателя, стяжавшаго громкую славу и за предѣлами родины, Ганса Христиана Андерсена. Е. В. король датскій Христианъ IX лично вручилъ ему въ этотъ день орденъ Коммандора I степени, а депутациямъ съ адресами и подарками не было конца. Въ адресѣ, поднесенномъ Андерсену отъ всего датскаго народа, говорилось, между прочимъ, что всенародная подписка на памятникъ любимому писателю дала уже 24,000 кронъ (около 12,000 рубл.). Это давало возможность въ самомъ близкомъ будущемъ приступить къ постановкѣ самаго памятника, въ обсужденіи проектовъ котораго приглашался принять участіе и самъ писатель, удостоивавшійся столь рѣдкаго въ лѣтописяхъ литературы общенароднаго признанія своихъ заслугъ еще при жизни. Однимъ же изъ самыхъ дорогихъ подарковъ, полученныхъ въ этотъ день Андерсеномъ, явилась для него, по его собственнымъ словамъ, скромная книжка, содержащая его сказку «Мать» въ подлинникѣ и четырнадцати переводахъ на различные европейскіе языки. Сборникъ этотъ былъ составленъ извѣстнымъ датскимъ ученымъ филологомъ, профессоромъ Вильгельмомъ Томсеномъ и г. Жаномъ Піо съ цѣлью дать Андерсену наглядное доказательство европейской популярности его произведеній, что особенно и тронуло его.

Изданіе гг. Томсена и Піо, имѣвшее, какъ на родинѣ Андерсена, такъ и далеко за предѣлами ея, большой успѣхъ,

L'édition de M-rs Thomsen et Pio, qui eut un grand succès dans la patrie d'Andersen et bien au-delà de ses limites, a servi de prototype à notre recueil, qui contient non plus quatorze, mais vingt et une traductions du conte sus-nommé.

L'édition russe a pour but, premièrement, d'honorer la mémoire de l'écrivain danois, si aimé et si populaire en Russie, et dont la vie a été consacrée à l'idéal du Vrai, du Bien et du Beau; secondement nous espérons qu'elle aidera à propager le nom et les œuvres d'Andersen parmi celles des nationalités de ce vaste Empire, auxquelles notre écrivain est encore à peu près ou entièrement inconnu.

La grandiose simplicité de son idée éminemment-chrétienne ainsi que la touchante sincérité du style font du conte «Une mère» l'œuvre la plus propice au but projeté: on a raison de dire, que ces paroles inspirées sont un éloquent appel d'humble résignation à la Volonté Suprême, d'abnégation et d'amour du prochain. Sa forme simple le rend accessible à tous les niveaux intellectuels, car il touche aux cordes les plus intimes de l'âme humaine.

и послужило прототиномъ настоящаго изданія, въ которомъ помѣщено уже не четырнадцать, а двадцать одинъ переводъ упомянутой сказки.

Цѣль русскаго изданія—желаніе, во-первыхъ, почтить память столь любимаго и популярнаго въ Россіи датскаго писателя, служившаго всю свою жизнь идеаламъ истины, добра и красоты; во-вторыхъ, дать толчокъ къ распространенію извѣстности его среди мало или вовсе не знакомыхъ съ его дѣятельностью народностей Россіи.

Величавая простота высоко-христіанской идеи и задушевность изложенія дѣлаютъ сказку «Мать» наиболѣе соответствующею намѣченной цѣли: ее справедливо называютъ вдохновенною проповѣдью смиренной покорности Высшему Промыслу и беззаветной, самоотверженной любви къ ближнему; по простотѣ же формы и изложенія она доступна пониманію всѣхъ и cadaго, затрагивая наиболѣе чувствительныя струны человѣческой души.

ОГЛАВЛЕНИЕ.

	стр.
I. Historien om en Moder	1
II. Мать	7
III. Мать	13
IV. Historya o matce	20
V. Matka	26
VI. Matka	31
VII. Мати	37
VIII. Moðirin	44
IX. En moder	50
X. Die Geschichte von einer Mutter	56
XI. De Geschicht vun en Mudder	63
XII. De geschiedenis eener moeder	69
XIII. The story of a mother	75
XIV. Histoire d'une mère	81
XV. Historia de una madre	87
XVI. Una madre	95
XVII. Μία μητέρα	102
XVIII. Ума	109
XIX. Muutama äiti	117
XX. Egy anya története	124
XXI. 𐌆𐌿𐌰	137
XXII. 𐌇𐌸𐌰𐌿	142

I.

Historien om en Moder.

er sad en Moder hos sit lille Barn; hun var saa bedrøvet, saa bange for at det skulde døe. Det var saa blegt, de smaa Øine havde lukket sig, det trak saa sagte Veiret, og imellem med et dybt Drag, ligesom om det sukkede; og Moderen saae endnu mere sorrigfuld paa den lille Sjæl.

Da bankede det paa Døren, og der kom en fattig, gammel Mand, svøbt ligesom i et stort Hestedækken, for det varmer, og det trængte han til, det var jo kold Vinter; Alting udenfor laae med Iis og Snee, og Vinden blæste, saa at det skar i Ansigtet.

Og da den gamle Mand rystede af Kulde, og det lille Barn sov et Øieblik, gik Moderen hen og satte Øl i en lille Potte ind i Kakkellovnen, at det kunde varmes til ham; og den gamle Mand sad og vuggede, og Moderen satte sig paa Stolen tæt ved ham, saae paa sit syge Barn, der trak Veiret saa dybt, og løftede den lille Haand.

«Troer Du ikke nok, at jeg beholder ham?» sagde hun, «Vor Herre vil ikke tage ham fra mig!»

Og den gamle Mand, det var Døden selv, han nikkede saa underligt; det kunde lige saa godt betyde Ja, som Nei. Og Moderen saae ned i sit Skjød, og Taarerne løb hende over Kinderne;—hendes Hoved blev saa tungt, i tre Nætter og Dage havde hun ikke lukket sine Øine, og nu sov hun, men kun et Øieblik, saa foer hun op og

rystede af Kulde: «Hvad er det!» sagde hun og saae til alle Sider; men den gamle Mand var borte, og hendes lille Barn var borte, han havde taget det med sig; og henne i Krogen snurrede og snurrede det gamle Uhr; det store Blylod løb lige ned til Gulvet, Bum! og saa stod ogsaa Uhret stille.

Men den stakkels Moder løb ud af Huset og raabte paa sit Barn.

Derude, midt i Sneen, sad en Kone i lange, sorte Klæder og hun sagde: «Døden har været inde i din Stue, jeg saae han skyndte sig bort med dit lille Barn; han gaaer stærkere til end Vinden, han bringer aldrig tilbage, hvad han tog!»

«Siig mig blot, hvad Vei han gik!» sagde Moderen, «siig mig Veien, og jeg skal finde ham!»

«Jeg veed det!» sagde Konen i de sorte Klæder, «men før jeg siger den, maa Du først synge for mig alle de Viser, Du har sjunget for dit Barn; jeg holder af dem, jeg har hørt dem før, jeg er Natten, jeg saae dine Taarer, medens Du sang dem.»

«Jeg vil synge dem alle, alle!» sagde Moderen, «men stands mig ikke, at jeg kan naae ham, at jeg kan finde mit Barn.»

Men Natten sad stum og stille; da vred Moderen sine Hænder, sang og græd, og der var mange Viser, men endnu flere Taarer; og saa sagde Natten: «Gaa til Høire, ind i den mørke Granskov; der saae jeg Døden tage Vei med dit lille Barn.»

Dybt inde i Skoven krydsede Veiene sig, og hun vidste ikke længer, hvor hun skulde gaa; da stod der en Tornebusk, der var hverken Blad eller Blomst paa den; det var jo ogsaa i den kolde Vintertid, og der hang Iislag paa Grenene.

«Har Du ikke seet Døden gaae forbi med mit lille Barn?»

«Joi!» sagde Tornebusken, «men jeg siger Dig ikke, hvilken Vei han tog, uden at Du først vil varme mig op ved dit Hjerte; jeg fryser ihjel, jeg bliver til bare Iis.»

Og hun trykkede Tornebusken til sit Bryst, saa fast, for at den ret kunde opvarmes, og Tornene gik lige ind i hendes Kjød, og hendes Blod flød i store Draaber, men Tornebusken skød friske grønne Blade, og der kom Blomster paa i den koldo Vinternat, saa varmt

var der ved en bedrøvet Moders Hjerte; og Tornebusken sagde hende Veien, som hun skulde gaae.

Da kom hun til en stor Sø, hvor der hverken var Skib eller Baad. Søen var ikke frossen nok til at den kunde bære hende, og heller ikke aaben og lav nok til at hun kunde vade igjennem, og over den maatte hun, vilde hun finde sit Barn; saa lagde hun sig ned for at drikke Søen ud, og det var jo umuligt for et Menneske; men den bedrøvede Moder tænkte, at der dog kunde skee et Mirakel. —

«Nei, det gaaer aldrig!» sagde Søen, «lad os To hellere see at blive enige! jeg holder af at samle paa Perler, og dine Øine ere de to klareste, jeg har seet; vil Du græde dem ud til mig, saa skal jeg bære Dig over til det store Drivhuus, hvor Døden boer og passer Blomster og Træer; hver af dem er et Menneskeliv!»

«O, hvad giver jeg ikke for at komme til mit Barn!» sagde den forgrædte Moder, og hun græd endnu mere, og hendes Øine sank ned paa Havsens Bund og bleve to kostbare Perler; men Søen løftede hende, som om hun sad i en Gyngel, og hun fløj i en Svingning til Kysten paa den anden Side, hvor der stod et milebredt, underligt Huus; man vidste ikke, om det var et Bjerg med Skov og Huler, eller om det var temret op, men den stakkels Moder kunde ikke see det, hun havde jo grædt sine Øine ud.

«Hvor skal jeg finde Døden, som gik med mit lille Barn?» sagde hun.

«Her er han ikke kommen endnu!» sagde den gamle Grav-Kone, som gik og skulde passe paa Dødens store Drivhuus. «Hvor har Du kunnet finde herhen, og hvem har hjulpet Dig?»

«V or Herre har hjulpet mig!» sagde hun, «han er barmhjertig, og det vil Du ogsaa være! hvor skal jeg finde mit lille Barn?»

«Ja, jeg kjender det ikke,» sagde Konen, «og Du kan ikke see!—Mange Blomster og Træer ere visnede i Nat, Døden vil snart komme og plante dem om! Du veed vel, at hvert Menneske har sit Livstræ eller sin Blomst, saaledes som nu Enhver er indrettet; de see ud, som andre Væxter, men de har Hjerteslag; Barnehjerte kan ogsaa bankel gaa efter det, maaskee kan Du kjende dit Barns; men

hvad giver Du mig for at sige Dig, hvad Du mere skal gjøre!
 «Jeg har ikke Noget at give,» sagde den bedrøvede Moder,
 «men jeg vil gaae for Dig til Verdens Ende.»

«Ja der har jeg ikke Noget at gjøre,» sagde Konen, «men Du kan give mig dit lange, sorte Haar; Du veed nok selv det er kjønt, og det kan jeg lide! Du skal faae mit hvide igjen, det er altid Noget!»

«Forlanger Du ikke Andet,» sagde hun, «det giver jeg Dig med Glæde!» Og hun gav hende sit smukke sorte Haar og fik den Gamles sneehvide igjen.

Og saa gik de ind i Dødens store Drivhuus, hvor Blomster og Træer voxte underligt imellem hverandre. Der stode fine Hyacinther under Glasklokker, og der stode store, bomstærke Pæoner; der voxte Vandplanter, nogle saa friske, andre halvsyge, Vandsnogene lagde sig paa dem, og sorte Krebs klemte dem om Stilken. Der stode deilige Palmetræer, Ege og Plataner, der stod Persille og blomstrende Timian; hvert Træ og hver Blomst havde sit Navn, de vare hver et Menneskeliv, Mennesket levede endnu, En i China, En i Grønland, rundt omkring i Verden. Der vare store Træer i smaa Potter, saa at de stode saa forkuede og vare færdige ved at sprænge Potten; der var ogsaa mange Steder en lille, kjedelig Blomst i fed Jord, med Mos rundt om og dægget og pleiet. Men den bedrøvede Moder bæiede sig over alle de mindste Planter og hørte indeni dem hvor Menneskehjertet bankede, og imellem Millioner kjendte hun sit Barns.

«Det er det!» raabte hun og strakte Haanden ud over en lille blaa Crocus, som hang ganske syg til den ene Side.

«Rør ikke ved Blomsten!» sagde den gamle Kone, «men stil Dig her, og naar saa Døden kommer, jeg venter ham før jeg veed det, lad ham da ikke rykke Planten op, og tru Du med at Du vil gjøre det med de andre Blomster, saa bliver han bange; han skal svare Vor Herre til dem: Ingen tør rykkes op, før han giver Lov.»

Med Eet susede det iiskoldt igjennem Rummet, og den blinde Moder kunde mærke, at det var Døden, der kom.

«Hvor har Du kunnet finde Vei herhen?» spurgte han, «hvor kunde Du komme hurtigere end jeg?»

«Jeg er en Moder!» sagde hun.

Og Døden strakte sin lange Haand hen imod den lille, fine Blomst, men hun holdt sine Hænder fast om den, saa tæt og dog bange for at hun skulde røre ved et af Bladene. Da blæste Døden paa hendes Hænder, og hun følte, at det var koldere end den kolde Vind, og hendes Hænder faldt matte ned.

«Du kan dog ikke gjøre Noget imod mig» sagde Døden.

«Men det kan Vor Herre!» sagde hun.

«Jeg gjør kun, hvad han vill!» sagde Døden. «Jeg er hans Urtegaardsmand! jeg tager alle hans Blomster og Træer og planter dem ud i den store Paradisets Have i det ubekjendte Land, men hvorledes de der groe, og hvorledes der er, tør jeg ikke sige Dig!»

«Giv mig mit Barn tilbage!» sagde Moderen og græd og bad; med Eet greb hun med hver Haand om to smukke Blomster tæt ved og raabte til Døden: «Jeg river alle dine Blomster af, for jeg er i Fortvivlelse!»

«Rør dem ikke!» sagde Døden. «Du siger, at du er ulykkelig, og nu vil Du gjøre en anden Moder ligesaa ulykkelig —!»

«En anden Moder!» sagde den stakkels Kone og slap strax begge Blomsterne.

«Der har Du dine Øine,» sagde Døden, «jeg har fisket dem op af Søen, de skinnede saa stærkt; jeg vidste ikke, at det var dine; tag dem igjen, de ere nu klarere end før; see saa ned i den dybe Brønd tæt ved, jeg skal nævne Navnene paa de to Blomster, Du vilde rive op, og Du seer deres hele Fremtid, deres hele Menneskeliv, seer, hvad Du vilde forstyrre og ødelægge.»

Og hun saae ned i Brønden; og det var en Lyksalighed at see, hvor den Ene blev en Velsignelse for Verden, see, hvormegen Lykke og Glæde der udfoldede sig rundt om. Og hun saae den Andens Liv, og det var Sorg og Nød, Rædsel og Elendighed.

«Begge Dele er Guds Villie!» sagde Døden.

«Hvilken af dem er Ulykkens Blomst, og hvilken er Velsignelsens?» spurgte hun.

«Det siger jeg Dig ikke,» sagde Døden, «men det skal Du vide af mig, at den ene Blomst var dit eget Barns, det var dit Barns Skjæbne Du saae, dit eget Barns Fremtid.»

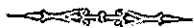
Da skreg Moderen af Skræk: «Hvilket af dem var mit Barn? siig mig det! frels den Uskyldige! frels mit Barn fra al den Elenighed! bær det heller bort! bær det ind i Guds Rigel! glem mine Taarer, glem mine Bønner og Alt hvad jeg har sagt og gjort!»

«Jeg forstaaer Dig ikke!» sagde Døden. «Vil Du have dit Barn tilbage, eller skal jeg gaae med det derind, hvor Du ikke veed?»—

Da vred Moderen sine Hænder, faldt paa sine Knæe og bad til Vor Herre: «Hør mig ikke, hvor jeg beder imod din Villie, som er den bedste! hør mig ikke! hør mig ikke!»

Og hun bøiede sit Hoved ned i sit Skjød.

Og Døden gik med hendes Barn ind i det ubekjendte Land.

II.

Матъ.

Мать сидѣла у колыбели своего ребенка; какъ она горевала, какъ боялась, что онъ умретъ! Лицико его совсѣмъ поблѣднѣло, глазки были закрыты, дышалъ онъ такъ слабо, а по временамъ тяжело-тяжело переводилъ духъ, точно вздыхалъ...

И сердце матери сжималось еще больше при взглядѣ на маленькое созданыще.

Вдругъ въ дверь постучали, и вошелъ бѣдный старикъ, закутанный во что-то вродѣ лошадиной попоны,—попона, вѣдь, грѣетъ, а ему того и надо было: стояла холодная зима, на дворѣ все было покрыто снѣгомъ и льдомъ, а вѣтеръ такъ и рѣзалъ лицо.

Видя, что старикъ дрожитъ отъ холода, а дитя задремало на минуту, мать отошла отъ колыбели, чтобы налить для гостя въ кружку пива и поставить его погрѣться въ печку. Старикъ же въ это время подошелъ къ колыбели и сталъ погачивать ребенка. Мать опустила на стулъ рядомъ, взглянула на больного ребенка, прислушалась къ его тяжелому дыханію и взяла его за ручку.

— Вѣдь, я не лишуеъ его, не правда-ли?—сказала она.— Господь не отниметъ его у меня!

Старикъ—это была сама Смерть—какъ-то странно кивнуть

головою; кивокъ этотъ могъ означать и «да», и «нѣтъ». Мать опустила голову, и слезы потекли по ея щекамъ... Скоро голова ея отяжелѣла, — бѣдная не смыкала глазъ вотъ уже три дня и три ночи... Она забылась сномъ, по всего лишь на минуту; тутъ она опять встрепенулась и задрожала отъ холода.

— Что это!? — воскликнула она, озираясь вокругъ: старикъ исчезъ, а съ нимъ и дитя; старикъ унесъ его.

Въ углу глухо шипѣли старые часы; тяжелая свинцовая гири дошла до полу... Бум! и часы остановились.

Бѣдная мать выбѣжала изъ дома, громко призывая своего ребенка.

На снѣгу сидѣла женщина въ длинномъ черномъ одѣяніи и сказала матери:

— Смерть посѣтила твой домъ, и я видѣла, какъ она скрылась съ твоимъ малюткой. Она носится быстрѣе вѣтра и никогда не возвращается, что разъ взяла!

— Скажи мнѣ только, какою дорогой она пошла! — сказала мать. — Только укажи мнѣ путь, и я найду ее!

— Я знаю, куда она пошла, но не скажу, пока ты не споешь мнѣ всѣхъ пѣсенокъ, которыя пѣвала своему малюткѣ! — сказала женщина въ черномъ. — Я очень люблю ихъ. Я уже слышала ихъ не разъ, — я, вѣдь, Ночь — и видѣла, какъ ты плакала, напѣвая ихъ!..

— Я спою тебѣ ихъ всѣ, всѣ! — отвѣчала мать. — Но не задерживай меня теперь, мнѣ надо догнать Смерть, найти моего ребенка!

Ночь молчала, и мать, ломая руки и заливаясь слезами, залѣла. Много было спѣто пѣсенокъ — еще больше пролито слезъ. И вотъ, Ночь промолвила:

— Ступай направо, прямо въ темный сосновый боръ; туда направилась Смерть съ твоимъ ребенкомъ.

Дойдя до перекрестка въ глубинѣ бора, мать остановилась. Куда идти теперь? У самаго перекрестка стоялъ голый терновый кустъ, безъ листьевъ, безъ цвѣтовъ; была, вѣдь, холодная зима, и онъ почти весь обледенѣлъ.

— Не проходила-ли тутъ Смерть съ моимъ ребенкомъ?

— Проходила! — сказала терновый кустъ. — Но я не скажу, куда она пошла, пока ты не отогрѣешь меня на своей груди, у своего сердца. Я мерзну и скоро весь обледенѣю.

И она крѣпко прижала его къ своей груди. Острые шипы глубоко вонзились ей въ тѣло, и на груди ея выступили крупныя капли крови... Зато терновый кустъ зазеленѣлъ и весь покрылся цвѣтами, несмотря на холодъ зимней ночи, — такъ тепло у сердца скорбящей матери! И терновый кустъ указалъ ей дорогу.

Она привела мать къ большому озеру; нигдѣ не было видно ни корабля, ни лодки. Озеро было слегка затянута льдомъ; ледъ этотъ не сдержалъ бы ея и въ то же время не позволялъ ей пуститься черезъ озеро въ бродъ; да и глубоко было! А ей все-таки надо было переправиться черезъ него, если она хотѣла найти своего ребенка. И вотъ, мать приникла къ озеру, чтобы выпить его все до дна; это невозможно для человѣка, но несчастная мать вѣрила въ чудо.

— Нѣтъ, изъ этого толку не будетъ! — сказала озеро. — Давай-ка лучше сговоримся! Я собираю жемчужины, а такихъ ясныхъ и чистыхъ, какъ твои глаза, я еще и не видывало. Если ты согласишься выплакать ихъ въ меня, я перенесу тебя на тотъ берегъ, къ большой теплицѣ, гдѣ Смерть раститъ свои цвѣты и деревья: каждое растеніе — человѣческая жизнь!

— О, чего я ни отдамъ, чтобы только найти моего ребенка! — сказала плачущая мать, залилась слезами еще сильнѣе, и вотъ, глаза ея упали на дно озера и превратились въ двѣ драгоценныя жемчужины. Озеро же подхватило мать, и она однимъ взмахомъ, какъ на качеляхъ, перенеслась на другой берегъ, гдѣ стоялъ огромный диковинный домъ. И не разобрать было — гора-ли это, обросшая кустарникомъ и все изрытая пещерами, или зданіе; бѣдная мать, впрочемъ, и вовсе не видѣла его, — она, вѣдь, выплакала свои глаза.

— Гдѣ же мнѣ найти Смерть, похитившую моего ребенка? — проговорила она.

— Она еще не возвращалась!—отвѣчала старая садовница, присматривавшая за теплицей Смерти.—Но какъ тышла сюда дорогу, кто помогъ тебѣ?

— Господь Богъ!—отвѣчала мать.—Онъ сказалъ надо мною, сказалъ же и ты! Скажи, гдѣ мнѣ искать моего ребенка?

— Да я, вѣдь, не знаю его!—сказала женщина.—А ты—слѣпая! Сегодня въ ночь завяло много цвѣтовъ и деревьевъ, и Смерть скоро придетъ пересаживать ихъ. Ты, вѣдь, знаешь, что у каждаго человѣка есть свое дерево жизни или свой цвѣтокъ, смотря по тому, каковъ онъ самъ. Съ виду они совсѣмъ обыкновенныя растенія, но въ каждомъ бьется сердце. Дѣтское сердечко тоже бьется; обойди же всѣ растенія—можетъ быть, ты и узнаешь сердце своего ребенка. А теперь, что-жъ ты мнѣ дашь, если я скажу тебѣ, какъ поступить дальше?

— Мнѣ нечего дать тебѣ!—отвѣчала несчастная мать.— Но я готова пойти для тебя на край свѣта!

— Ну, тамъ мнѣ нечего искать!—сказала женщина.—А ты, потъ, отдай-ка мнѣ свои длинныя, черныя волосы. Ты сама знаешь, какъ они хороши, а я люблю хорошіе волосы. Я дамъ тебѣ въ обмѣнъ свои сѣдые; это все же лучше, чѣмъ ничего!

— Только-то?—сказала мать.—Да я съ радостью отдамъ тебѣ свои волосы!

И она отдала старухѣ свои прекрасныя, черныя волосы, получивъ въ обмѣнъ сѣдые.

Потомъ она вошла въ огромную теплицу Смерти, гдѣ росли попережку цвѣты и деревья: здѣсь цвѣли, подъ стеклянными колпаками, пѣжные гіацинты, тамъ росли большіе, пыльные піоны, тутъ—водяныя растенія, одни свѣжія и здоровыя, другія полузачахшія, обвитыя водяными змѣями, стиснутыя клещами черныхъ раковъ. Были здѣсь и великолѣпныя пальмы, и дубы, и платаны; росли и петрушка, и душистый тмиць. У каждаго дерева, у каждаго цвѣтка было свое имя; каждый цвѣтокъ, каждое дерево было человѣческою жизнью, а сами-то люди были разбросаны по всему свѣту; кто жилъ въ Китаѣ, кто въ Гренландіи, кто гдѣ. Попадались тутъ и большія деревья,

росшія въ маленькихъ горшкахъ; имъ было страшно тѣсно, и горшки чуть-чуть не лопались; зато было много и маленькихъ, жалкихъ цвѣточковъ, росшихъ въ черноземѣ и обложенныхъ мхомъ; за ними, какъ видно, заботливо ухаживали, лелѣяли ихъ. Несчастная мать наклонялась ко всякому, даже самому маленькому цвѣтчку, прислушивалась къ бѣшенію его сердечка, и между милліонами узнала сердце своего ребенка!

— Вотъ онъ!—сказала она, протягивая руку къ маленькому, голубому крокусу, который печально свѣсилъ головку.

— Не трогай цвѣтка!—сказала старуха.—Но стань возлѣ него и, когда Смерть придетъ, —я жду ее съ минуты на минуту—не давай ей высадить его, пригрози вырвать какія-нибудь другія цвѣты. Этого она испугается,—она, вѣдь, отвѣчаетъ за нихъ Богу; ни одинъ цвѣтокъ не долженъ быть вырванъ безъ Его воли.

Вдругъ пахнуло ледянымъ холодомъ, и слѣпая мать догадалась, что явилась Смерть.

— Какъ тышла сюда дорогу?—спросила Смерть.—Какъ ты могла опередить меня?

— Я—мать!—отвѣчала та.

И Смерть протянула было свою длинную руку къ маленькому, пѣжному цвѣтчку, но мать быстро защитила его руками, стараясь не помять при этомъ ни единого лепестка. Тогда Смертьдохнула на ея руки; дыханіе Смерти было холоднѣе сѣвернаго вѣтра, и руки матери безсильно опустились.

— Не тебѣ тягаться со мною!—промолвила Смерть.

— Но Богъ сильнѣе тебя!—сказала мать.

— Я, вѣдь, только исполняю Его волю!—отвѣчала Смерть.—

Я—его садовникъ, беру Его цвѣты и деревья и пересаживаю ихъ въ великій райскій садъ, въ невѣдомую страну, но какъ они тамъ растутъ, что дѣлается въ томъ саду—я не смѣю сказать тебѣ!

— Отдай мнѣ моего ребенка!—взмолилась мать, заливаясь слезами, а потомъ вдругъ захватила руками два великолѣпныхъ цвѣтка и закричала:—Я повывру всѣ твои цвѣты,—я въ отчаяніи!

— Не трогай ихъ!—сказала Смерть.—Ты говоришь, что ты несчастна, а сама хочешь сдѣлать несчастною другую мать!.

— Другую мать!—повторила бѣдная женщина и сейчасъ же выпустила изъ рукъ цвѣты.

— Вотъ тебѣ твои глаза!—сказала Смерть.—Я выловила ихъ изъ озера; они такъ ярко блестѣли тамъ, но я и не знала, что это твои. Возьми ихъ—они стали яснѣе прежняго—и взгляни вотъ сюда, въ этотъ глубокой колодезь! Я назову имена тѣхъ цвѣтковъ, что ты хотѣла вырвать, и ты увидишь все ихъ будущее, всю ихъ земную жизнь. Посмотри же, что ты хотѣла уничтожить.

И мать взглянула въ колодезь: отрадно было видѣть, какимъ благодѣяніемъ была для міра жизнь одного, сколько счастья и радости разливалъ онъ вокругъ себя! Взглянула она и на жизнь другого—одно горе, нужда, отчаяніе и бѣдствія!

— Обѣ доли—Божья воля!—сказала Смерть.

— Который же изъ двухъ цвѣтковъ несчастна и который—счастлива?—спросила мать,

— Этого я не скажу!—отвѣчала Смерть.—Но знай, что въ судьбѣ одного изъ нихъ ты видѣла судьбу своего собственнаго ребенка, все его будущее!

У матери вырвался крикъ ужаса.

— Какая же судьба ожидала моего ребенка? Скажи мнѣ! Спаси певничаго! Спаси мое дитя отъ всѣхъ этихъ бѣдствій! Возьми его лучше! Унеси въ царство Божіе! Забудь мои слезы, мои мольбы, все, что я говорила и дѣлала!

— Я не пойму тебя!—сказала Смерть.—Хочешь ты, чтобы я отдала тебѣ твое дитя или унесла его въ невѣдомую страну?

Мать заломила руки, упала на колѣни и взмолилась Творцу:

— Не внемли мнѣ, когда я прошу о чемъ-либо, несогласномъ съ Твоею всеблагою волей! Не внемли мнѣ! Не внемли мнѣ! И она поникла головою...

А Смерть понесла ея ребенка въ невѣдомую страну.

III.

Матѣ.

Матѣ сыдѣла коло колѣски своего дитяти. Якъ-то вона вбывалася, якъ боялась, що воно вмере! Лычко ёго бѣси змарнило, очы заплющени, такъ слабѣнько дѣхало воно, а де-не-де тяжко, тяжко переведѣ духъ, нибѣ воно зитхало.

И материне сердце ще гирше стѣскалося, дивлячысь на малюсеньке созданичко.

Колѣ чуе—щось у двери стукнуло, и увійшовъ якийсь старенькый дидусь. На ёму одежда—не одежда, а щось нибѣ-то кинська попона:—попона, бачь, гріе, а ёму того й треба—стояла зима сувора, на дворі усе чысто поккрыте було снйгомъ та лёдомъ, а витерь такъ и ризавъ лыце.

Отъ—бачыть маты, що дрыжыть дидусь видѣ холоду, а дитына на часѣну задримала, вона й одійшла видѣ колѣски, щобъ наточыть гдѣсь кухоль ныва и поставыть у ничъ погртысь. А тымъ часомъ дидусь посунувъ до колѣски и ставъ дитыну колѣсаты. Маты тежъ прышла коло ёго, поглянула на хворе дитя свое, прыслухуючысь, якъ воно тяжѣнько дыше, та й узяла ёго за ручку.

— А дже-жъ не вмере воно?—пытае.—Не вызьме ёго въ мене Господь Мылосердныи?

А дидъ—то, бачь, була сама Смерть—якось-то пняково

мотнувъ головою: — нібы-то воно було «такъ», нібы-то «ни». Матъ схилила голову, а слёзы зъ очей такъ и закапотіли... Скоро голова въ неї деви отяжкла, — бо вона, бідна, вже три дні й три ночі очей не склепала... Не чулась, якъ и заснула, та й то на одну хвилину. А якъ прокинулась, то ажъ усї похолола.

— Що се! — крикнула вона, озиралочись кругомъ: — дидь счезъ, а за пимъ и дытына; дидь укравъ її.

У вуглѣ глухо пыпівъ годьниць; важка гиря дійшла до помѣту... Гепъ! — и годьниць остановився.

Бідна матъ выбигла зъ хаты, увъ весь голосъ крычучи до дытыны.

Колы дивыться — на снигу сыдыть якась жинка у довгій чорній сукни, и каже:

— То Смерть була въ тебе у хаты, и я бачыла, якъ вона десь повіялась зъ твоею дытыною. Вона лита прудчійше ніжъ витерь, и николи не вертае те, що разъ узяла!

— Скажи мени тильки, якою дорогою пишла вона? — пытае матъ. — Тильки покажи мени шляхъ, и я знайду її!

А жинка у чорному и каже:

— Я знаю, кудю пишла вона, та не скажу, помы ты не проспиваешъ мени усихъ писенёкъ, котри спивала своїй дытынци. Мени дуже тіі писеній сподобылись. Я вже не разъ чула ихъ, — бо я Ничь — и бачыла, якъ ты, спиваючи, плакала!.

А матъ на те:

— Я проспиваю тобі йихъ усї, усї! — Але не задержуй мене теперь, бо мени треба догнать Смерть — знайти мою дытыну!

А Ничь мовчыть. Тоді матъ заломыла руки и, плачучи гирьмы слызьми, заспивала. Багато було проспивано писенёк — ще больше пролято слызь.

И отъ — Ничь промовыла:

— Ступай управоручъ, прямисенько у темный сосновый биръ: — тудю повіялась Смерть зъ твоею дытыною.

Отъ дійшла матъ до роспутья саме у гущій бору — и опийлась. Кудю йти теперь? Колы бачыть — саме у роспутья

стойть голый куць терныны, безъ жодного тоби лѣсту, безъ жодной квіточкы: — бо була тоді холодна зима — такъ куць почытай уввесь лѣдомъ укрьмо.

— Чы не проходила тутъ Смерть зъ моею дытыною? — пытається.

— Проходила! — каже куць. — Але я не скажу, кудю пишла вона, помы ты не обогрѣшь мене коло грудей твоихъ, коло свого серця. Я мерзну, и скоро уввесь лѣдомъ стану.

Отъ матъ крипко прытиснула ёго до грудей своихъ. Гдетри колючкы глыбоко вѣлились ій у тило, и на грудяхъ ій выступыли крупни капли кровы... За те-жь тернына зазеленила и уввесь куць покрьвѣя квітками, хочъ дуже холодна була зимья пичь, — бо такъ гарячѣ у серця скорбнои матери! И куць показавъ ій дорогу.

Та дорога привела ій до великого-великого озера. Нидѣ не видко було ни карабля, а ни човна. Озеро покрьте було тоненькымъ лѣдомъ, котрый не здержавъ бы на собі никого, та й перебресты черезъ озеро було не можна, бо дуже було воно глыбоке. А ій все такы треба було перейты черезъ нѣго, колы хотила вона знайти свою дытыну. Отъ маты і прыныкла до озера, щобъ выпыть ёго до самисниького дна: — для людей це неможлива ричь, але бідна маты вирыла въ чудо.

— Ни, — каже озеро, — зъ нѣго ничего не буде! Краце давай радытысь. Я збираю перлы, але такыхъ яеныхъ и чыстыхъ, якъ твои очи, мени і бачыть не доводилось. Колы ты здасѣся на те, щобъ заплакать йихъ въ мене, то я перенесу тебе на той бикъ, до великон теплыци, де Смерть вырощуе свои квіткы й дерева: — кѣжна рослына — то людскѣ жытѣ.

А маты й каже:

— О, чого я не виддамъ, тильки-бъ знайти мою дытынку!

А сама плаче-плаче — такъ и залылась ще гирьпымы слызьмы. И не зчулась, якъ очи ій впали на дно озера и обернулись у два дорогыхъ перлы. А озеро подхопыло матирь, и вона въ-ментъ, мовъ на крылахъ, перелетела на другой бикъ, де стоявъ величезный, дыковынный будынокъ. И не розпизнать

було—чы то гора обросла уся кушамы та изрыта печерямы, чы то будівля; та бідна маты й зовсімъ не бачыла ёго, бо вона-жъ вже выплакала свои очи.

— Де-жъ мени знайтъ Смерть, що вкрала мою дытыну?— промовыла вона.

— Та вона ще не верталась,—видповила стара баба, що прыглядала за теплыцею Смерти.—И якъ-же-жъ ты знайшла сюды дорогу—хто помигъ тобі?

— Господь Милосердный! — одказала маты.— Винъ сглянувся на мене, сглянься-жъ и ты! Скажи, де мени шукать мою дытыну?

— Та я-жъ не знаю її!—каже баба.—А ты, бачъ, сліпа! Сюничъ завьяло чымало квітокъ и деревъ, и Смерть незабаромъ прыйде пересаджувать ихъ. Ты, певне, знаешъ, що у кожнои людныи не свое жыття-дерево, або своя квітка, судячы зъ того, яка йесть та людныа. По выду вони зъусімъ звычайни рослины, але у кожной сердце бьеться. Дытче серденятко те-жъ бьеться. Обійды-жъ ты усей рослины—може й признаешъ сердце своего дытаты. А теперь що-жъ ты мені даси, коли я скажу тобі, що діяты дальшъ?

— Мени нема чого дати тобі!—видповила бідна маты. Але я згоджуся питти для тебе на край свиту!

— Э! тамъ мени нема чого шукать!—каже баба.—А ты, дншо, виддай-но мени свои довги, чорни косы. А я тобі дамъ на обмиць свои сыви. Це все-жъ-такі краце, ніжъ ничего!

— Тильки-то?—каже маты.—Та я зъ радощама видамъ тобі свои косы.

И вона дала баби свои пышши, чорни косы, а за нихъ одобрала на обмиць сыви.

Потимъ увійшла вона въ вельчезпу теплицю Смерти, де росли у-пёремязъ квіткы и дерева:—тутъ цвилы, пидъ шкляпымы покрывцамы, ніжни гіацынты, тамъ росли велькы, пышши пивоніи, тутъ—водяны макивкы, одні—свіжы и півни, другы—попедвали—коло одиен водяны гадюкы обвылясь, другу стьскають клешни чорныхъ раківъ. Булы тутъ и роскышны пальмы,

и дубы, и грабы; росли и петрушка, и запашый тыминъ. У кожнои дерева, у кожнои квіткы було свое мёння; кожна квітка, кожна деревце було—людскё жытти, а самі, бачъ, люде булы розкыданы по усёму світови: хто жывъ у Кытан, хто въ Гренландіи, хто де. Попадались тутъ и велькы дерева, що росли въ маленькихъ гёрщыкахъ; ины булы дуже кёсно, и гёрщыкы трёхы не розсыпалысь; затё було багацько и малёныхъ, хырявыхъ квіточкы, що росли у жирній землі и булы обкладены мхомъ; за пымы, мабутъ, горляне доглядялы, лелылы ихъ. Нещасна маты нахылълась до кожнои, ажъ до самой малёной квіточкы, прислухуючысь, якъ бьеться її серденятко, и мижъ миллионамы признала сердце своей дытыны!

— Ось вона!—сказала вона, и простягла руку до малёного, блакытного крёкоса, котрый сумно схылъвъ голову.

— Не рушъ квіткы!—сказала баба.—Але стаъ коло неи, и якъ прыйде Смерть—я жду її зъ хвилыны на хвилыну—не давай її высаджувати її, погрозысь вьрвать якы-небудъ ишши квіткы. Пёго вона злякаеться,—вона, бачъ, даё за нихъ одвѣтъ Богови; жодна квітка не мусытъ буть зьрваною безъ Ёго воли.

Якъ-разъ тутъ тхнуло лёдовымъ холодомъ, и сліпа маты догадалась, що прыльнула Смерть.

— Якъ ты знайшла сюды дорогу?—спытала Смерть.—Якъ могла ты опередыть менё?

— Я—маты!—одказала та.

И Смерть простягла-була свою довгу руку до малёной, ніжной квіточкы, але маты хутко захытыла її руки, стережучысь, щобъ не помпять жодного лепесточка. Тоді Смерть тхнула на її руки; дыханья Смерти було холодныи пивнчного витру, и матерыны руки, мовъ пелькы, опустылысь.

— Не тобі мьряться зо мною!—промовыла Смерть.

— Але-жъ Богъ мицнійшыи одъ тебе!—сказала маты.

— Та я-жъ тилькы творю Ёго волю!—видповила Смерть.—

Я—Ёго садовныкъ, беру Ёго квіткы и дерева и пересаджую ихъ у велькый райскый садъ, у невидомый край; тильки-жъ

якъ вони тамъ ростуть, що діється у тому садуви—я не смію сказати тобі!

— Виддай мені мою дитину!—благала мати, залльвмочысь слизьмы, а дали раптомъ вхопыла руками дви росквішніиныхъ квітки и закрычала:

— Я повѣсмыкаю усеі твои квітки—я въ рѣспачи!

— Не рушь йихъ!—сказала Смерть.—Ты кажешъ, що ты нещаслива, а сама хочешъ зрѣбѣть нещасною другу матирь!...

— Другу матирь!—людю озвѣлася бѣдна жѣнка, и мѣттю вѣпустыла зъ рукъ квітки.

— Ось твои дѣчи!—сказала Смерть.—Я вѣловыла йихъ зъ озера; вони такъ мѣцпо блыщали тамъ, а я й не знала, що се твои. Озьмѣ йихъ—вони стали ще блыскучици—и глянь отъ сюды, у оцѣй глыбокой колодязь. Я назову тобі ти квітки, що ты хотила повѣсмыкати, и ты побѣчышь, що зъ пымы буде—усѣ йихъ жытѣ на землі. Дывыся-жъ, що ты хотѣла дощѣнту знывѣчыть.

И мати глянула у колодязь:—рѣдисно було бачыть, якѣмъ-то добромъ було для мыру жытѣ одного, скыльки щѣстя й рѣдошывъ розлывавъ выпъ коло себѣ! Глянула вопа й на жытѣи другѣго—одно горе, нужда, рѣзначъ и лыхо!

— Обыдѣи доли—Божа воля!—сказала Смерть.

— Кѣтра-жъ зъ нихъ—квітка нещастя и кѣтра—щастя!—спытала мати.

— Цѣго я не скажу!—відповыла Смерть.—Але знай, що въ доли однѣи зъ нихъ ты бачыла долю твоѣи власной дитыны—усю й будучыню.

Крыкъ жаху вырвався зъ грудѣи матери.

— Яка-жъ доля чекѣла моѣо дитыну? Скажи менѣ! Спасѣи невышного! Рѣтуї мое дитѣ видъ усѣихъ тыхъ злѣднывъ! Крѣще озьмѣ ёго! Несѣи ёго у царство Боже! Забудь мои слѣзы, мои благѣнни, усе, що я говорѣла й робѣла!

— Я не розумѣю тебе!—сказала Смерть.—Чы ты бажаешъ, щобъ я оддалѣ тобі твоѣ дитѣ, чы щобъ унесла ёго у невыдомый край?

Мати заломыла руки, упала навкѣляшкы й взымоылась до Творца:

— Не внимай менѣ, колы я благомо про що, несогласне зъ Твоѣю всеблагою волею! Не внимай менѣ! Не внимай менѣ!

И вопа поныкла головою...

А Смерть понысла й дитыну у невыдомый край.

IV.

Historya o matce.

rzy dziecinie swej drobnej Matka smutna siedziała, gdyż lękała się, że zamrze nieboże. Bładość okrywała lica dziecica, drobne oczęta były przymknięte, i zaledwiebyś dostrzegł, że jeszcze oddycha, choć od czasu do czasu wciągało w siebie powietrze głęboko. zupełnie jakby wzdychało. A Matka, coraz smutniejsza, spoglądała na chore biedactwo.

W tem zastukał ktoś do drzwi, i weszła uboga staruszka, otulona jakby w ogromną derę od koni, bo ta grzeje najlepiej. a było to potrzebne, gdyż zima była siarczysta. Wszystko na dworze pokryte było śniegiem i lodem, a wiatr dął tak silny, że aż siekał po twarzy.

Widząc, że babka drży cała od zimna, a dziecina na chwilę zdrzemnęła, Matka wstawiła do pieca garnuszek z piwem, by je zagrzzać dla gościa; staruszka spoczęła i zaczęła maleństwo kołysać, a Matka usiadła tuż przy niej na stołku, spojrzła na chore swe dziecko, które tak oddychało głęboko, i drobną jego rączkę podniosła.

— Czy myślicie, moja babko, że go nie stracę?—spytała.—
O! toć Pan Bóg mi go nie zabierze!

A staruszka (która była Śmiercią) dziwnie jakoś na to kiwnęła, że trudno się było domyśleć, czy to znaczyć ma *ta* albo

nie. Matka oczy spuściła i łzy się jej potoczyły po twarzy;— głowa zacięzała jak ołów, bo trzy dni i trzy noce nie spała. Więc teraz zasnęła nieboga, lecz tylko na chwilę, i wnet znów się zerwała i zadrżała od zimna.—Co to znaczy?—krzyknęła, oglądając się wszędzie. Staruszki już w izbie nie było i nie było dziecica, które z sobą zabrała, a tam w kącie na ścianie stary zegar huczał i huczał, aż duża waga spadła na ziemię—i buch! zegar też stanął.

Biedna Matka wybiegła z izdebki i zaczęła wołać dziecica.

Na ulicy, na śniegu, siedziała jakaś kobieta, w sukni długiej a czarnej, i rzekła:—W izbie u ciebie Śmierć była; widziałam, jak uciekała z małą twoją dzieciną; pędzi ona szybciej od wiatru, i gdy raz co zabierze, nigdy z tem już nie wraca!

— Powiedz mi tylko, w którą stronę odeszła! — rzekła Matka—powiedz mi drogę a ja już ją znajdę!

— Wiem ja drogę—odpowiedziała kobieta w czarnym ubraniu—ale nim ci ją powiem, musisz zaśpiewać mi wszystkie te pieśni, któreś nuciła choremu swojemu dzieciciu; lubię je, bom już je słyszała. Jestem Noc, a widziałam łzy twoje, gdyś je śpiewała.

— Wszystkie ci je, wszystkie zaśpiewam—wołała Matka—tylko mię nie zatrzymuj żebym ją mogła dogonić i dziecko swoje odebrać!

Ale Noc nie się nie odezwała. Więc zalamując ręce w rozpacz, zaczęła Matka płakać i śpiewać, a pieśni było dużo i lez jeszcze więcej. Aż nareszcie Noc rzekła:—Idź—że na prawo, gdzie ciemny las jest jodłowy; tamtędy, widziałam, Śmierć poszła z twoją dzieciną.

W samej gęstwinie lasu krzyżowały się ścieżki, i nie wiedziała już, którą iść drogą; a był tam krzak cierni bez liści, bez kwiatów, boć była to zima, a na gałązkach wisiały sople lodowe.

— Nie widziałeś przechodzącej tu Śmierci z moją małą dzieciną?

— Widziałem — rzekł krzaczek cierniowy — lecz ci przedzej nie powiem, w którą stronę odeszła, dopóki na sercu mnie nie

wygrzejesz; zmarznę tu na nie i cały już jestem kawałem lodu.

A Matka cierń przycisnęła do łona, przycisnęła tak mocno, żeby się na wskrós rozegrzał; i cierń wpił jej się w ciało, i krew jej dużemi popłynęła kroplami. Ale krzak cierniowy wypuścił liście zielone i świeże, i kwiaty na nim zakwitły w noc mroźną;—tak ciepłem serce jest Matki zbolałej. I krzak opowiedział jej drogę, w którą udać się miała.

Doszła potem do wielkiego jeziora, na którym nie było czółna, ani bacika. Jezioro niedość było zmarznęte, żeby suchą nogą przejść po niem; niedość też było otwarte i płytke, by w bród przebyć je mogła. Przebyć je wszakże musiała, jeśli chciała odzyskać swe dziecko. Więc się położyła na ziemi, chcąc wypić wodę z jeziora; było to niepodobnem, ale nieszcześliwa myślała, że przecież i cud stać się może.

— Nie, to się nie uda!—rzekło Jezioro—lepiej działać nam zgodniel. Lubię zbierać perełki, a piękniejszych nad twoje oczy nigdy mi nie zdarzyło się widzieć. Więc wypłacz je we mnie, to ja cię przeniosę do dużej cieplarni, gdzie mieszkanie jest Śmierci, i gdzie ona hoduje kwiaty i drzewka; każde z nich, to życie człowieka!

— O! czegożbym ja za to nie dała, aby dostać się do mojej dzieciny!—zawołała Matka splakana; i więcej jeszcze płakała, a oczy jej spadły na dno jeziora i stały się dwiema kosztownymi perłami. Ale ją Jezioro uniosło, jak gdyby siedziała w kołysce, i jednym lotem dobiła do brzegu, gdzie gmach stał ogromny i dziwny. Niktby nie poznał, czy to góra z lasem i olbrzymiami grotami, czy też ręką ludzką wzniesione. Tylko, że biedna Matka widzieć tego nie mogła, boć oczy swoje już wypłakała.

— Gdzież znajdę Śmierć, która uciekła z moim dziecięciem?

— Jeszcze tutaj nie przyszedł—rzekła stara grabarka, która pilnowała dużej cieplarni Śmierci.—Jakżeś tu trafiła i kto wskazał ci drogę?

— Pan Bóg wskazał mi drogę—odrzekła.—On miłosierny i ty także nią będziesz! Gdzież znajdę moją maleńką dziecinę?

— Nie znam jej—rzekła kobieta— a ty nie widział!

Dużo kwiatków i drzewin powiędko tej nocy; Śmierć też je zaraz przesadzi, skoro tylko nadejdzie. Powno ci także wiadomo, że życie każdego człowieka ma swój kwiatek lub drzewko; wyglądają one jak liście rośliny, tylko że w każdej z nich bije serce. I dziecięce serce bić może! Idź-że tego bicia posłuchać, może poznasz po niem twe dziecko. Ale cóż dasz mi za to, jeśli ci powiem, coś potem zrobić powinna?

— Niestety! nie mam do dania—odezwała się Matka stroskana—ale pójdę dla ciebie na sam koniec świata.

— Z tegoby mnie nie nio przyszło—mówiła kobieta—ale możesz mi dać swoje długie i ciemne warkocze. Sama wiesz zapewne, jak one są piękne, a ja w takich się kocham! W zamian dam ci białe me włosy—i to zawsze coś znaczy!

— Jeżeli ci więcej nie potrzeba—odrzekła Matka—to ci ich z chęcią odstąpię!— I dała jej piękne, ciemne swe włosy i w zamian dostała śnieżne staruszki.

Potem weszły obiedwie do wielkiej cieplarni Śmierci, gdzie kwiatki i drzewka dziwnie rosły jedno przy drugim. Pod kloszami szklannemi wykwiłne stały tam hijacynty,—stały duże, grubości drzewa peonie,—rosły wodne rośliny, jedno świeżutkie, drugie pół zwiędłe, a na nich węże wodne leżały, i czarny rak obejmował kleszczami łodygi. Były tam piękne drzewa palmowe, platany i dęby; była pietruszka i kwitnący tymianek; każdy kwiatek i każda drzewina miały swoje nazwisko, każde z nich było życiem człowieka, a ludzie ci jeszcze żyli, jeden w Chinach, drugi w Grenlandyi, rozproszeni na około po świecie. Ogromne drzewa rosły tam w wąziutkich doniczkach, których o mało co że nie rozsadały, a w wielu miejscach znów drobny, lichy jakiś kwiateczek w tłustym tkwił gruncie, mehem do koła obrosły, przykryty i pielęgnowany starannie. A zbolała Matka pochyliła się nad niemi wszystkiemi, i słuchała, jak biło w nich serce człowiecze, i wśród milionów poznała między niemi swoją dziecinę.

— Oto me dziecię!—krzyknęła, i wyciągnęła rękę nad maleńkim krokusem, który cały schorzał w bok zwiesił swą główkę.

— Nie dotykaj się kwiatka!—rzekła staruszka—ale stań

tutaj, a gdy Śmierć przyjdzie (czekam jej, choć nie wiem dobrze, kiedy to będzie), nie pozwól-że jej ująć roślinki, lecz jej zagroź, że zrobisz to samo z innymi, więc się ulęknie. Panu Bogu ona za to bo odpowiada, że żadnego kwiatka ruszyć nikomu nie wolno, dopóki On nie pozwoli.

W tem coś mroźno zaszumiało na dworze, a ślepa Matka odgadła nadejście Śmierci.

— Jakżeś tutaj trafiła?—spytała się Matki—i jakim sposobem prędeż tu zaszłaś odemnie?

— Jam jest Matką!—odrzekła.

A Śmierć wyciągnęła długą swą rękę ku maleńkiemu, wątłemu kwiatkowi, lecz Matka objęła rękę silnie nad nim uniosła, tuż tuż bliźutko, a jednak z obawą, by żadnego nie dotknęła się listka. Więc Śmierć jej wionęła na rękę, a ona uczuła w nich zimno, mroźniejsze od wiatru, i ręce jej opadły bezwładnie.

— Nie ty zemną nie wskórasz!—mówiła Śmierć do niej.

— Ale Pan Bóg wskóra—odparła Matka.

— Ja to tylko robię, co On mi przykazał!—Śmierć rzekła.—Jam Jego jest ogrodniczka! Biorę wszystkie jego kwiaty i drzewka, i przesadzam je do dużego ogrodu rajskiego w nieznaną krainę; jak one jednak tam rosną i co z nimi się dzieje, tego ci powiedzieć nie mogę!

— Oddaj mi moje dziecko!—błagała Matka ze łzami, i jednocześnie obiema rękoma pochwyciła dwa piękne kwiatki rosnące tuż obok, i zawołała:—Wszystkie wyrwę ci kwiaty, bo jestem w rozpacz?

— Nie ruszaj ich!—krzyknęła Śmierć.—Mówisz, żeś nieszczęśliwa; chciałażbyś teraz drugą matkę unieszczęśliwić tak samo?

— Drugą matkę!—szepnęła biedna kobieta i natychmiast oba puściła kwiatki.

— Oto masz twoje oczy—rzekła Śmierć—jam je wyłowiła z jeziora, gdzie się tak mocno iskrzyły, a nie wiedziałam nawet, że twoje. Odbierz je sobie; one teraz jeszcze więcej błyszczą niż przedtem, i spojrzij nimi w głębie tej studni. Ja wymówię

nazwiska dwóch kwiatków, któreś miała już zerwać, a ty ujrzysz całą ich przyszłość, całe ludzkie ich życie,—sama zobaczysz, coś chciała zepsuć i zniszczyć.

Więc zajrzała do studni, gdzie rozkosznie było patrzeć, jak jeden z dwóch kwiatków stawał się błogosławieństwem dla świata, jak rozsiawał w około siebie radość i szczęście. Gdy jednak wzrok tylko co odzyskany przeniosła na życie drugiego, nie tu nie dojrziała, prócz troski i biedy, nie krom nędzy i strachu.

— I jedno i drugie—rzekła Śmierć—dzieje się z woli Bożej!

— Króryż z tych kwiatków poświęcony nieszczęściu, a który błogosławieństwu?—spytała Matka.

— Nie powiem ci tego—odrzekła Śmierć—a o tem tylko się dowiedz, że jeden z nich, to własne twe dziecko,—żeś widziała przyszłe koleje twojego własnego dziecięcia.

Matka przerażona krzyknęła:—Któryż z nich moje dziecko? O powiedz! Zbaw to niewinne stworzenie! zbaw moje dziecko od wszystkiej tej nędzy! Lepiej je zabierz i zanies do Królestwa Bożego! O łzach moich zapomnij!—zapomnij o prośbach! o wszystkim, co mówiłam, albo robiłam!

— Nie rozumiem cię,—zawołała Śmierć.—Czy dziecko twoje chcesz wziąć ze sobą, czy też ja tam je mam zabrać, gdzie nie wiesz!

Wówczas Matka kochająca, załamując znów ręce, rzuciła się na kolana i do Pana Boga wzniosła błaganie:—Nie wysłuchaj mię, Panie, jeśli modlitwa moja przeciw Twojej woli! Wola Twoja najlepsza! Nie wysłuchaj mię, Panie! Nie słuchaj!

I pochyliła głowę na piersi.

A Śmierć z jej dzieciną weszła do nieznaną krainy.

V.

Matka.

Seděla matka u svého děťátka majíc strach, že by jí zemřít mohlo. I bylo vskutku velmi bledé, dýchalo tak hluboce, jakoby vzlykalo, očičky se již zavřely, a matinka hleděla ještě smutněji na to malé stvořeníčko.

Někdo klepal na dveře, i vešla chudá, stará, žena, zahalena v houni; neboť jí záblo, a houně hřeje velmi. Vždyť byla krutá zima; venku pokryto vše ledem a sněhem, i vítr vál nepříjemně do očí.

Že stará žena ta zimou se chvěla a dítě na okamžik spalo, tu odešla matka, postavila hrneček s pivem do kamen, aby se jím stařena zahřála, kteráž usednuvši si zatím kolébala. Pak posadila se také matinka blíže jí a pozorovala své děcko nemocné, jež tak hluboce dýchalo a ručičky vyzdvihovalo.

«Myslíš také, že mně bude zachováno?» pravila k ženě matka. «Dobrý Bůh mně je snad přece ponechá?»

A stařena—byla to sama smrt—kývala tak podivně, což by i dobře jako ne znamenalo. A matka sklopila oči, z nichž se slzy po lících ronily; hlava její byla velmi těžká, neboť po tři dni a noci ani oči nezamhouřila. Nyní usnula, ale to jen na okamžik. Brzy vzhopila se, chvějíc se zimou. «Co jest to?» vykřikla a hleděla na všecky strany;—ala stařena byla pryč, i jejího dítěte

tu nebylo. Ona je s sebou vzala. V koutku evakaly a vrzly hodiny, báci těžké závaží sběhlo až k zemi, i hodiny pak zůstaly tiše státi.

Ubohá matka vyběhla však z domku a volala na své děcko. Tu venku, v sněhu, seděla žena ve dlouhých černých šatech a pravila: «Smrt byla ve tvé světnici, já ji viděla odtud spěchati s děckem tvým. Pádí ona rychleji než vítr, a co jednou vzala, více nenavrátí.»

«Řekni mi jenom, kterou cestou se ubírala?» pravila matka. «Ukaž mně cestu, a já ji naleznu.»

«Cestu znám,» odvětila paní v černém šatě, «ale dříve, než ti ji povím, musíš mně všecky písně zazpívati, kterými, jsi své děcko ukolébávala. Poslouchávala jsem je, neboť mám v nich zalíbení. Jsem noc; viděla jsem tvé slzy, když jsi ony písně zpívala.»

«Všecky, všecky zazpívám!» řekla matka, «ale nezdržuj mne, abych dostihla ještě své dítě.»

Ale noc seděla, jakoby něma byla. Tu sepjala matka ruce, zpívala a plakala. Bylo tu mnoho písní, ale více slzí, a tu pravila pak noc: «Jdi v pravo do tmavého lesa jedlového; tamtudy ubírala se smrt s tvým děckem.»

Hluboko v lese byla křižovatka, tak že matka nevěděla, kterou cestou má nyní jíti. Však stál zde trnový keř, na němž nebylo listí ani květu, ale za to sníh a led byl na jeho větvích.

«Neviděl jsi jíti tady smrt s mým dítětem?»

«Ano,» odpověděl keř, «ale nepovím ti dříve kudy šla, dokud mne na srdci svém nezahřeješ! Zmrznu.»

A matka tlačila ku svým prsoum trnový keř tak pevně, aby se dobře zahřál, však trny bodaly v její maso, až krev ve velikých krupějích tekla. Tu vypouštěl trn čerstvé zelené listy ze sebe, i květy obdržel v chladné zimní noci. Tak teplo bylo na srdci zarmoucené matky, již pak trn cestu pověděl.

Tu přišla hledající k velkému jezeru, kdež však ani jedné lodičky nenalezla. Jezero nebylo dosti pevně zamrzlé, aby matku sneslo, aniž tak mělké, aby je přebřísti mohla, a na druhou stranu

musela se dostat, chtě své dítě nalésti. I položila se na zem. aby jezero vypila, a to bylo pro jednoho člověka nemožné, však zarmoucená matka myslila, že by se mohl zázrak státi.

«Ne, nejde to!» pravilo jezero. «Bude lépe, když se smluvíme. Rádo sbírám perly, a tvoje oči jsou ty nejcistší, kteréž jsem posud vidělo. Chceš-li mně je vyplakat, převezu tě k veliké rostlinárně, kde smrt bydlí a tam květiny i ošetřuje; všecky tyto jsou lidskými životy.»

«O, což nedám, abych přišla k svému dítěti!» odpověděla matka plačící, jež ještě více plakala. A oči její padly na dno jezera, i byli z nich dvě perly. Tu vyzdvihlo jezero matku, kteráž jakoby v lodici seděla, a uneslo ji na protější břeh, kde převeliký dům stál. Nevědělo se, zdaliž to hora s lesem i jeskyněmi aneb skutečné stavení: ale ubohá matka nemohla je viděti, neboť měla oči vyplakané.

«Kde naleznu smrt, kteráž mé dítě unesla?» tázala se sama sebe.

«Sem ještě nepřišla!» odvětila stará žena, hrobnice, kteráž na velkou rostlinárnu smrti pozor dávala. «A jak jsi sem mohla přijít? kdo ti pomohl?»

«Dobrý Bůh!» odpověděla tázaná. «On jest milosrdný, a takovou budeš i ty. Kde naleznu své dítě?»

«Já je neznám,» pravila žena, «a ty nevidíš!—Mnoho květin a stromů uschlo v dnešní noci; smrt přijde brzy a přesadí je. Ty víš snad, že každý člověk má buď strom, buď květinu svého života. Tyto vyhlížejí jak jiné rostliny, jen že jim bijí srdce, a dětské srdce také bije! Buď toho pamětliva, snad poznáš tepot svého děcka. Ale co mně dáš, když ti povím, jak ti dále ještě činiti?»

«Nemám ničehož více,» odvětila zarmoucená matka, «ale chci jíti za tebe až na konec světa.»

«Tam nemám co dělati,» řekla žena, «ale můžeš mi dáti svoje dlouhé, černé vlasy, o kterýchž zajisté víš, že jsou krásné, a mně se líbí. Dostaneš za to mé šedivé; to jest přece aspoň něco.»

«Ničehož více nežádáš?» tázala se matka. «S radostí ti je dám.» A dala stařeně své krásné, černé vlasy za její šedivé.

I šly do velké rostlinárny smrti, kde květiny a stromy podivně mezi sebou rostly, některé čerstvé, jiné chorobné. Po mnohých lezli vodní hlemýžďové, a černí raci závěžovali se pevně na pních. Každý strom a každá květina měla své jméno, neboť každá byla životem lidským, kterýž byl buď v Čechách, buď v Číně; zkrátka z celého světa tu byli.

Zarmoucená matka klonila se ke všem maličkým květinám a naslouchala, jak jim srdečka tlukou, i mezi miliony poznala srdce svého dítěte.

«Tu jest!» zvolala vztáhnouc ruku nad malý, modrý krokus, který chřadna na druhou rtranu se klonil.

«Nedotýkej se květiny,» napomínala stařena, «ale postav se tuto, a když smrt přijde.—já ji očekávám v každém okamžiku—tu ji nenech vytrhnouti rostlinu, vyhrožujíc jí, že podobně učiníš s jinými rostlinami, a ona bude mít strach; neboť nesmí bez svolení pána Boha žádnou vytrhnouti.»

«Po chvíli válo cos sálem slepá matka mohla cítiti, že to přichází smrt,

«Jak jsi mohla nalésti cestu sem?» tázala se přechozí «A jak jsi mohla přijít sem spíše nežli já?»

«Jsem matkou!» odvětila tázaná.

A smrt sáhala dlouhou rukou svou po útlé květině, ale matka držela ji pevně, dost pevně, a přece se bála, že by mohla dotknouti se některého lístku. Tu dechla smrt na její ruce, a matka cítila, že to chladnější než nejstudenější vítr, i klesly jí ruce.

«Nezmůžeš přece ničeho proti mně,» pravila smrt.

«Ale zmůže všemohoucí Bůh!» odvětila matka.

«Činím jen, jak on poroučí,» řekla smrt. «Jsem jeho zahradník. Beru odtud všecky jeho květiny a stromy, jež přesazují pak do velké zahrady rajské, do neznámé země; ale jak tam rostou a jak tam vůbec jest, to ti říci nesmím.»

«Dej mně mé dítě nazpět!» prosila matka s pláčem. Najed-

nou však uchopila se oběma rukama dvou krásných květin vedle sebe stojících, řkouc: «Všecky tvé květiny vytrhám; jsem v zoufalství.»

«Nedotýkej se jich!» napomínala smrt. «Praviš, že jsi nešťastná, a nyní chceš jinou matku podobně tak nešťastnou učinit!»

«Jinou matku!» zvolala ubohá a pustila hned obě květiny.

«Zde máš své oči,» pravila smrt, «vylovila jsem je z moře svítily tak silně. Nevěděla jsem, že jsou tvoje; vezmi si je opět, jsou čistější než dřívě; a pak hled' do této studně. Já pojmenuji obě květiny, kteréž jsi vytrhnouti chtěla, a ty uziš v studni celou jejich budoucnost, celý jejich lidský život. Vidíš, cos chtěla zničit!»

A matka hleděla do studně. I bylo zřítí blaženost, jak jedna požehnaním pro svět byla, jak šťastně a slastně žila. I viděla též život druhé, a byla to bída smutná a bédování.

«Obě jest boží vůle!» řekla smrt.

«Která květina jest neštěstím a která požehnaním?» tázala se matka.

«To ti nepovím,» odvětila smrt, «ale to máš zvědět, že jedna z těch květin byla tvého dítěte; byl to jeho osud, kterýž jsi spatřila, i jeho budoucnost.»

Tu vykřikla matka polekána: «Která to byla mého dítěte? Rekní mně; spas nevinnost. Osvobod' dítě ode vši té bídy; odnes je raděj. Nes je do říše boží! Zapomeň na mé slzy, zapomeň na mé prosby i na všecko, což jsem mluvila a činila.»

«Nerozumám ti!» pravila smrt. «Chceš své dítě zpět mít, aneb mám jej odnésti do tobě neznámé říše?»—

Tu sepjala matka ruce, padla na kolena a modlila se k pánu Bohu: «Nevyslyš mne, Pane, když proti tvé vůli, kteráž nejlepší je prosím. Nevyslyš!»

I sklonila k nádrům hlavu svou.

A smrt šla s děckem do neznámé říše,

VI.

Matka.

Sedela matička pri svojom dieťatku i obávala sa, žeby jej zomreť mohlo. I bolo skutočne veľmi bľadé, vydychovalo si tak zhlboka, jakoby sa mu srdiečko odtrhnuť malo, očka zavrely sa už, a matička pozerala ešte smutnejšie na to malinké stvorenie.

Nekto zaklepal na dvere, i vstúpila do chyže chudobná, stará žena, zahalená v hunenú kabanicu, lebo ju oziabalo a kabanica hreje dobre. Ved' bola zima, len tak prašťalo; vonku pokryto bolo všetko ľadom a snehom, i mrazivý vetor sľahal nemilosrdno do očí.

Stará žena triasla sa, zima ju drvila, len jej tak zuby hrkotaly, dieťa ubožiatko zadriemalo na chvíľku, i odišla matka od neho, postavila hrnček s vínom do kachiel, aby sa nim starena zohriala, ktorá zatiaľ sedela a kolísala. I prisadla si matička k nej a v slzách pozerala na svoje choré dieťa, ktoré tak zhlboka si vydychovalo a ručinky svoje pozdvihovalo.

«Či myslíš, že sa mi vystrábi?» prihovárala sa starene matka. «Asnad' mi ho dobrý Bôh k sebe preca nepovolá?»

A starenka—bola to smrt' sama—kývala hlavou tak podivne, čo by i dobre i jako nedobre znamenalo. A biedna matka zklópila oči, z ktorých slzy jak hrach po líkach dolu padaly; hlava jej

bola veľmi ťažká, lebo tri dni tri noci ani oka nezažmurila. Teraz zadriemala, ale to len na chvíľočku. Zrazu vyskočila, i triasla sa zimou jako líbačka.

«Čo to?» vykrikla zrazu a pozerala na všetky strany;— ale starena bola preč jej dieťaťa kde nič tu nič.

Ona ho, vzala sebou.

V, kúte visely hodiny, svojim tyktak tyktak dosvedčovali, že idú, zrazu vrzly a bác—!... ťažké žávažie zbehlo až k zemi, a hodiny zostaly tieho stáť.

Biedna mater vybehla na priedomie a volala na svoje dieťa.

Kde sa vzala, tu sa vzala, vonku v sňahu sedela žena v dlhých čiernych šatách a hovorila:

«Smrť bola vo tvojej chyži, videla som ju ztade utekať s tvojim deckom. Beží chytřejšie než vetor, a čo raz vzala, to viac nevráti.»

«Povedz mi aspon, v ktorú stranu utekala,» prosila sa ubohá matka. «Ukáž mi cestu a ja ju najdem, čo i na konci sveta.»

«Cestu znám,» odpovedala žena v čiernom rúchu, «ale drier, lež ti ju ukážem, musíš mi všetky piesne zaspievať, ktorými si svoje dieťa uspávala. Počúvala som jich, lebo sa mi ľúbá. Ja som noc; videla som tvoje slzy, keď si tie piesne spievala.»

«Všetky, všetky zaspievam!» riekla matka, «ale nezdržuj ma abyech dohonila svoje dieťa.»

Ale noc sedela, jakoby bola onemela. I sopiała matka ruky, spievala a plakala.

Bolo tu mnoho piesní, ale viac slzí, a tu hovorila noc:

«Id' napravo do tmavého jedloveho lesa; tade bežala smrť s tvojim dieťaťom.»

Ide, ide, kým ide, hlboko v lese boly križne cesty, a biedna mater nevedela, ktorou cestou má sa obrátiť. Tu rástol trňový kriak, nemal ani lístočka ani kvietka, ale sňah a ľad visel na jeho halúzkach.

«Či si nevidel tade to utekať smrť s mojim dieťaťom?»

«Videl,» odpovedal kriačik. «ale nepoviem ti drier, kade

išla, kým ma nezohreješ za niadrami na svojom srdci! Jaj, zamrz-
nem.

A matička túlila k svojej hrudi trňový kriačik pevne, aby sa zohrial, trne bodaly do jej tela, že krev cirkomom tiekla. Trňový kriačik začal pučať, rozvinul zelené listočky a kvietkami sa obsypal v chladnej zimnej noci. Tak teplo mu bolo na srdci zarmútenej matky. I ukázal jej pravú cestu.

Išla ďalej, hľadala svoje dieťa, i prišla k veľkému jazero a tu nenašla ani jednu lodičku. Jazero nebolo ani celkom zamrznuté, aby matku udržalo, ani tak plitké, aby ho prebrodiť mohla a na druhú stranu musela sa dostať, aby svoje dieťa vyhľadala. I ľahla si na zem, aby jazero vypila, a to bolo pre jedného človečka nemožné; ale biedna matka myslela, žeby sa mohol zázrak stať.

«Nie, nejde to!» ozvalo sa jazero. «Bude lepšie, keď sa pojednáme. Rado sbieram perly a tvoje oči sú tie najčistejšie, ktoré som posiaľ videlo. Keď mi jich vyplačeš, preveziem ťa ku veľkej zahrade, kde smrť býva a tam kvietky a stromy ošetruje; všetky tieto sú ľudskými životmi.»

«Ó, všetko obetujem, abyech sa len dostala k svojmu dieťaťu,» odpovedala plačúca matička, ktorá ešte viac teraz plakala. A oči jej padly na dno jazera, i boly z nich dve perličky. Dobré lebo nebars, jazero vyzdvihlo matku, ktorá jakoby v loďke sedela a prenieslo ju na druhý breh, kde veličizný, podivný dom stál. Nevedelo sa, či je to vreh s lesom a jaskyňami, alebo skutočné stavanie; ale ubohá matka nemohla ho vidieť, lebo mala oči vyklané.

«Kde najdem smrť, čo mi dieťa odniesla?» pýtala sa sama seba.

«Sem ešte neprišla!» ohlásila sa stará ženička, hrobárka, ktorá na veľkú rastlináriu smrti pozor dávala. «A jako si sem prišla; ved' sem ani ptáčik nedoletí? Kto ti pomohol?»

«Dobrý Bôh!» odpovedala matka. «On je milosrdný a milosrdnou budeš i ty. Kde najdem svoje dieťa?»

«Neznám ho,» hovorila ženička, «oj, ty nevidíš!—Mnoho

kvietkov a stromov uschlo dnešnej noci; smrť prijde skoro a presadí jich. Asnad' vieš, že každý človek má strom lebo kvetinku svojho života. Vyzerajú jako iné rastliny, len že jim bije srdce, a detské srdiečko tiež bije. Zapamätaj si to, asnad' poznáš bijúce srdce dieťa svojho. Ale čo mi dáš, keď ti poviem, čo máš ešte ďalej robiť?»

«Nemám ja ubohá stvora ničoho viac», odpovedala zarmútená matka, «ale chcem za tebou kráčať až na koniec sveta.»

«Nemám tam čo robiť» riekla ženička, «ale vieš čo, daj mi svoje dlhé, čierne vlasy, o ktorých iste vieš, že sú krásne a mne sa ľúbia. Dostaneš za ne moje šedivé, to je preca aspon nečo.»

«A nič inšie nežiadaš?» pýtala sa matka. «S radosťou ti jich dám.»

A dala starene svoje krásne čierne vlasy za jej šedivé.

A nebars išly do veľkej rastlinárne smrti, kde kvety a stromy podivne medzi sebou rástly, nektore čerstvé, iné chorobné. Na mnohých plázili sa vodní slimáci, a čierni raci zavesovali sa pevne na pňoch. Každý strom a každá kvetinka mala svoje meno, lebo každá bola životom ľudským, ktorý bol buď na Slovensku, buď v Číne; jedným slovom z celého sveta tu boli.

Boľavá matka zohýňala sa ku všetkým útlým kvetinkám a počúvala, jako jim srdiečka bijú, a medzi millionami poznala srdiečko svojho dieťaťa,

«Tu je,» vykrikla i vystierala ruku nad malý, modrý krokus, ktorý vädol a na stranu sa klonil.

«Nedotýkaj sa kvetinky,» napomínala starena, «ale staň si sem, a keď smrť prijde—ja ju očakávam každú chvíľu—nedaj jej vytrhnúť kvetinu, a vyhrážaj jej, že tak urobíš i s inými rastlinami a ona bude sa báť; lebo nesmie bez dovolenia Pána Boha žiadnu vytrhnúť.»

Po chvíli zavialo čosi priestrannou svetlicou a slepá matka mohla cítiť, že to prichádza smrť.»

«Jako si prišla sem?» pýtala sa prichodzia. «A jako si mohla dobehnúť sem skôr, než ja?»

«Matkou som?» odpovedala tázaná.

A smrť siahla svojou dlhou rukou po útlej kvetinke, ale matka držala ju pevne, dosť pevne, a preca bála sa, žeby sa smrť mohla dotknúť nektoreho lístočka. I zadýchla smrť na jej ruky a matka cítila, že to bolo chladnejšie než najstudenejší vetor i klesly jej ruky.

«Nemôžeš preca nič vykonať proti mne,» hovorila smrť.

«Ale môže všemohúci Bôh!» odpovedala matka.

«Robím len, čo on rozkáže,» riekla smrť, «Som jeho zahradníčkou. Berem ztadeto všetky jeho kvetiny a stromy, ktoré presádzam do veľkej rajskej zahrady, do neznámej zeme; ale jako tam rastú a jako je tam vôbec, to ti povedať nesmiem.»

«Daj mi nazpät moje dieťa!» prosila sa matka s plačom. Zrazu ale pochytila obidvoma rukama dve krásne kvetinky, ktoré vedľa seba rástly, i riekla: «Všetky tvoje kvietky vytrhám; som v zúfalstve.»

«Nedotýkaj sa jich!» napomínala smrť. «Hovoríš, že si nešťastná, a teraz chceš sama nešťastnú urobiť inú matku!»

«Inú matku!» zvolala ubohá a pustila hned' obe kvetinky.

«Tu máš svoje oči,» hovorila smrť, «ulovila som jich v mori, svietily veľmi jasne jak perly. Nevedela som, že sú tvoje; vezmi si jich nazpät, čistejšie sú, než drier a pozri do tejto studne. Pomenujem oba kvietky, ktoré si odtrhnúť chcela, a uzrieš v studni celú jich budúcnosť, celý jich ľudský život. Vidiš, čo si chcela zničiť!»

A matka hľadela do studne. I bolo vidieť blaženosť, jako jedna kvetinka požehnaním pre svet bola, jako šťastne a radostne žila. I videla tiež život druhej, a bola to bieda smutná a bedákanie.

«Obidvoje je vôľa Božial» riekla smrť.

«Ktorý kvietok je nešťastím a ktorý požehnaním?» pýtala sa matka.

«To ti nepoviem,» odpovedala smrť, «ale to môžeš vedieť, že jedna z tých kvetín bola tvojho dieťaťa; bol to jeho osud, ktorý si videla i jeho budúcnosť.»

Tu vykrikla preľaknutá matka.

«Ktorá bola môjho dieťaťa? Povedz mi; spas nevinnosť. Osvobod' dieťa od všetkej tej biedy; radšej si ho vezmi. Nes ho do zeme Božej! Zabudni na moje slzy, zabudni na moje prosby i na všetko, čo som hovorila a robila.»

«Nerozumiem ťa!» hovorila smrť. «Či chceš svoje dieťa nazpät, alebo či ho mám odniesť do kraju, ktorý ty neznáš?»—

I sopjala matka ruky, padla na kolená a modlila sa k Pánu Bohu:

«Nevyslyš ma, Pane, keď proti tvojej vôli, ktorá je najlepšia, prosím. Nevyslyš ma! Nevyslyš!»

I zklonila na prsia svoju hlavu.

A smrť išla s dieťaťom do neznámej zeme.—

VII.

Мати.

олно дете, срце материно, лежало је на својој малој постели. Тужна мати седела је уз постељу свога детета, па је жалосним погледом гледала на самртно бледило, што се разлегло по лицу њезиног јединчета, гледала му је склопљене очи, и слушала му је слабо дисање његово. По каткад уздане дете дубоко, и сваки таки дубоки уздисај пројурно је као оштар мач кроз срце мајчино, јер је увек мислила, да је то последњи уздисај њезиног јединчета, и да после тог уздисаја долази издисај.

У том загуца неко на врати. Врата се отворе а у собу уђе нека седа старина, увијена у неки покровац. Богме је добар био покровац старини, јер је на пољу духао хладац ветар а осим тога је била земља покривена снегом и ледом.

Сирота старина је дрхтао од зиме, као прут, па седне уз мајку дететову, као да се хтео грејати врелим сузама мајчиним. Када га виде мати, а она устале са свога места и оде, да донесе старцу чашу вина, да се мало подгреје.

Кад је донесла вино, даде га старцу, а старац на некап попије чашу.

Сад седне мати опет на своју столицу уз постељу и одмах

уз старца, на погледу опет на своје болно дете, што тако дубоко дише и подигне му ручицу са јоргана.

— Шта мислиш, човече, хоће ли ми остати моје дете у животу?—питала га мати тужним гласом.

Старца—он је био сама смрт—спусти чудновато главу као да је хтео уједно да каже и «хоће» и «не ће».

Матери се стегне срце са тог неизвесног одговора и она спусти своје очи, погледа у своје крило, а горке јој сузе потекоше уз образе. Глава јој клоне, та три ноћи и три дана није сиротица ока затворила, и пехотице је обмане сан, али само за један тренут, јер се одмах тргне, ђипи са столице и стане дрхтати од зиме.

— Шта је то?—врисне мати и погледу око себе.

Старца је нестало, а и — њезиног детета шњиме; он га је однео са собом.

У будаку собином заврја сахат на дувару, а тешко олово се одвије до земље и сахат стапе.—

Кукавна мати полети сад из собе, као да је ван себе и стапе звати своје дете.

На пољу је седела на снегу нека жена и црном оделу.

— Смрт је била у твојој соби—рече та жена—ја сам видела, како је однела твоје дете; смрт брже јури од самога ветра; а не ће никад натраг донети, што један пут однесе.

— Реци ми само, куда је отишао, на коју страну—рече мати јецајући—и ја ћу га већ стићи.

— Ја знам куда је отишао,—одговори жена у црном оделу,—али ти не ћу казати, док ми најпре не отпеваш све своје песме, што си их певала твоме болесном детенцету. Ја волим те песме, и слушала сам их и на другим местима,—јер ја сам и оћ, на сам видела и твоје сузе, што си их ронила, када си певала.

— Отпеваћу ти их све, све редом—рече мати нестрпељиво—само ме сада не мој задржавати, да га могу стићи, да могу опет паћи мило моје дете.

Ноћ је ћутала, и не ће да каже пута, куда је смрт однела материно дете.

Сад се мајка стапе превијати као ластавица; пева и јеца, а било је много песама и било је много суза...

На то ће ноћ рећи:

— Иди десно у шуму; оном страном је смрт однела твоје дете.

Мати појури у шуму, али дубоко у шуми је раскршће, па ту застале кукавна мајка, јер није знала, којим ће путем сада да удари.

На сред раскршћа стојао је један дбун трновине без лишћа и без цвета—та била је цича зима, и лед се ухватио на његовим гранама.

— Је си-ли видео старца неког—смрт са једним дететом овуда проћи?—питала је мати дбуна.

— Јесам, рече дбун—али ти не ћу рећи, куда је отишао, док ме не притиснеш на твоје груди, да се разгрејем, јер ћу свиснути од зиме, следићу се.

И мати притисне дбун на своје груди, притисне га тако јако, да ју је трње раскрвавило, и велике капи крви потечу из материних груди и падоше на снег, те га окрвенише. А дбун озелени и стаде цветати у сред зимске ноћи. Тако је врело на срцу мајчиномъ, што кука за својим дететом.

И сад јој покаже дбун пут, куда јој ваља ићи, на да нађе старца—смрт.

Мати појури као без душе тим путем; јест, али је брзо дошла до једног великог језера, на коме није било ни лађице ни чупа. Вода се није тако јако смрзнула, да одржи матер, а опет није била тако плитка, да је пређе мати. Па и опет је кукавна мати морала прећи преко језера, ако је хтела, да нађе своје дете.

Сад се кукавна мати баца на земљу и у своме очајању хтеде да испије читаво језеро. А то је тек немогуће за једног човџка! али је жалосна мати мислила, да ће се збити чудо, па ће моћи.

— Тога, богме не ће бити, док сам ја жив—рече језеро.—Него хајде, да се погодимо. Ја купим бисер, а твоје су очи

најчистији бисер, што сам га досад видео. Дед, исплачи у мене твоје очи, и ја ћу те за тили часак пренети на другу страну, где лежи кућа оног старца, што се зове смрт, и што ти је однео твоје дете. Он тамо подиже цвеће и дрвеће; свако је од тога по један људски живот.

— Ох, та шта не бих дала, само да дођем до мога дедета!—Рече мати, и стане плакати и плакати, док јој очи не утонуше у језеро, где су постала до два зрна најдивнијег бисера.

Језеро је сад узме на своја леђа и једним махом је пренесе на другу страну.

Ту је била та велика, чудновата кућа, што јој не можеш догледати краја, тако је била дугачка; а управо не знам, је ли какво грдно шумовито брдо са гудурама, или је баш саграђено здање; а сирота мати није могла баш ништа видети—та она је јадница—исплакала своје очи.

— Где ћу наћи старца, што се зове смрт, и што ми је отео моје дете?—питала је мати вриштући и сама није знала кога.

— Још није дошао амо са твојим дететом—одговори стара гробовска мати, што је чувала кућу старца—смрти.—Али како си знала овамо доћи, и ко те упутио амо?

— Сам Бог ме је овамо допео!—рече мати плачући.—Он је милостив, па ћеш и ти бити милостива. Реци ми, где ћу наћи моје дете?—

— Ја не познајем твоје дете—одговори гробовска мати—а ти опет не видиш! Ове је поћи много цвеће увело и много се дрвеће осушило; старац—смрт, тек што није дошао, да пресади цвеће и дрвеће. Та ти ваља да знаш, да сваки човек има своје дрво животно или свој цвет животно, како је који створен. Све то цвеће и дрвеће нестаје, као и свако друго биље, само, што у овоме овде куца срце. И срце дететово зна куцати. Ходи овамо и прислушкuj, мож' да ћеш познати срце твога детета. Али шта ћеш ми дати, ако ти кажем, шта да радиш, кад га нађеш?

— Ја немам више ништа да дајем—рече мати—али ако хоћеш, ја ћу ти ићи чак на други крај света.

— То не ћу, јер ја тамо нисам ништа изгубила!—рече гробовска мати.—Него, ти ми можеш дати твоју дугачку, црну косу, ти врло добро знаш, да ти је коса лепа; а ја ћу ти дати моју седу косу, и она је тек нешто.

— Не иштеш ништа друго?—питаше је мати.—Ох, ево ти моје косе, с' драгом душом.

И кукавна мати даде гробовској матери своју лену, црну, дугачку косу, а узме седу косу гробовске бабе.

За тим уђу у велику кућерину где је чудновато међу собом расло разно цвеће и дрвеће. Ту ти је било стјасет разних цветића под стакленим шеширићем; мало даље је вята јела; тамо су опет силне разне биљке у води, од којих су многе здраве али их има богме и болних—пужеви из воде и ракови црни једоше им струка; овде ти је високи јаблан, широки орах, мирисава кајсија; тамо опет петрожељ и купус, ружа и божур, бели лук и божикје дрвце. Сваки цвет и свако дрво имало је свога особитог имена, и свака је биљка значила човека, чија је била, док је он жив. — —

Кукавна мајка сагиба се од цвета до дрвета, од биљке до биљке и прислушкujе, како у свакоме куца људско срце, не би ли познала срце свога детета.

— Ево га!—врисне мати на један мах, и пружи руку да ухвати болни цветић од шафрана.

— Немој га ни пошто руком додирнути—рече гробовска мати—него стани ево овде, па кад дође старац смрт, ја га очекујем сваки час,—а ти немој пустити, да укине цвет твога детета; прети му, да ћеш му почупати све цвеће, и оп ће се поплашити. Он је одговоран милом Богу за сваку биљку, што је овде и оп не сме узабрати ни једну, док му Господ Бог не заповеди.

Тек што изустн гробовска мати ове речи, а у грдној кућерини се просу пека ледена зима, и ојађена мати осети, да је дошао старац—смрт.

— Како си ти дошла овамо, и како си могла доћи пре него ја?—запита је старац.

— Ја сам *мати!* одговори она.

Старац—смрт пружи сад руку, да прекрја један болестан цветић, али је кукавна мати држала над њиме своје руке *тако близу, тако близу*, и опет тако брижљиво, само да му не додирне листа његовог.

Старац смрт духне јој на руке, и јадна мати осети, да му је хладнији дах, него што је сам лед, те спусти уморно своје руке.

— Ти не можеш ништа против мене—рече старац—иа да си по сто пута мати.

— Али Бог може против тебе!—рече мати.

— Ја само то чиним, што он хоће;—одговори старац—смрт;—ја сам његов баштован и носим му све цвеће и дрвеће, да га негујем у рајском врту, у тој непознаној земљи; али како они тамо цветају, и како тамо изгледа то ти не смем казати.

— Дај ми натраг моје дете!—повиче сада мати јецајући и молећи. На један мах зграби два цвета.

— Дај ми натраг моје дете!—повиче јоште један пут—или ћу ти покрљати све твоје цвеће, јер ја сам у очајању.

— Жено! да ниси дирнула ни један цвет? Ти велиш да си несретна мати, па зар хоћеш и другу матер да унесрећиш?

— И другу матер?—запита ојађена мати, и пусти на мах цвеће из своје руке.

— Ево ти твојих очију натраг,—рече старац—смрт; ја сам их дохватио у језеру; јасно су блистале у њему нисам ни знао, да су твоје. Узми их! Сада су чистије, него што су пре биле, погледај с њима у овај дубоки бунар; ту ћеш видети та два цвета, што си баш сад хтела да их укинеш. Видећеш им њихову будућност, њихов читав људски живот. Погледај само, шта си хтела разорити! —

И мати погледа доле у дубоки бунар—и дивота беше погледати, како је један од та два цвета постао благослов за човештво, тако се блистала око њега срећа и радост. И она види и живот другог цветића: брига и болови, жалост и јад беше око тог другог цветића.

— Обоје то бива по вољи и наредби божијој!—рече старац—смрт.

— Ко је од ових цветића—цвет радости, а које је цвет жалости?—запита га мати.

— То ти не ћу рећи—одговори јој смрт;—само знај, да је један од ових цветића: живот твога детета. Судбина је твога јединчета, што си је видела у бунару, будућност твога рођеног сина!—

Јадна мати је цикнула.

— Које је моје дете?—викала је јадница. Реци ми! Спаси певиност од пропасти; спаси моје дете од оног јада, што сам га видела!... Боље га узми и однеси у царство Божије!.. Заборави на моје сузе, на моје кукање и мољакање, заборави на све што сам говорила... што сам те молила...

— Ја те не разумем!—рече сад старац—смрт;—ништеш ли ти твоје дете натраг? Или хоћеш, да га однесем у непознату земљу?—

Несрећна мајка се преврља; не зна ни сама, шта ће да му одговори! Пала је кукавица на колена, склопила је своје руке и вапијала је Богу:

— Немој ме саслушати, свемогући Господе, ако ништем оно, што је против твоје воље! Немој ме саслушати!.. Немој ме саслушати!....

Страшан бол је потресе, — глава јој клоне у крило, — а старац—смрт оде са њезиним дететом у непознату земљу.

VIII.

Móðirin.

Móðir sat hjá barni sínu, kornúngu; hún var svo hrygg, svo hrædd um að það mundi deyja.—Það var nábleikt í framan augun litlu höfðu lokast aptur, það dró svo hægt andann og var öðru hverju eins og það andvarpaði; því sorgbitnari horfði móðirin á aumíngjann litla.

Þa var drepíð á dyr og kom inn fátækur maður gamall og hafði sveipað um sig einhverju, sem var áþekkt stórum baklepp, sér til hita, enda var honum ekki vanþörf á, því nú var kaldur vetur; úi var allt þakið ís og fönnum, og vindurinn næddi svo napurt, að tók á andlitið.

Af því nú gamalmennið nötraði af kulda og barnúnginn blundaði ofurlítið, stóð móðirin upp og setti mjólk í dálitilli pönnu inn í ofinn, og ætlaði að hita hana handa honum; gamli maðurinn sat og ruggaði, og settist móðirin rétt hjá honum, og horfði á barnið sitt sjúka; það dró svo þungt andann og hélt upp hendinni litlu.

«Heldurðu ekki að það verði kyrt hjá mér, barnið mitt?» sagði hún, «guð fer ekki að taka það frá mér!»

Gamli maðurinn, sem var dauðinn sjálfur, kinkaði kollinum svo kátlega, það gat bæði pýtt já og nei. Móðirin horfði í gaupnir sér on tárin hrundu niður eptir kinnum hennar; hún var

yfirkominn af höfuðþýngslum, því henni hafði ekki komið svefn á brár í þriá sólarhringa, og sofnaði hún nú, en það var að eins í svip; hún hrökk upp skjálfaði af kulda; «hvað er þetta?» sagði hún og leit á alla vega frá sér, en gamli maðurinn var farinn og barnið hennar litla var horfið, hann hafði haft það burt með sér. Úti í stofuhorninu marraði í stundaklukkunni gömlu, og blýlóðið rann allt niður á gólf, og þa stóð klukkan.

En veslings móðirin hljóp út úr hýsinu og kallaði á barnið sitt.

Úti í miðri fönninni sat kona, siðklædd og svartklædd, og mælti: «Dauðinn var inni í stofunni hjá þér, eg sá, hvar hann skauzt burt með barnið; hann er fljótari á sér enn vindurinn, han skilar því aldrei aptur, sem hann tekur.»

«Segðu mér bara, hverja leið hann fór!» mælti móðirin, «segðu mér leiðina, þa skal eg finna hann.»

«Veit eg veginni!» sagði svartklædda konan, «en áður en eg segi þér hann, verðurðu að sýngja fyrir mig allar vísurnar, sem þú hefur sýngið fyrir barnið þitt! mér er yndi að þeim, eg hef heyrt þær áður: eg er nóttin, eg sá, hversu þú grétst meðan þú saungst þær!»

«Eg skal sýngja þær allar,» sagði móðirin, «en tesðu mig ekki, svo eg geti náð honum og fundið baraið mitt.»

En nóttin sat þögul og grafkyr; þa sló móðirin höndum sínum, saung og tíradist, margar voru vísurnar, þó voru tárin fleiri; þvínæst sagði nóttin: «Farðu hægramegin, inn í greni-skóginn dimma, þá gangað sá og dauðann fara með barnið þitt litla.»

Lángt inni í skóginum lágu vegirnir á vixl, og vissi hún ekki hvern fara skyldi; þa sá hún, hvar stóð þyrnirunnur, blaðlaus og blómalaus, þetta var líka um hávetur og var ísing á greinum.

«Hefurðu ekki séð dauðann ganga fyrir með barnið mitt?»

«Jú!» svaraði þyrnirunnurinn, «en fyrir segi eg þér ekki, hverja leið hann fór, enn þú vermir mig við hjarta þitt; eg frýs í hel, eg verð að tómunum is.»

Hún þrýsti þyrnirunninum að brjósti sínu svo fast, að honum

gat vel ylnað, og gengu þyrnarnir inn í holdið, svo að blóðið dreyrði í stórum dropum, en þyrnirunnurinn skaut út nýjum og grænum blöðum og blómgaðist um nóttina í vetrarnístingnum, svo var hlýtt við hjarta hinnar mótlættu móður; og þyrnirunnurinn sagði henni veginn, sem hún átti að fara.

Þá kom hún að miklu hafi, en þar var hvorki skip né bátur. Hafði sjóinn ekki lagt svo vel, að isinn haldi, og ekki var hann heldur svo grunnur, að hún gæti vaðið, en yfir hann varð hún að komast, úr því hún vildi finna barnið sitt, hún lagðist þá niður til að drekka upp sjóinn, og var það ógjörningur; en móðirin hélt í hörmum sínum að kraptaverk kynni að verða.

«Nei, þetta tekst aldrei.» sagði sjórin, «við skulum heldur koma okkur saman; mér þykir gaman að safna perlum, og augun þín eru skærustu perlurnar, sem eg hef séð; viljir þú gráta þeim til mín, þá skal eg bera þig til stóra gróðrarhússins, þar sem dauðinn býr og gætir blóma og trjáa; hvort þeirra um sig er manslíf.»

«Æ! allt vil eg vinna til að komast þangað, sem barnið mitt er,» sagði móðirin grátmædda, og grét enn sárar, og augu hennar hnigu ofan á hafsbötn og urðu að tveimur dýrindis perlum, en sjórin reið undir hana, og kastaðist hún í einni sveiflu yfir á ströndina fyrir handan. Þar stóð undarlegt hús milubreitt, og var ekki að vita, hvort það væri skógvaxinn fiallshnúkur með helliðskútum, eða það væri timbrað saman: aumingja móðirin gat ekki séð það, hún hafði grátið úr sér augun.

«Hvar get eg hitt dauðann, sem fór með barnið mitt litla?» sagði hún.

«Ekki hefur hann komið hingað enn þá,» sagði hinn aldraða kona, sem gæta átti gróðrarhúss dauðans.» Hvernig komstu á veginn hingað, og hver hefur hjálpað þér?»

«Guð hefur hjálpað mér,» svaraði hún, «hann er miskunsamur, og það munt þú vera líka. Hvar á eg að finna barnið mitt?»

«Eg þekki það ekki,» mælti konan, «og þú ert sjónlaus. Fjöldi blóma og trjáa hefur fólnað í nótt, dauðinn kemur bráðum og gróðursetur þau í nýjum reit. Þú veizt víst, að hver maður

á sitt lífstré eða sitt blóm, eptir því sem hverjum kann að vera hattað; þau eru eins á að sjá og hver önnur jurtt eða tré, en hjartsláttur er í þeim öllum. Barnshjörtun bærast líka.—Leitaðu eptir þessu, hver veit, nema þú þekkir hjartsláttinn barnsins þíns; en hvað gefurðu mér til þess að eg segi þér, hvað þú enn frammar skalt gera?»

«Eg á ekkert til að gefa,» ansaði móðirin sorgbitna, en eg skal ganga á heimsenda fyrir þig.»

Þangað á eg ekkert að sækja,» svaraði konan, «en þú getur látið mig fá svarta hárið þitt síða. Þú veizt sjálf, að það er fallegt, og það á nú við mig; eg skal láta þig lá hvíta hárið mitt. Það er betra enn ekki neitt.»

«Biðurðu ekki um meira?» sagði hún, «það er þér velkomið.» Og hún fékk henni fallega hárið sitt og fékk í staðinn snjóhvíta háar konunnar.

Þvínæst gengu þær inn í hið mikla gróðrarhús dauðans; þar uxu kynleg tré og blóm, hvað innan um annað; þar stóðu fagrir hyasintar undir glerhjálum, þar stóðu og gildvaxnir pionar; þar uxu sæjurtir, og voru sumar blómlegar, en í sumum var ótingun. vatnssníglarnir hringuðu sig utan um þær, og svartir krabbar læstu sig utan að stofnunum. Þar stóðu fagrir pálmar, eikur, platanar, péturseljur og blómgað blóðberg; hvert tré og hvert blóm átti sér nafn, hvert einstakt merkti manns líf, og voru mennirnir á lífi, sumir á Kínlandi, sumir á Grænlandi og hvervetna í heiminum. Þar stóðu stór tré í litlum krukum, og var í þeim kyrkingur; lá við sjálft, að þau sprengdu þær utan af sér; hingað og þangað stóðu líka óföleg blóm í frjófum jarðvegi innan um mosa, og hafði þeim verið hjúkrað vel og hlynnt að þeim. En móðirin harmþrúngna laut niður að öllum minstu nýgræðingunum og heyrði mannshjörtun bærast í þeim öllum og innan um þúsundir þúsunda þekkti hún hjartsláttinn barnsins síns.

«Þarna er það!» kallaði hún og seiddist með höndina út yfir dálítinn bláan krókus, sem hallaðist út í aðra hliðina og var næsta sjúklegur.

«Snertu ekki blómið,» sagði konan gamla, «en stattu herna, og þegar dauðinn kemur—hans er nú von á hverri stundinni—þá láttu hann ekki kippa jurtinni upp, og hótaðu honum, að þú skulir fara eins með hin blómin, þá verður hann hræddur, því hann á að standa drottni skil á þeim, og má ekkert upp slíta fyrr enn honum þóknast».

I sama bili blés nákaldur þytur eptir endilöngum salnum, og fann móðirin blinda á sér, að það var dauðinn sem að nú kom.

«Hvernig gazt þú ratað hingað?» spurði dauðinn, «hvernig gazt þú orðið fljótari en eg?»

«Eg er móðiri» svaraði hún.

Og dauðinn seildist með sinni laungu hendi eptir blóminu litla og veika, en hún hélt höndunum rígsþennum utan um það og var þó hrædd um að hún kynni að koma við blöðin. Þá blés dauðinn á hendur hennar, og fann hún, að það var kaldara enn vetrarnejpan; fellust henni þá hendur.

«Þú mátt ekkert við mér,» sagði dauðinn.

«En guð má við þér,» ansaði hún.

«Eg geri ekki annað enn það, sem er hans vilji,» mælti dauðinn, «eg er hans urtagarósmáður; eg tok öll blóm hans og tré og gróðurset þau í hinum stóra paradísargarði á ókunna landinu, en ekki þori eg að segja þér, hvernig þau gróa þar, og hvernig þar hagar til.»

«Gefðu mér barnið mitt aptur,» grátbændi móðirin hann; tók hún þá allt í einu utan um tvö fögur blóm, sem stóðu þar rétt hjá, sitt með hverri hendi, og kallaði til dauðans: «Eg skal slíta upp öll blómin þín, eg ræð mér ekki fyrir órvæntingu».

«Snertu ekki á þeim.» mælti dauðinn, «þú þykist sjálf vera svo ólánsöm, en nú ætlaðu að gera aðra móður jafn ólánssama».

«Aðra móður!» sagði hún og sleppti undir eins blómunum.

«Herna eru augun þín,» sagði dauðinn, «eg hef slætt þau upp úr sjónum, það stóð svo mikil birta af þeim; eg vissi ekki, að það voru augun þín; taktu við þeim aptur, þau eru skærari núna enn þau voru áður, líttu svo niður í djúpa brunninn rétt hjá þér, og skal eg segja þér nösfnin á báðum blómunum, sem

þú ætlaðir að slíta upp; þú sér nú ókomna æfi þeirra, allt sem þú ætlaðir að eyða og ónýta.»

Og hún leit niður í brunninn, og var það fagnaðarsjón að sjá, hversu æfi annars barnsins varð blessunarrík fyrir heiminn, hversu það jók auðnu og yndi alstaðar nærri sér. Og hún sá það, sem fyrir hinu barninu lá, og var það ekki annað enn böll og bágingi, skolsing og volæði.

«Hvorttveggja er guðs vilji» sagði dauðinn.

«Hvort þeirra er blóm ógæfunnar, og hvort er blóm blessunarinnar?» spurði hún.

«Það segi eg þér ekki,» ansaði dauðinn, «en hitt skaltu vita, að annað þeirra var blómið barnsins þíns, það voru forlög þess, sem þú sást, hin ókomna æfi þess.»

Þá hljóðaði móðirin upp yfir sig af ótta: «Hvort þeirra var barnið mitt, segðu mér það! frelsaðu sakleysingjann, frelsaðu barnið mitt frá öllu þessu volæðil taktu það heldur burt og flyttu það inn í guðs ríkil gleymdu tárur mínum, gleymdu bænum mínum, gleymdu öllu, sem eg hef sagt eða gert!»

»Eg skil þig ekkil» mælti dauðinn. «Viltu fá barnið þitt aptur, eða á eg að fara með það þangað, sem þú ekki veizt?»—

Þá sló móðirin höndum sínum, féll á knè og bað til guðs: «Bænheyr mig ekki, ef eg bið gagnstætt þínum vilja, sem öllum er fyrir beztu, bænheyr mig ekkil»

Og hún drap höfði niður í skaut sér.

Og dauðinn fór með barnið hennar inn í hið ókunna landið.

IX.

En moder.

Or satt en gång en mor hos sitt lilla barn; hon var så be-
dröfvad, så rädd, för att det skulle dö. Det var så blekt, de
små ögonen hade slutit sig, det andades så sakt och ibland med
et djupt andetag, som om det suckade; och modern såg ännu mera
sorgsen på den lilla varelsen.

Då klackade det på dören, och in trädde en fattig, gammal
man, insvept liksom i ett stort hästtäcke, ty det värmer, och det
behöfde han, det var ju kall vinter; allt utanför läg höljdt af is
och snö, och vinden blåste så, att det bet i ansigtet.

Och som den gamle mannen skalf af köld, och det lilla bar-
net sof ett ögonblick, gick modern åstad och satte öl i en liten
kruka in i kakelugnen, för att värma det åt honom; och den gamle
mannen satt och vaggade, och modern satte sig på stolen tätt
invid honom, såg på sitt sjuka barn, som andades så tungt, och
lyfte upp den lilla handen.

— Tror du inte, att jag får behålla honom? sade hon. Vår
herre vill inte taga honom ifrån mig.

Och den gamle mannen, det var Döden sjelf, han nickade
så underligt; det kunde lika väl betyda ja som nej. Och modern
såg ned i sit knä, och tårarna runno utför hennes kinder. Hennes
hufvud blef så tungt; på tre nätter och dagar hade hon icke til-

slutit sina ögon, och nu sof hon, men endast för ett ögonblick;
sedan för hon upp och skalf af köld.— Hvad är detta? sade hon
och såg åt alla sidor; men den gamle mannen var borta, och hennes
lilla barn var borta; han hade tagit det med sig. Och borta i vrån
surrade och surrade det gamla uret; det stora blylodet gick ända ned
till golvet, bom! och så stod äfven uret stilla.

Men den stackars modern sprang ut ur huset och ropade på
sitt barn.

Der ute, midt i snön, satt en qvinna i långa svarta kläder,
och hon sade: Döden har varit inne i ditt rum, jag såg att han
skyndade sig bort med ditt lilla barn; han går fortare än vinden;
han lemnar aldrig tillbaka hvad han tagit.

— Sä g mig bara hvilken väg han gick! sade modern; sä g
mig vägen, och jag skall finna honom!

— Jag känner den, sade qvinnan i svarta kläderna; men
innan jag säger dig den, måste du först sjunga för mig alla de
visor, du sjungit för ditt barn; jag tycker om dem, jag har hört
dem förr; jag är Natten; jag såg dina tårar, medan du sjöng
dem.

— Jag skall sjunga dem alla, alla! sade modern; men uppe-
håll mig inte, så att jag kan hinna upp honom och finna mitt barn!

Men Natten satt stum och stilla; då vred modern sina hän-
der, sjöng och grät, och det var många visor, men ännu flera tå-
rar; och så sade Natten: «Gå till höger, in i den mörka granskogen!
Dit såg jag Döden taga vägen med ditt lilla barn.

Djupt inne i skogen korsade vägarna hvarandra, och hon
visste icke längre, huru hon skulle gå. Då stod der en törnbuske;
det fans hvarken blad eller blommor på den, det var ju också den
kalla vintertiden, och isflingor hängde på grenarna.

— Har du inte sett Döden gå förbi med mitt lilla barn?

— Jo, sade törnbusken, men jag säger dig inte, hvilken
väg han tog, om du inte först vill värma upp mig vid ditt hjerta;
jag fryser ihjäl, jag förvandlas till bara is.

Och hon tryckte törnbusken till sitt bröst, så hårdt, för att
den skulle bli riktigt uppvärmd, och törnena trängde ända in i

hennes kött, och hennes blot flöd i stora droppar; men törnbusken sköt friska, gröna blad och slog ut blommor i den kalla vinternatten; så varmt var det vid en bedröfvad moders hjerta; och törnbusken sade henne vägen, som hon skulle gå.

Då kom hon till en stor sjö, der det hvarken fans skepp eller båt. Sjön var icke tillräckligt frusen för att kunna bära henne och icke heller nog öppen och grund, för att hon skulle kunna vada igenom den, och öfver måste hon, i fall hon ville finna sitt barn. Så lade hon sig ned, för att dricka ut sjön, och det var ju omöjligt för en människa; men den bedröfvade modern tänkte, att ett undervork dock kunde inträffa.

— Nej, det går aldrig, sade sjön; låt hellre oss två söka att komma öfver ens! Jag tycker om att samla perlor, och dina ögon åro de två klaraste jag sett. Om du vill gråta ut dem åt mig, så skall jag bära dig öfver till det stora drifhuset, der Döden bor och sköter om blommor och träd; hvart och ett af dem är ett menniskolif.

— Ack, hvad ger jag inte för att få komma till mitt barn! sade den förgråtne modern, och hon grät ännu mera, och hennes ögon sjönko ner på hafvets botten och blefvo två kostbara perlor; men sjön lyfte henne, som om hon suttit i en gunga, och hon flög i en svängning till stranden på andra sidan, der det stod ett milsbredt, underligt hus; man visste icke om det var ett berg med skog och hålor, eller om det var upptimradt. Men den stackars modern kunde icke se det; hon hade ju gråtit ut sina ögon.

— Hvar skall jag träffa Döden, som gick bort med mitt lilla barn? sade hon.

— Hit har han inte kommit ännu, sade den gamla grafgumman, som gick dor och skulle sköta om Dödens stora drifhus. Huru har du kunnat hitta hit, och hvem har hjälpt dig?

— Vår herre har hjälpt mig, sade hon; han är barmhertig, och det skall du också vara. Hvar skall jag finna mitt lilla barn?

— Ja, det känner jag inte, sade gumman, och du kan inte se. Många blommor och träd ha vissnat i natt; Döden skall snart

komma och plantera om dem. Du vet väl, att hvarje människa har sitt lifsträd eller sin blomma, allt efter som nu en hvar är inrättad; de se ut som andra växter, men de ha klappande hjertan; barnhjertan kunna också klappa; gå efter klappningen, så kan du kanske känna igen ditt barns. Men hvad ger du mig, om jag säger dig, hvad du vidare skall göra?

— Jag har ingenting att gifva, sade den bedröfvade modern; men jag vill gå till världens ända för dig.

— Ja, der har jag ingenting att göra, sade gumman; men du kan ge mig ditt långa, svarta hår; du vet nog sjelf, att det är vackert, och det tycker jag om. Du skall få mitt hvita i stället; det är alltid något.

Begär du ingenting annat, sade hon, så ger jag dig det med glädje. Och hon gaf henne sitt vackra, svarta hår och fick gummans snöhvita i stället.

Och så gingo de in i Dödens stora drifhus, der blommor och träd växte så underligt om hvarandra. Der stodo fina hyacinter under glasklockor, och der stodo stora, grofväxta pioner; der funnos vattenväxter, några så friska, andra halfsjuka; vattenormarna lade sig på dem, och svarta kräftor klämde dem om stjelken. Der stodo vackra palmträd, ekar och plataner; der stodo persilja och blommande timjan; hvarje träd och hvarje blomma hade sitt namn; hvar och en af dem var ett menniskolif, och menniskan lefde ännu, en i Kina, en i Grönland, rundt omkring i världen. Der voro stora träd i små krukor, så att de stodo så trångna och voro färdiga att spränga krukorna; på många ställen fans äfven en liten tråkig blomma i fet jord, med mossor rundt omkring och ompysslad och bortkelad. Men den bedröfvade modern lutade sig öfver alla de minsta växterna och hörde inuti dem huru menniskohjertat klappade, och bland millioner kände hon igen sitt barns.

— Det är det! ropade hon och sträckte ut handen öfver en liten blå krokus, som hängde helt sjuk åt ena sidan.

— Rör inte vid blomman! sade den gamla gumman; men ställ dig här, och när så Döden kommer, jag väntar honom när som helst, så låt honom inte rycka upp plantan, och hota honom med

att du skall göra det samma med de andra blommor, så blir han rädd; han skall ansvara för dem inför vår herre; ingen får ryckas upp, innan han ger lof.

Plötsligt susade det iskallt genom rummet, och den blinda modern kunde märka, att det var Döden som kom.

— Huru har du kunnat hitta hit? frågade han; huru kunde du hinna fortare än jag?

— Jag är en moder! sade hon.

Och Döden sträckte sin långa hand fram emot den lilla fina blomman, men hon höll sina händer fast om den, så tätt och likväl rädd för att röra vid något af bladen. Då blåste Döden på hennes händer, och hon kände att det var kallare än den kalla vinden, och hennes händer föllo matta ned.

— Du kan ändå inte göra någonting emot mig, sade Döden.

— Men det kan vår herre! sade hon.

— Jag gör endast hvad han vill, sade Döden. Jag är hans örtagårdsman; jag tager alla hans blommor och träd och planterar ut dem i paradiset stora trädgård i det obekanta landet; men huru de växa der och huru der är, tors jag inte säga dig.

— Gif mig tillbaka mitt barn! sade modern och grät och bad. Plötsligt grep hon med hvardera handen om två vackra blommor strax invid och ropade åt Döden: Jag rifver af alla dina blommor, ty jag är i förtviflan!

— Rör dem inte! sade Döden. Du säger, att du är olycklig, och nu vill du göra en annan mor lika olycklig!

— En annan mor! sade den stackars qvinnan och släppte strax båda blommorna.

— Der har du dina ögon, sade Döden; jag har fiskat upp dem ur sjön, de lysto så starkt! jag visste inte, att det var dina; tag igen dem, de äro nu klarare än förr; se derefter ned i den djupa brunnen strax bredvid; jag skall säga namnen på de båda blommor, du ville rifva upp, och du ser deras hela framtid, deras hela menniskolif, ser hvad du ville förstöra och ödelägga.

Och hon såg ner i brunnen, och det var en lycksalighet att se, huru den ena blef en välsignelse för världen, se, huru mycken

lycka och glädje utvecklade sig rundt omkring. Och hon såg den andras lif, och det var sorg och nöd, fasa och elände.

— Båda delarna äro Guds vilja, sade Döden.

— Hvilken af dem är olyckans blomma, och hvilken är välsignelsens? frågade hon.

— Det säger jag dig inte, sade Döden; men det skall du få veta af mig, att den ena blomman var ditt eget barns; det var ditt barns öde du såg, ditt eget barns framtid.

Då ropade modern i förskräckelse: Hvilkendera af dem var mitt barn? Säg mig det, rädda den oskyldige, rädda mitt barn från allt detta elände! Bär hellre bort det, bär in det i Guds rikel! Glöm mina tårar, glöm mina böner och allt hvad jag sagt och gjort!

— Jag förstår dig inte, sade Döden. Vill du ha ditt barn tillbaka, eller skal jag gå in med det dit du inte vet?

Då vred modern sina händer, föll på sina knän och bad till vår herre: Hör mig inte, om jag beder mot din vilja, som är den bästa! hör mig inte! hör mig inte!

Och hon böjde sitt hufvud ned i sitt sköte.

Och Döden gick med hennes barn in i det okända landet.

X.

Die Geschichte von einer Mutter.

Eine Mutter sass bei ihrem kleinen Kinde: sie war sehr betrübt und befürchtete, dass es sterben möchte. Sein Gesichtchen war bleich, die kleinen Augen hatten sich geschlossen. Das Kind holte schwer und zuweilen so tief Athem, als wenn es seufzte; und die Mutter sah noch trauriger auf das kleine Wesen.

Da klopfte es an die Thür, und ein armer, alter Mann trat ein, der wie in eine grosse Pferddecke eingehüllt war, denn die hält warm, und das hatte er nöthig; es war ja kalter Winter. Draussen war Alles mit Eis und Schnee bedeckt, und der Wind blies so scharf, dass er in's Gesicht schnitt.

Und da der alte Mann vor Kälte zitterte und das kleine Kind einen Augenblick schlief, ging die Mutter und setzte Bier in einem kleinen Topf in den Ofen, um es für ihn zu wärmen. Der alte Mann setzte sich und wiegte, und die Mutter setzte sich auf einen alten Stuhl neben ihn, sah auf ihr krankes Kind, das so tief Athem holte, und erfasste die kleine Hand.

«Nicht wahr, Du glaubst doch auch, das ich es behalten werde?» fragte sie. «Der liebe Gott wird es nicht von mir nehmen!»

Und der alte Mann—es war der Tod—nickte so sonderbar, dass es ebenso gut Ja, wie Nein bedeuten konnte. Und die Mutter schlug die Augen nieder, und Thränen rollten ihr die Wangen

herab.—Der Kopf ward ihr so schwer; in drei Tagen und drei Nächten hatte sie kein Auge geschlossen; und nun schlief sie, aber nur eine Minute; dann fuhr sie auf und bebte vor Kälte. «Was ist das?» fragte sie und sah sich nach allen Seiten um! Aber der alte Mann war fort, und ihr kleines Kind war fort: er hatte es mit sich genommen. Und dort in der Ecke schnurrte und surrte die alte Uhr; das schwere Bleigewicht lief bis auf den Fussboden herab—plumps—und da stand auch die Uhr still.

Aber die arme Mutter stürzte zum Hause hinaus und rief nach ihrem Kinde.

Draussen, mitten im Schnee, sass eine Frau in langen, schwarzen Kleidern, und die sprach: «Der Tod ist bei Dir in Deiner Stube gewesen; ich sah ihn mit Deinem kleinen Kinde davon eilen; er schreitet schneller, als der Wind, und bringt niemals zurück, was er genommen hat!»

«Sage mir blös, welchen Weg er gegangen ist!» sagte die Mutter. «Sage mir den Weg, und ich werde ihn finden.»

«Ich kenne ihn,» sagte die Frau in den schwarzen Kleidern; «aber bevor ich Dir ihn sage, musst Du mir erst alle die Lieder vorsingen, die Du Deinem Kinde vorgesungen hast. Ich liebe diese Lieder; ich habe sie früher gehört; ich bin die Nacht und sah Deine Thränen, als Du sie sangst.»

«Ich will sie alle, alle singen!» sagte die Mutter. «Aber halte mich nicht auf, damit ich ihn einholen, damit ich mein Kind finden kann!»

Aber die Nacht sass stumm und still. Da rang die Mutter die Hände, sang und weinte. Und es gab viele Lieder, aber noch mehr Thränen! Und dann sagte die Nacht: «Geh' rechts in den düstern Fichtenwald hinein; dahin sah ich den Tod mit dem kleinen Kinde den Weg nehmen.»

Tief drinnen im Walde kreuzte sich der Weg, und sie wusste nicht mehr, welche Richtung sie einschlagen sollte. Da stand ein Schwarzdornbusch, der hatte weder Blätter, noch Blumen; aber es war ja auch um die kalte Winterzeit, und Eiszapfen hingen an den Zweigen.

«Hast Du nicht den Tod mit meinem kleinen Kinde vorbeigehen sehen?»

«Ja!» sagte der Schwarzdornbusch; «aber ich sage Dir nicht, welchen Weg er genommen hat, wenn Du mich nicht zuvor an Deinem Busen erwärmen willst! Ich friere todt, ich werde zu lauter Eis!»

Und sie drückte den Schwarzdornbusch an ihre Brust, ganz fest, damit er recht aufthauen könne. Und die Dornen drangen in ihr Fleisch ein; und ihr Blut floss in grossen Tropfen. Aber der Schwarzdornbusch schoss frische, grüne Blätter, und er bekam Blüten in der kalten Winternacht; so warm ist es an dem Herzen einer betäubten Mutter! Und der Schwarzdornbusch sagte ihr den Weg, den sie gehen sollte.

Da kam sie an einen grossen See, auf dem sich weder Schiff noch Kahn befand. Der See war nicht genug gefroren, um sie tragen zu können, und auch nicht offen und flach genug, um durchwaten zu werden—und doch musste sie über denselben, wollte sie ihr Kind finden. Da legte sie sich nieder, um den See auszutrinken; und das war ja unmöglich für einen Menschen. Aber die betäubte Mutter dachte, dass vielleicht ein Wunder geschehen könnte.

«Nein, das wird niemals gehen!» sagte der See. «Lass uns Beide lieber sehen, dass wir einig werden! Ich liebe es, Perlen zu sammeln, und Deine Augen sind die zwei klarsten, die ich je gesehen; willst Du sie in mich ausweinen, dann will ich Dich nach dem grossen Treibhaus hinüber tragen, wo der Tod wohnt und Blumen und Bäume pflegt; jeder von diesen ist ein Menschenleben!»

«O, was gebe ich nicht, um zu meinem Kinde zu kommen!» sagte die verweinte Mutter. Und sie weinte noch mehr, und ihre Augen fielen auf den Grund des See's hinab und wurden zwei kostbare Perlen. Aber der See hob sie in die Höhe, als sässe sie in einer Schaukel, und in einer Schwingung flog sie an das jenseitige Ufer, wo ein meilenlanges, wunderbares Haus stand. Man wusste nicht, ob es ein Berg mit Wäldern und Höhlen, oder ob es gezimmert war. Aber die arme Mutter konnte es nicht sehen: sie hatte ja ihre Augen ausgeweint.

«Wo werde ich den Tod finden, der mit meinem kleinen Kinde davon ging?» fragte sie.

«Hier ist er noch nicht angekommen!» sagte ein altes, graues Weib, das dort umherging und auf das Treibhaus des Todes Achtung geben musste. «Wie hast Du Dich denn hierher gefunden, und wer hat Dir geholfen?»

«Der liebe Gott hat mir geholfen!» antwortete sie. «Er ist barmherzig, und das wirst Du auch sein. Wo werde ich mein kleines Kind finden?»

«Ich kenne es nicht.» sagte das alte Weib, «und Du kannst ja nicht sehen!—Viele Blumen und Bäume sind diese Nacht verwelkt, der Tod wird bald kommen, um sie umzupflanzen. Du weisst es wohl, dass jeder Mensch seinen Lebensbaum oder seine Lebensblume hat, wie gerade ein jeder eingerichtet ist. Sie sehen aus, wie andere Gewächse, aber ihre Herzen schlagen. Kinderherzen können auch schlagen! Darnach richte Dich, vielleicht erkennst Du den Herzschlag Deines Kindes. Aber was giebst Du mir, wenn ich Dir sage, was Du noch mehr thun musst?»

«Ich habe nichts zu geben,» sagte die betäubte Mutter. «Aber ich will für Dich bis ans Ende der Welt gehen.»

«Da habe ich nichts zu besorgen,» sagte das alte Weib; «aber Du kannst mir Dein langes, schwarzes Haar geben; Du weisst wohl selbst, dass es schön ist; das gefällt mir! Du kannst mein weisses dafür bekommen; das ist doch immer etwas!»

«Verlangst Du weiter nichts?» sagte sie. «Das gebe ich Dir mit Freuden!» Und sie gab ihr ihr schönes Haar und erhielt dafür das schneeweisse des alten Weibes.

Und dann gingen sie in das grosse Treibhaus des Todes hinein, wo Blumen und Bäume wunderbar durcheinander wuchsen. Da standen feine Hyacinthen unter Glasglocken, und grosse baumstarke Pfingstrosen. Da wuchsen Wasserpflanzen, einige ganz frisch, andere halb krank; Wasserschlagen legten sich auf sie, und schwarze Krebse klemmten sich am Stengel fest. Da standen prächtige Palmbäume, Eichen und Platanen; da stand Petersilie und blühender Thymian. Alle Bäume und Blumen hatten ihre

Namen; sie waren Jeder ein Menschenleben; die Menschen lebten noch, der eine in China, der andere in Grönland, rund umher in der Welt. Da waren grosse Bäume in kleinen Töpfen, sodass sie ganz beengt da standen und nahe daran waren, den Topf zu sprengen; es war auch manche kleine schwächliche Blume da in fetter Erde, mit Moos ringsum, und gewartet und gepflegt. Aber die betrübte Mutter beugte sich über alle die kleinsten Pflanzen hin, sie hörte in jeder das Menschenherz schlagen, und aus Millionen erkannte sie das ihres Kindes heraus.

«Da ist es!» rief sie und streckte die Hand über eine kleine Krokusblume aus, die ganz krank nach einer Seite hinüber hing.

«Rühre die Blume nicht an!» sagte das alte Weib. «Aber stelle Dich hierher, und wenn dann der Tod kommt—ich erwarte ihn jeden Augenblick—da lass ihn die Pflanze nicht herausreißen, sondern drohe ihm, dass Du dasselbe mit den andern Blumen thun würdest: dann wird ihm bangel! Er muss dem lieben Gott dafür einstehen; keine darf herausgerissen werden, bevor der die Erlaubniß dazu giebt!»

Da sauste es mit einem Male eiskalt durch den Saal, und die blinde Mutter fühlte, dass es der Tod war, der nun ankam.

«Wie hast Du den Weg hierher finden können?» fragte er.

«Wie hast Du schneller hier ankommen können als ich?»

«Ich bin eine Mutter!» antwortete sie.

Und der Tod streckte seine lange Hand nach der kleinen feinen Blume aus; aber sie hielt ihre Hände fest um dieselbe, hielt sie dicht umschlossen, und dennoch voll ängstlicher Sorgfalt, dass sie keins der Blätter berühre. Da hauchte der Tod auf ihre Hände; und sie fühlte, dass dies kälter war, als der kalte Wind; und ihre Hände sanken matt herab.

«Gegen mich kannst Du doch nichts ausrichten!» sagte der Tod.

«Aber der liebe Gott kann es!» sagte sie.

«Ich thue nur, was er will!» sagte der Tod. «Ich bin sein Gärtner. Ich nehme alle seine Blumen und Bäume und verpflanze sie in den grossen Paradiesgarten, in das unbekannte Land. Wie

sie aber dort gedeihen, und wie es dort ist: das darf ich Dir nicht sagen!»

«Gieb mir mein Kind zurück!» sagte die Mutter und weinte und flehte. Mit einem Male fasste sie mit den Händen zwei hübsche Blumen fest an und rief dem Tod zu: «Ich reisse alle Deine Blumen ab, denn ich bin in Verzweiflung!»

«Rühre sie nicht an!» sagte der Tod. «Du sagst, dass Du so unglücklich bist, und nun wolltest Du eine andere Mutter ebenso unglücklich machen?»

«Eine andere Mutter!» sagte die arme Frau und liess sogleich beide Blumen los.

«Da hast Du deine Augen,» sagte der Tod. «Ich habe sie aus dem See aufgefischt; sie glänzten so hell; ich wusste nicht, dass es die Deinigen waren. Nimm sie zurück, sie sind jetzt noch klarer als früher; dann sieh hinab in den tiefen Brunnen hier nebenan. Ich will die Namen der zwei Blumen nennen, die Du ausreißen wolltest, und Du wirst ihre ganze Zukunft sehen, ihr ganzes Menschenleben. Du wirst sehen, was Du zerstören und zu Grunde richten wolltest!»

Und sie sah herab in den Brunnen; und es war eine Glückseligkeit, zu sehen, wie die Eine ein Segen für die Welt ward, zu sehen, wie viel Glück und Freude sich um dieselbe verbreitete. Und sie sah das Leben der Andern, und das bestand aus Sorgen und Noth, Jammer und Elend.

«Beides ist Gottes Wille!» sagte der Tod.

«Welche von ihnen ist die Blume des Unglücks und welche die Gesegnete?» fragte sie.

«Das sage ich Dir nicht,» antwortete der Tod: «aber das sollst Du von mir erfahren, dass eine der Blumen die Deines eigenen Kindes ist. Es war das Schicksal Deines Kindes, was Du sahst, die Zukunft Deines eigenen Kindes!»

Da schrie die Mutter vor Schrecken laut auf. «Welche von ihnen ist die meines Kindes? Sag' mir das! Befreie das unschuldige Kind! Erlöse mein Kind von allem dem Elend! Trag' es lieber fort! Trag' es in Gottes Reich! Vergiss meine Thränen,

vergiss mein Flehen und Alles; was ich gethan habe!»

«Ich verstehe Dich nicht! sagte der Tod. «Willst Du Dein Kind zurück haben, oder soll ich mit ihm nach jenem Ort gehen, den Du nicht kennst?»

Da rang die Mutter die Hände, fiel auf die Kniee und bat den lieben Gott: «Erhöre mich nicht, wenn ich gegen Deinen Willen bitte, der allezeit der beste ist! Erhöre mich nicht! Erhöre mich nicht!»

Und sie liess ihr Haupt auf die Brust hinabsinken.

Und der Tod ging mit ihrem Kinde nach dem unbekanntem Lande.

XI.

De Geschicht vun en Mudder.

En Mudder seet bi ohr lütt Kind; se wär so bedröwt, so bang davör, datt dat starb'n schull. Dat wär so bleek, de lütten Ogen harrn sik slaaten, dat haal so langsam Ath'n, un daarmank mit'n deopen Toeh, as wenn dat süß; un de Mudder seech noch truriger up de lütt Seel.

Daar kloppt wat an'ne Döhr, un en arme, ohle Mann keom herin, inwickelt as in en grote Peerdäk; denn de hollt warm, un dat har he nödig, denn dat wär ja kolle Winter; Alles buten leeg vull vun Jis un Snee, un de Wind puhs' so, datt dat Een in't Gesicht sneed.

Un wiil de ohl Mann vör Küll beewer, un dat lütt Kind en Ogenblick slöp, güng de Mudder hen un sett Beer in en lütten Putt in'n Kachelaam', datt dat warm warn kunn för emm; un de arme Mann seet un weeg, un de Mudder sett sich up'n Stohl dich bi emm, seech up dat kranke Kind wat so deep Ath'n haal, un böhrt de lütt Hand upp.

«Glöbst du nich ok, datt ik emm behohl?» sä se, «U n s' Herrgott ward mi emm nich nehm'n!»

Un de ohl' Mann, — 't wär de Doot sülvst —, he nick' so wunnerlich; dat kunn liker so god Ja bedüden as Nä. Un de Mudder seech dahl in ehrn Schoot, un de Thraan'n löpen ehr

öwer de Backen;—ehr würr de Kopp so swahr, in dree Näch' un Daag harr se ehr Ogen nich too hatt, un nu slöp se, awer man en Ogenblick; denn föhr se upp un beewer vör Küll: «Wat is dat!» sä se un seech na alle Siden; awer de ohl' Mann wär wech, un ehr lütt Kind wär wech, he harr dat mitnahm'n, un daar in'ne Eck snurrt' un snurrt' de ohl' Uhr, dat grote Billoth löp gans dahl bet up de Deel,—bumms! daar stünn ok de Uhr still.

Awer de stackels Mudder löp ut 't Hus herut un röp nah ehr Kind.

Daar buten, mitt'n in 'n Snee, seet 'n Fru in lange swarte Kleeder, un de sä: «De Doot is binnen in din Stuv weson; ik seech, he löp daarvun mit din lütt Kind; he geit sneller as de Wind, he bringt nie wedder, wat he nahm'n hett!»

«Segg mi man, wat för 'n Weg he gahn is!» sä de Mudder, «segg mi den Weg; denn will ik emm finn'n!»

«Denn weet ik», sä de Fru in'ne swarte Kleeder, «awer ehr ik emm segg, muss du mi ehre all de Leeder vörsing'n, de du din Kind vörsung'n häst; ik mag se geern lid'n, ik heff se fröher hört, ik bün de Nach, ik seech din Thraanen, as du se sängst.»

«Ik will se all, all singen!» sä de Mudder, «awer holl mi nich upp, datt ik to emm kam'n kann, datt ik min Kind finn'n kann.»

Awer de Nach seet stumm un still; daar wrenge't de Mudder ehr Hänn', süng un ween', un daar wärn veel Leeder, awer noch meer Thraan'n; un daar sä de Nach: «Gah rechts herin in't düstere Dannenholt, daar heff ik den Doot hengahn sehn mit din lütt Kind.»

Deep in 't Holtt krüzt'n sik de Wäg', un se wüss nich mehr, wo se hengahn schull; daar stünn daar en Doornbusch, de har keen Bläder un Bloom'n an sik; dat wär ok in'ne kolle Winters-tid, un Riip häng up de Twigen.

«Häst du nich den Doot vörbigahn sehn mit min lütt Kind?»

«Ja», sä de Doornbusch, «awer ik segg di nich, wat för'n

Weg he güng, wenn du mi nich ehre upwarm'n wullt an din Hart; ik freer doot, ik war to ludder Iis.»

Un se drück' den Doornbusch an ehr Boss, gans fass, datt he reech upwarm'n kunn, un de Doorn' güng'n ehr in't Fleesch, un ehr Bloot löp in grote Drüppen, awer de Doornbusch kreeg frische, gröne Bläder, un daar keem'n Bloomen up in'ne kolle Winternach; so warm wär't an 't Hart vun en bedröwt Mudder; un de Doornbusch sä ehr den Weg, den se gahn schull.

Daar keem se an'ne grote See, daar wär keen Schipp' un keen Boot upp. De See wär nich toofron g'nog, datt se dörwaaden kunn, un öwer ehr müss se, wull se ehr Kind finn'n; daar legg' se sik dahl, de See utdrinken, un dat wär ja unmöglich vör en Minschen; awer de bedröwte Mudder dach', daar künn ja doch en Wunner geschehn.

«Nä, dat geit min Daag nich!» sä de See, «laat uns Beid' lewer sehn, datt wi eenig wart! Ik mag geern Perl'n sammeln, un din Ogen stünd de twee hellsten, de ik sehn heff; wullt du so an mi utweenen, denn will ik di heröwerdrägen an dat grote Driivhus, wo de Doot wahnt un up de Bloom'n un Böhm passt; en jede vun de is en Minschenleb'n!»

«O, wat gäv' ik nich dafür, to min Kind to kamen!» sä de verweente Mudder, un se weent' noch mehr, un ehr Ogen sünken dahl up 'n Grund vun 'ne See un würr'n daar to kossbaare Perlen; awer de See nehm ehr upp, as wenn se in'n Schaukel seet, un in' en Swung flög se an 'ne Küss up de anner Siet, wo da en milenbreedes, wunnerliches Hus stünn, man wüss nich, ob dat en Barg wär mit Holtt un Kuhlen, oder ob dat uptimmert wär; awer de stackels Mudder kunn 't nich sehn, se har sik ja ehr Ogen utweent.

«Wo schall ik den Doot finn'n, de mit min lütt Kind daarvun güng?» sä se.

«Hier is he noch nich kam'n!» sä de ohl' Kuhlengrawersch, de daar güng un schull up de Doot sin großes Driivhus passen. «Wor häst du hier herfinn'n kunnt, un wer hett di holpen?»

«Uns' Herrgott hett mi holpen!» sä se, «he is barmhar-

tig, un dat warst du ok sien! Wor schall ik min lütt Kind finn'n?»

«Ja, ik kenn't nich», sä de Fru, «un du kanns nich sehn!—Veel Bloom'n un Böhm sünd öwer Nach verwelkt, de Doot wart glick kam'n un se ümplant'n! Du weest wul, datt jede Minsch sin Leb'nsbohm oder sin Bloom hett, so as en Jeder inricht' is; se sehn ut as anner Gewächs', awer se hebbt en Hartschlag; Kinnerharten künnst ok slag'n! wenn du dat man naheist, so kanns du villicht dat vun din Kind kennen; awer wat gifst du mi, datt ik di segg, wat du mehr dohn schalst!»

«Ik heff gaar niks to geb'n», sä de bedröwte Mudder, «awer ik will för di bet an 't Enn' vun 'ne Welt gahn.»

«Ja, daar heff ik gaar niks to dohn», sä de Fru, «awer du kanns mi din lang, swart Haar geb'n; du weest wol sülb'n, datt dat schön is, un ik mag 't liden! Du kanns min wittes dafür kriegen, dat is immer wät!»

«Verlangst du niks Anners,» sä se, «dát geef ik di geern!» Un se geef ehr ehr smuckes, swartes Haar un kreeg de Ohlsch ehr sneewittes dafür.

Un so güng se herin in den Doot sin grotes Driivhus, wo Bloom'n un Böhm wunnerlich mank enanner wussen. Daar stünn'n sine Hiacinthen ünner Glaskloeken, un daar stünnen grote, bohmsstarke Buërrösen: daar wussen Waterplanten, enige gans frisch, anner halfkrank; up dé legg'n sik Waterslangen, un swarte Kräfft klemm' so um 'en Stengel. Daar stünn'n schöne Palmböhm, Eeken un Platanen, daar stünn Petersill un blöh'nde Timian; jede Bohm un jede Bloom har ehr Nahm', so wär'n jeder en Minschenleb'n, de Minsch leevd' noch, Een in China, Een in Grönland, rund herüm in 'ne Welt. Daar wär'n grote Böhm in lütte Pütt, so datt se gans vermückert stünn'n un binah den Putt spreng'n wulln; an veele Stähn wär ok en lütt langwilige Bloom in fette Eer, mit Moss rund um, un vertrocken un gaar to god plägt. Awer de bedröwte Mudder bög' sik öwer all de lüttsten Planten un hört', wo inwennig in se dat Minschenhart slög, un mank Milljonen kenn' se dat vun ehr Kind.

«Dát is dat!» röp se un reck' de Hand ut öwer en lütte blaue Crocus, de gans krank nah de een Siet hen hüng.

«Rög' de Bloom nich an!» sä de ohl Fru, «awer stell di hierher, un wenn denn de Doot kümmt—ik glöv, he kümmt, ehr ik et weet—so laat emm de Plant nich utrieten, un drau emm daarmit, datt du dat mit de annern Bloom'n dohn wullt; denn wart he bang; he schall Uns' Herrgott dafür instahn, keen dörf utreeten warrn, ehr he Verlöhf daarto gifft.»

Mit een Maal suust dat iiskolt dörch den Rum, un de blinne Mudder künn marken, datt dat de Doot wär, de da keem.

«Wo hest du den Weg hierher finn'n kunnt?» frög he, «wo kunnt du rascher kam'n as ik?»

«Ik bün en Mudder!» sä se.

Un de Doot streck' sin lange Hand ut nah de lütte sine Bloom, awer se höll ehr Hän'n' fass daarüm, gans dich, un doch bang, datt se an een vun de Bläder rög'n schull. Daar puhss de Doot ehr up de Hän'n', un se föhl', datt dat köller wär as de kolle Wind, un ehr Hän'n' sünken matt hendahl.

«Du kanns doch niks gegen mi dohn!» sä de Doot.

«Awer Uns' Herrgott kann 't!» sä se.

«Ik doh man, wat he will!» sä de Doot. «Ik bün sin Gar'ner! ik nehm all sin Bloom'n un Böhm un plant se ut in den groten Paradies-Gaarn in dat unbekante Land; awer wordennig se daar wasst, un wordennig dat daar is, dat dörf ik di nich segg'n!»

«Giff mi min Kind wedder!» sä de Mudder, un went' un beed; toglick faat se mit jede Hand um twee smukke Bloom'n dich bi un röp den Doot to: «Ik riet all din Bloom'n af, denn ik bün in Vertwiffung!»

«Rög se nich an!» sä de Doot. «Du seggst, datt du unglücklich büss, un nu wullt du en anner Mudder eb'n so unglücklich maaken —!»

«En anner Mudder!» sä de stackels Fru un leet glick beide Bloom'n loos.

«Daar hesst du din Ogen», sä de Doot, «ik heff se ut de See upfischt; se blänkerten so stark, ik wuss nich, datt dat din

wär'n; nimm se wedder, se sünd nu heller as fröher, see nu dahl in den deepen Soot dich bi, ik will de Nahm'n vun de beiden Bloom'n nennen, de du uprieten wusst, un du sühst ehr ganse Tokunft, ehr ganses Minschenleb'n, sühst, wat du stör'n un tonich maaken wusst.»

Un se seech dahl in 'n Soot; un dat wär en Lust to seen. wo de Een en Segen för de Welt blev, to sehn, wo veel Glück un Freid sik rund herum utbreed! Un se seech de Anner ehr Leb'n, un dat wär Truër un Noth, Schrecken un Elend.

«Beid's is Gott's Will!» sä de Doot.

«Wer vun se is de Unglücksbloom, un welk' is de Segensbloom?» frög se.

«Dat segg ik di nich», sä de Doot, «awer dat scha't du vun mi wooten, datt de een Bloom de vun din eegen Kind wär, dat wär dat Schicksal vun din Kind, wat du seegst, de Tokunft vun din eegen Kind.»

Daar schreeg de Mudder för Schreck: «Wer vun se wär min Kind! segg mi dat! rett den Unglücklichen! rett min Kind ut all dat Elend! dräg emm lewer weg! dräg emm henin in Gott sin Riek! vergät min Thraan'n, vergät min Beed'n un All wat ik seggt un dahn hoff!»

«Ik verstah di nich!» sä de Doot. «Wullt du din Kind wedder hebb'n, oder schall ik daarmit hengahn, wo du nich weest?»—

Daar wrenge' de Mudder ehr Hänn', füll up ehr Knee un bä'd to Uns' Herrgott: «Hör mi nich, wat ik gegen din Willen bä, de de beste is! hör mi nich! hör mi nich!»

Un se bög' ehr'n Kopp dahl in ehr'n Schoot.

Un de Doot güng mit ehr Kind hen in 't unbekante Land.

XII.

De geschiedenis eener moeder.

Eene moeder zat bij haar kindje, en zij was zeer bedroefd, daar zij vreesde, dat het zoude sterven. Het was zoo bleek; de kleine oogen hadden zich gesloten. Het kindje ademde moeijelijk en somtijds zeer diep alsof het zuchtte; en de moeder zag dan nog treuriger naar het kleine wezen.

Er werd aan de deur geklopt, en een arm, oud man trad binnen; hij was gehuld in iets, dat or als een groot paardendeck uitzag: zoo iets houdt warm, en dat had hij wel noodig, want het was een koude winter. Buiten was alles met ijs en sneeuw bedekt, en de wind blies buitengewoon scherp en snijdend.

Daar nu de oude man van koude sidderde, en het kleine kind een oogenblik sliep, stond de moeder op en zette bier in een kleinen pot in den oven, om dat warm voor hem te maken. De oude man ging zitten en wiegde, en de moeder ging op een ouden stoel naast hem zitten, zag naar haar ziek kind, dat zoo diep adem haalde, en vatte zijne kleine hand.

«Niet waar, gij gelooft toch ook, dat ik het behouden zal?» vraagde zij. «De lieve God zal het niet van mij wegnemen?»

En de oude man—het was de Dood—knikte zoo wonderlijk, dat het even goed ja als neen konde beteekenen. En de moeder sloeg de oogen neder, en tranen rolden over hare wangen.—

Het hoofd werd haar zoo zwaar: sedert drie dagen en drie nachten had zij geen oog geloken, en nu sliep zij, maar slechts éene minnut; toen stond zij op van koude bevende. «Wat is dat?» vraagde zij en keek naar alle kanten om zich heen; maar de oude man was verdwenen, en haar kleine kind was ook verdwenen:—hij had het medegenomen. In den hoek hing eene oude klok, het zware looden gewigt liep tot op den vloer af—plumps!—en toen stond de klok ook stil.

En de arme moeder vloog het huis uit en riep om haar kind.

Buiten, midden in de sneeuw, zat eene vrouw in lange zwarte kleederen, en deze zeide: «De Dood is bij u in de kamer geweest; ik zag hem met uw kindje voortijlen; hij loopt sneller dan de wind en brengt nooit terug, wat hij eens tot zich genomen heeft!»

«Zeg mij slechts, welken weg hij gegaan is!» riep de moeder. «Zeg mij den weg, en ik zal hem vinden».

«Ik ken hem,» vervolgde de vrouw in de zwarte kleederen; «maar vóórdat ik u dien opgeef, moet gij mij eerst alle liedjes voorzingen, die gij uw kindje hebt voorgezongen. Ik houd veel van die liedjes: ik heb ze vroeger gehoord; ik ben de Nacht, en ik zag uwe tranen, toen gij bezig waart ze te zingen.»

«Ik zal ze alle, ja, alle voor u zingen!» zeide de moeder. «Maar houd mij niet op, opdat ik hem inhale, opdat ik mijn kindje vinden kunne!»

Maar de Nacht bleef stom en stil zitten. Toen wong de moeder hare handen en zong al weenende hare liedjes. En er waren er vele, maar nog meer tranen! Eindelijk zeide de Nacht: «Ga regts, het donkere demmenbosch in; daarheen heb ik den Dood zijnen weg zien nemen met het kleine kind.»

Diep in het bosch kruiste zich de weg, en de arme moeder wist niet, welken weg zij inslaan zoude. Toen bemerkte zij eenen doornstruik, die noch bladeren noch bloemen had; maar het was ook in den kouden wintertijd, en ijskogels hingen aan de takken.

«Hebt gij den Dood niet zien voorbijgaan met mijn kindje?»

«Ja!» zeide de doornstruik; «maar ik zeg u niet, welken weg hij genomen heeft, als gij mij eerst niet aan uwem boezem

wilt verwarmen! Ik vries hier dood; ik wordt geheel en al tot ijs!»

En de moeder drukte den doornstruik aan hare borst, zoo vast zij maar konde, opdat hij goed ontdooijen zoude. En de doornen drongen in haar vleesch, haar bloed vloeide in groote droppels;—de doornstruik schoot frissche, groene takken, en hij kreeg bloemen in den kouden winternacht! Zoo warm is het aan het hart eener bedroefde moeder! En de doornstruik wees haar den weg, dien zij gaan moest.

Toen kwam zij aan een groot meer, waarop zich noch schip noch boot bevond. Het meer was niet genoeg bevroren om haar te kunnen dragen en ook niet ondiep genoeg om doorwaad te kunnen worden,—en toch moest zij hierover heen, als zij haar kindje wilde vinden. Toen ging zij liggen om het meer leeg te drinken, hetgeen echter voor een mensch onmogelijk was. Maar de bedroefde moeder dacht, dat er misschien een wonder gebeuren zou.

«Nee, dat zal niet gaan!» zeide het meer. «Laat ons beiden liever eens zien, of wij het eens kunnen worden! Ik houd er veel van om paarden te verzamelen, en uwe oogen zijn de twee helderste, die ik ooit gezien heb; wilt gij die in mij uitweenen, dan zal ik u naar de groote broeikast hierover brengen, waarin de Dood woont en bloemen en boomen verzorgt: elk daarvan is een menschenleven!»

«O, wat zou ik niet geven om bij mijn kind te komen!» zeide de jammerende moeder. En zij weende nog sterker, en hare oogen vielen op den grond van het meer en werden twee kostbare parelen. Toen hief het meer haar in de hoogte, alsof zij in eenen schommel zat, en met éene slingering was zij aan den overkant, waar een wonderlijk huis stond van verscheidene mijlen lengte. Men wist niet, of het een berg was met grotten en boschen, dan of het gotimmerd was. Maar de arme moeder konde het niet zien: zij had hare oogen uitgeweend.

«Waar zal ik den Dood vinden, die met mijn kindje is heengegaan?» vraagde zij.

«Hij is nog niet hier aangekomen!» zeide eene oude vrouw met

grijze haren, die daar rondliep en passen moest op de broeikas van den Dood. «Hoe zijt gij hier gekomen, en wie heeft u geholpen?»

«De lieve God heeft mij geholpen!» antwoordde zij. «Hij is barmhartig, en dat zult gij ook wel zijn. Waar zal ik mijn kindje vinden?»

«Ik ken het niet», zeide de oude vrouw, «en gij kunt niet meer zien!»—Vele bloemen en boomen zijn dezen nacht verwelkt; de Dood zal spoedig komen en ze verplanten. Gij weet wel, dat ieder mensch zijnen levensboom of zijne levensbloem heeft. Zij zien er uit als andere gewassen, maar hare hartjes slaan. Kinderharten kunnen ook slaan! Rigt u daarnaar; misschien herkent gij dan den hartslag van uw kind. Maar wat geeft gij mij, als ik u zeg, wat gij verder doen moet?»

«Ik heb niets meer te geven», zeide de bedroefde moeder. «Maar ik wil voor u gaan tot aan het einde der wereld.»

«Daar heb ik niets te doen», zeide de oude vrouw; «maar gij kunt mij uwe lange, zwarte haren geven; gij weet zelve wel dat die schoon zijn; zij bevallen mij. Gij kunt mijne witte haren daarvoor in de plaats bekomen; dat is altijd toch iets!»

«Verlangt gij verder niets?» zeide zij. «Dat geef ik u met vreugde!» En zij gaf hare fraaije haren, en ontving daarvoor de sneeuw witte der oude vrouw.

En daarop gingen zij naar de groote broeikas van den Dood, waarin bloemen en boomen wonderlijk door elkander stonden. Daar stonden fraaije hyacinthen onder glazen klokken en groote pioenrozen. Daar groeiden waterplanten, sommigen zeer frisch, anderen half ziek; waterslangen lagen daarop, en zwarte kreeften klemden zich aan hare stengels vast. Daar stonden prachtige palmboomen, eiken en platanen, peterselie en bloeiende thym. Alle boomen en bloemen hadden een eigen naam; ieder van deze was een menschenleven; die menschen leefden nog allen, de een in Groenland, de ander in China, over de geheele oppervlakte der aarde. Daar waren groote boomen in kleine potten, zoodat ze zeer gedrongen stonden en op het punt waren den pot te laten springen; er stond daar ook nog menige andere, kleine, zwakke bloem in de

vette aarde, met mos er om heen en opgepast en verzorgd. En de bedroefde moeder boog zich over de kleinste plantjes heen; zij hoorde in ieder een menschenhart slaan, en uit die millioenen herkende zij dat van haar eigen kind.

«Daar is het!» riep zij en strekte hare hand uit over eene kleine krokusbloem, die zeer ziek was en het hoofdje naar de eene zijde liet hangen.

«Raak de bloem niet aan!» zeide de oude vrouw. «Maar blijf hier staan, en als nu de Dood komt—ik verwacht hem ieder oogenblik—laat hem dan dit plantje niet uittrekken, maar dreig hem, dat gij alsdan hetzelfde met de andere bloemen doen zult. Dan wordt hij bang! Hij moet er den lieven God verantwoording over doen; daar mag er geen worden uitgerukt, voordat Hij daarvoor verlof heeft gegeven!»

Op eens suisde iets ijskoude over haar heen, en de blinde moeder voelde, dat het de Dood was, die nu aankvam.

«Hoe hebt gij den weg hierheen kunnen vinden?» vroegde hij. «Hoe hebt gij de reis sneller kunnen afleggen dan ik?»

«Ik ben eene moeder!» antwoordde zij.

En de Dood strekte zijne lange hand naar de kleine, teedere bloem uit; maar zij drukte er hare hand stevig omheen, zij hield er die zeer dicht op, maar toch vol angstige zorg, dat zij de teedere blaadjes zoude aanraken. Toen ademde de Dood op hare handen, en zij voelde, dat het kouder was dan de koudste wind, en hare handen zonken vermoeid neder.

«Tegen mij kunt gij toch niets uitrigten!» zeide de Dood.

«Maar de lieve God kan het!» hernam zij.

«Ik doe slechts wat Hij will!» vervolgde de Dood. «Ik ben Zijn tuinman. Ik neem al Zijne bloemen en boomen en verplant ze in den grooten tuin van het Paradijs, in het onbekende land. Hoe zij echter dáár voortgroeijen, en hoe het dáár is, kan ik u echter niet zeggen!»

«Geef mij mijn kind terug!» riep de moeder, weenende en smeekende. Op eens greep zij met hare handen twee bevallige bloemen stevig vast en riep den Dood toe: «Ik ruk al uwe bloemen uit, want ik ben in vertwijfeling!»

«Raak ze niet aan!» zeide de Dood. «Gij zegt, dat gij zoo ongelukkig zijt, en gij wilt eene andere moeder even ongelukkig maken!»
 «Eene andere moeder!» antwoordde de arme vrouw en liet terstond beide bloemen los.

«Daar hebt gij uwe oogen», zeide de Dood. «Ik heb ze uit het meer opgevischt; zij fonkelden zoo helder; ik wist niet dat het de uwe waren. Neem ze terug, ze zijn nu nog helderder dan vroeger, en zie dan eens in de diepe bron hiernevens. Ik wil u de namen noemen van de beide bloemen, die gij wildet uittrekken, en gij zult dan zien, wat gij wildet vernietigen, en wat gij wildet te gronde rigten.»

En zij zag in de bron; en het was eene gelukzaligheid, te zien, hoe de eene bloem een zegen werd voor de wereld, te zien, hoe veel geluk en vreugde zich om haar heen verspreidde. En zij zag ook het leven van de andere, en dit bestond uit zorgen, gebreken, jammer en ellende.

«Het is beide Gods will» zeide de Dood.

«Welke van deze is de bloem van het ongeluk, en welke de gezegende?» vroegde zij.

«Dat zeg ik u niet!» antwoordde de Dood; «maar dit wil ik u wel zeggen, dat eene van die bloemen die van uw eigen kind is. Gij zaagt het lot van uw kind, de toekomst van uw eigen kind!»

Toen slaakte de moeder een luiden kreet: «Welke van die twee is die van mijn kind? Zeg het mij! Bevrijd het onschuldige kind! Verlos mijn kind van al die ellende! Neem het dan liever medel! Neem het mede naar Gods rijk! Vergeet mijne tranen, vergeet mijn smeeken en alles wat ik gedaan heb!»

«Ik versta u niet!» zeide de Dood. «Wilt gij uw kind terug hebben, of zal ik er mede naar die plaats gaan, die gij niet kent?»

Toen wrong de moeder de handen; zij viel op hare knieën en bad den lieven God: «Verhoor mij niet, als ik tegen uwen wil gebeden heb, die toch altijd de beste is! Verhoor mij niet! Verhoor mij niet!»

En zij liet het hoofd op hare borts zinken.

En de Dood ging met haar kind naar het onbekende land.

XIII.

The story of a mother.

mother was sitting by her little child; she was very sad, for she was afraid that it was going to die. Its little face was pale, and the little eyes were closed. The child breathed with difficulty, and at times as deeply as if it were sighing, and the mother looked more and more sadly at the little being. There was a knock at the door, and a poor old man came in wrapped up in a large horse-cloth to keep him warm; he had need of it, too, for it was in the depth of winter. Outside every thing was covered with ice and snow, and the wind blew so keenly that it cut one's face.

As the old man was shivering with cold and the child was asleep for a moment, the woman got up and warmed some beer in the oven in a little pot. The old man sat down and rocked the cradle, while the mother also sat down on an old chair next to him, looking at her sick child, who was breathing so heavily, and holding his little hand.

«You don't think I am going to lose it, do you?» she asked. «Heaven will not take it from me.»

The old man—it was Death—nodded his head in such a strange way that it might just as well have meant «Yes» as «No». The mother looked down and tears rolled over her cheeks.

Her head began to feel heavy; for three days and three nights she had not closed her eyes, and now she slept, but only for a minute; then she jumped up shivering with cold. «What is it?» she asked, looking all around her; but the old man was gone and her little child too. He had taken it with him. The wheels of the old clock in the corner went whirring round; the heavy leaden weight ran right down to the ground, and then the clock stood still.

The poor mother rushed out of the house, calling for her child.

Outside, in the midst of the snow, sat a woman in long black clothes, who said: «Death has been in your room; I saw him hurry away with your little child. He strides along more quickly than the wind, and never brings back what he has taken.»

«Only tell me which way he went,» said the mother. «Tell me the way, and I will find him.»

«I know the way,» said the woman in black; «but before I tell it you, you must sing me all the songs you sung to your child. I like those songs; I have heard them before, for I am Night, and saw your tears when you were singing them.»

«I will sing them all—all!» said the mother. «But do not detain me now; let me overtake him, so that I may get my child back.»

«But Night sat dumb and motionless. The mother wrung her hands, singing and weeping. There were many songs, but still more tears. Then Night said: «Go to the right into the dark pine forest; thither I saw Death went his way with the little child.»

In the depths of the forest the road divided, and she did not know in which direction to go. There stood a blackthorn bush, without any leaves, or flowers; for it was winter time, and icicles hung from its boughs.

«Have you seen Death pass by with my little child?»

«Yes,» replied the blackthorn bush; «but I shall not tell you which road he took unless you first warm me at your bosom. I am freezing to death here—I am turning into pure ice!»

So she pressed the blackthorn bush close to her bosom in

order to thaw it completely. The thorns pierced her flesh and her blood flowed in large drops. But the blackthorn bush put forth fresh green leaves and blossomed in the cold winter's night; so warm is the heart of a sorrowing mother. Then the bush told her which road she was to take.

She came to a great lake upon which there was neither ship nor boat. The lake was not frozen hard enough to bear her, nor was it shallow and even enough for her to wade through it, and yet she must cross it if she wished to find her child. Then she lay down to drink the lake dry, but that was impossible for one person to do. The sorrowing mother, however, thought that perhaps a miracle might be wrought.

«No, that will never do,» said the lake. «Let us rather see whether we can come to some agreement. I love to collect pearls, and your eyes are two of the brightest I have ever seen; if you will weep them out into me, I will carry you over to the great hothouse where Death lives and where he grows flowers and trees, each one of which is a human life.»

«Oh, what would I not give to get back my child!» said the sobbing mother. She wept still more, and her eyes fell down to the bottom of the lake and became two costly pearls. Then the lake took her up as though she were sitting in a swing, and in one sweep wafted her to the opposite shore, where stood a wonderful house, miles in length. It was difficult to say whether it was a mountain with forests and caves, or whether it had been built. But the poor mother could not see it; she had cried out her eyes.

«Where shall I find Death, who took my little child away?» she asked.

«He has not arrived here yet,» said an old grey-haired woman, who was walking to and fro guarding Death's hothouse. «But how did you find your way here, and who helped you?»

«Heaven has helped me,» she answered. «It is merciful, and that you will be too. Where shall I find my little child?»

«I don't know it,» said the old woman, «and you can't see.

Many flowers and trees have faded during the night, and Death will soon come to transplant them. You know very well that every human being has his tree of life or his flower of life, according to how it has been arranged for each. They look just like other plants, but their hearts beat. Children's hearts can beat too. If you try, perhaps you may be able to recognise the heartbeat of your child. But what will you give me if I tell you what else you must do?»

«I have nothing to give,» said the unhappy mother. «But I will go to the end of the world for you.»

«I have nothing there for you to do,» said the old woman; «but you can give me your long black hair: I daresay you know yourself that it is beautiful; it pleases me. You can have my white locks for it; they are better than nothing.»

«Is that all you want?» she said. «I will give you that with pleasure.» And she gave her her beautiful hair, receiving for it the snow-white locks of the old woman.

Then they went into Death's great hothouse, where flowers and trees grew strangely intermingled. Here stood some delicate hyacinths under glass bells, and great strong pæonies. There grew water-plants, some quite fresh, others somewhat sickly; water-snakes lay upon them, and black crabs clung fast to the stalks. In another place were splendid palm-trees, oaks, and plantains, parsley and blooming thyme. All the trees and flowers bore names; each one was a human life, and the people they represented were still living, some in China, others in Greenland, and all over the world. There were great trees planted in small pots, so that they were cramped and almost bursting the pots; and there was also many a weakly little flower set in rich mould, with moss all round it, and well taken care of and tended. The anxious mother bent down over all the little plants to hear the human heart beating in each, and from among millions she recognised that of her child.

«There it is!» she cried, and stretched out her hand towards a little crocus, which was feebly hanging over on one side.

«Don't touch the flower!» said the old woman, «but stand here, and when Death comes—I expect him every moment—don't let him tear up the plant, but threaten him that you will do the same with the other flowers: that will frighten him! He is responsible for them to Heaven; not one may be pulled up before permission has been given.»

Suddenly an icy blast swept through the hall, and the blind mother felt that in was Death who was approaching.

«How could you find the way here?» he asked. «How were you able to come here more quickly than I?»

«I am a mother!» she replied.

Death stretched out his long hand towards the small delicate flower; but she held her hands firmly round it, held them clasped—oh! so closely, and yet full of anxious care lest she should touch one of the petals. Then Death breathed upon her hands, and she felt that this was colder than the cold wind; and her hands sank down powerless.

«You have no power to resist me!» said Death.

«But Heaven has!» said she.

«I only do its will,» said Death. «I am its gardener. I take up all its flowers and trees and transplant them into the great Garden of Paradise, into the Unknown Land. How they thrive there and what that life is like I may not tell you.»

«Give me back my child!» said the mother, weeping and imploring.

Suddenly she grasped two pretty flowers firmly in her hands and called out to Death: «I will tear up all your flowers, for I am in despair.»

«Do not touch them!» said Death. «You say that you are so unhappy, and would you now make another mother as unhappy as yourself?»

«Another mother!» exclaimed the poor mother, and immediately let both flowers go.

«Here are your eyes;» said Death. «I fished them up out of the lake; they were sparkling brightly at the bottom; I did

not know that they were yours. Take them back—they are now even brighter than before—and then look down into this deep well. I will utter the names of the two flowers you were about to tear up, and you will see what you were on the point of destroying.»

She looked down into the well; it was a glorious thing to see how one of the lives became a blessing to the world, to see how much happiness and joy diffused itself around it. She also saw the life of the other, which consisted in sorrow and want, trouble and misery.

«Both are the will of God!» said Death.

«Which of them is the flower of unhappiness, and which the blessed one?» she asked.

«That I will not tell you,» answered Death; «but this you shall learn from me, that one of the flowers is that of your own child. It was the fate of your child that you saw—the future of your own child.»

Then the mother shrieked with terror: «Which of them is that of my child? Tell me that! Liberate the innocent child! Release my child from all this misery! Rather take it away! Take it to the Kingdom of God! Forget my tears, forget my entreaties and all that I have done!»

«I don't understand you,» said Death. «Will you have your child back, or shall I take it to that place that you do not know?»

Then the mother wrung her hands, and falling on her knees, prayed to the good God: «Hear me not when I pray contrary to Thy will, for Thy will is ever best! Hear me not! Hear me not!»

Her head sank down upon her breast, and Death went with her child to the Unknown Land.

VIII.

Histoire d'une mère.

Une mère était assise auprès de son petit enfant; elle était bien affligée, elle avait grand'peur qu'il mourût. L'enfant était si pâle, ses petits yeux s'étaient fermés, il respirait si faiblement et, de temps à autre, avec un long effort, comme s'il soupirait; et la mère, de plus en plus désolée, contemplait le petit être.

On frappa à la porte, et un pauvre vieillard entra, enveloppé dans une sorte de grande couverture de cheval, car cela tient chaud, et il en avait besoin: on était en hiver. Au dehors tout était couvert de glace et de neige, et le vent soufflait... à couper la figure.

Et comme le vieux tremblait de froid, comme le petit enfant dormait un instant, la mère alla verser de la bière dans un petit pot, qu'elle mit à chauffer pour le vieux dans le poêle; et le vieillard était assis et berçait, et la mère s'assit près de lui sur une chaise, regardant son enfant malade qui respirait si péniblement, et levait sa petite main.

«Crois-tu que je le conserverai?» dit-elle. «Notre Seigneur ne voudra pas me le prendre?»

Et le vieillard—c'était l'Ange de la Mort—hocha la tête d'une singulière façon, qui pouvait également bien signifier oui et non. Et la mère baissa les yeux et des larmes coulaient sur

ses joues; sa tête devenait bien lourde, — de trois nuits et de trois jours elle n'avait fermé les yeux—et elle sommeilla, mais une minute seulement; tout à coup elle tressaillit et se prit à trembler de froid: «Qu'y a-t-il?» dit-elle en regardant de tous côtés; mais le vieux était parti et son petit enfant avait disparu: le vieillard l'avait emporté. Et là dans le coin bourdonnait et ronflait la vieille horloge, le grand poids glissa jusqu'au plancher: Boum! et l'horloge aussi resta muette.

Mais la mère infortunée s'élança hors de la maison et appela son enfant.

Au dehors, dans la neige, était assise une femme aux longs et noirs vêtements, qui lui dit: «L'Ange de la Mort est entré dans ta cabane, je l'ai vu s'enfuir rapidement avec ton petit enfant; il marche plus vite que le vent et ne rapporte jamais ce qu'il a pris!»

— «Dis-moi seulement par quel chemin il a passé! indique-moi la route, et je le trouverai!»

— «Je la connais», dit la femme aux noirs vêtements; «mais avant que je te la dise, il te faut d'abord me chanter toutes les chansons que tu chantais à ton enfant. Je les aime, et je les ai déjà entendues; car je suis la Nuit et j'ai vu couler tes larmes pendant que tu chantais».

— «Je te les chanterai toutes, toutes!» répondit la mère, «mais ne me retiens pas, que je puisse l'atteindre, que je puisse retrouver mon enfant!»

Mais la Nuit resta muette et impassible; alors la mère se tordit les mains, chanta et pleura; et nombreux étaient les chants, mais plus nombreuses encore les larmes. La Nuit lui dit alors: «Va à droite, dans la sombre forêt de sapins; j'ai vu la Mort y entrer avec ton petit enfant».

Bien avant dans la forêt les chemins se croisaient, et elle ne savait plus où se diriger; or il y avait là un buisson épineux, sans feuilles ni fleurs; aussi bien l'on était en froide saison d'hiver, et le givre pendait aux branches.

N'as-tu pas vu passer l'Ange de la Mort avec mon petit

enfant?»—«Si!» dit le buisson; «mais je ne te dirai la route qu'il a prise que si tu me réchauffes d'abord sur ton cœur: je meurs de froid, je deviens tout glace».

Et elle pressa les ronces sur sa poitrine, si fortement— afin de bien les réchauffer—qu'elles lui entrèrent dans la chair et que son sang coulait à grosses gouttes; mais le buisson poussa des feuilles fraîches et vertes et on y vit éclore des fleurs par la froide nuit d'hiver, tant il y a de chaleur dans le cœur d'une mère désolée. Et le buisson lui enseigna le chemin qu'elle devait prendre.

Ensuite elle arriva à un grand lac, où il n'y avait ni navire ni bateau. Le lac n'était pas assez pris pour pouvoir la porter, les eaux pas assez basses, pas assez libres pour y trouver un gué; et il lui fallait passer, elle voulait retrouver son enfant. Alors elle se coucha par terre pour boire l'eau du lac, chose impossible à un être mortel; mais la mère désolée croyait à la possibilité d'un miracle.

«Non, tu n'en viendras jamais à bout!» dit le lac; «voyons plutôt à faire un accord! J'aime à collectionner des perles, et tes yeux sont les deux plus pures que j'aie jamais vues; si tu veux me les pleurer, je te porterai à la grande serre qu'habite la Mort, où elle soigne des fleurs et des arbres; chacun d'eux est une vie humaine».

— «Oh! que ne donnerais-je pas pour rejoindre mon enfant!» dit la mère éplorée. Et elle pleura encore davantage, et ses yeux tombèrent au fond du lac, où ils se changèrent en deux perles précieuses; et le lac la souleva et la porta, comme balancée, vers la rive opposée où se dressait un étrange édifice, large d'un mille; on n'aurait pu dire si c'était une montagne avec des bois et des cavernes, ou si c'était construit de main d'homme, mais la malheureuse mère ne voyait rien de tout cela, elle avait perdu les yeux à force de pleurer.

«Ou trouverai-je l'Ange de la Mort qui a emporté mon petit enfant?» dit-elle.

— «Il n'est pas encore revenu,» répondit la vieille fos-

soyeuse chargée de soigner la grande serre de la Mort. «Comment as-tu pu trouver le chemin, et qui t'a aidée?»

— «C'est Notre Seigneur qui m'est venu en aide? Il est miséricordieux, et tu voudras l'être aussi. Où trouverai-je mon petit enfant?»

— «Je ne le connais pas», répondit la femme; «et toi, tu n'y vois pas! Bien des fleurs et des arbres se sont fanés cette nuit: la Mort va bientôt venir, elle les replantera. Tu sais sans doute que tout mortel a son arbre ou sa fleur de vie, suivant son organisation; ils ressemblent aux autres végétaux, mais ils ont un cœur qui bat, et les cœurs d'enfants peuvent bien aussi palpiter! Règle-toi là-dessus; peut-être pourras-tu reconnaître celui de ton enfant! Mais que me donneras-tu pour te dire ce que tu devras faire de plus?»

— «Je n'ai rien à donner,» dit la mère désolée; «mais j'irais pour toi au bout du monde.»

— «Oh, je n'ai rien à faire par là; mais tu peux me céder tes longs cheveux noirs; tu n'ignores pas qu'ils sont beaux, et ils feraient bien mon affaire. Tu auras mes cheveux blancs en échange, c'est toujours quelque chose.»

— «Tu ne demandes pas autre chose? Je te les abandonne avec joie.» Et elle lui donna sa belle chevelure et reçut en échange les cheveux de la femme, blancs comme neige.

Et elles entrèrent dans la grande serre de la Mort, où fleurs et arbres croissaient dans une étrange confusion. Il y avait là d'élégantes jacinthes sous des cloches de verre, et de grosses, rustiques pivoinés; là poussaient des plantes aquatiques, les unes très-vivaces, d'autres malades, sur lesquelles se posaient des salamandres, tandis que des crabes noirs pinçaient leur tige. Il y avait là des palmiers, des chênes et des platanes magnifiques, du persil et du thym en fleurs; chaque arbre, chaque fleur avait son nom, était la vie d'un être humain qui vivait encore, l'un en Chine, l'autre au Groenland: disséminés sur la surface du globe. Il y avait là de grands arbres dans de petits vases où ils se sentaient étouffés, et sur le point de les faire éclater; il y avait

aussi en mainte place une petite fleur commune, dans du terreau, entourée de mousse, soignée et choyée. La mère désolée se penchait sur les plus petites plantes et écoutait comment au dedans battait le cœur humain, et parmi des millions de cœurs elle reconnut celui de son enfant.

«Le voici!» s'écria-t-elle; et elle étendit la main au dessus d'un petit crocus bleu qui se penchait, bien malade, sur le côté.

— «Ne touche pas à cette fleur!» dit la vieille femme; «mais repose-toi ici, et quand viendra l'Ange de la Mort—je l'attends d'un moment à l'autre—ne le laisse pas arracher cette plante; menace-le d'en faire autant des autres, alors il aura peur. Il en répond devant Notre Seigneur, il n'en doit pas être arraché une seule sans la permission de Dieu.»

Tout à coup un vent glacial souffla dans la chambre, et la mère aveugle reconnut que la Mort arrivait.

«Comment as-tu trouvé ton chemin jusqu'ici?» demanda la Mort. «Comment as-tu fait pour arriver plus vite que moi?»

— «Je suis mère!»

Et la Mort étendit sa longue main vers la jolie petite fleur, mais la mère tenait les siennes autour de la plante, ferme et tout près; pourtant elle avait peur de toucher une des feuilles. Alors la Mort lui souffla sur les mains, et la mère sentit que c'était plus froid que la bise, et ses mains retombèrent inertes.

«Tu ne peux rien contre moi!» dit la Mort.

— «Mais bien le Seigneur!»

— «Je ne fais que ce qu'il veut,» dit la Mort; «je suis son jardinier. Je prends les fleurs et les arbres, et je les plante dans le grand jardin du Paradis, dans la région inconnue; mais je n'ose te dire comment ils y poussent et quel est l'aspect de ce pays!»

— «Rends-moi mon enfant,» dit la mère qui pleurait et suppliait. Tout à coup elle saisit de chaque main une belle fleur et cria à la Mort: «Je vais arracher toutes tes fleurs, car je suis désespérée.»

— «Ne les touche pas! Tu dis que tu es malheureuse, et tu veux rendre une autre mère aussi malheureuse. !!»

— «Une autre mère!» dit la pauvre femme; et elle lâcha bien vite les deux fleurs.

— «Voilà tes deux yeux,» dit la Mort, «je les ai repêchés dans le lac, où ils brillaient d'un vif éclat. Je ne savais pas que ce fussent les tiens. Reprends-les, ils sont plus beaux et y voient mieux que jamais. Regarde au fond du puits qui est là, tout près; je te dirai le nom des deux fleurs que tu voulais arracher, et tu verras leur avenir. toute leur vie mortelle; tu verras ce que tu voulais troubler et détruire.»

Et elle regarda dans le puits, et c'était un bonheur ineffable de voir l'une devenir, pour le monde, une source de bénédictions, de voir quelle joie indicible se répandait autour d'elle. Et elle vit l'autre vie, et celle-ci n'était que tristesse et peines, horreur et misère.

«La volonté de Dieu les gouverne toutes deux,» dit la Mort.

— «Quelle est la fleur de malheur, et quelle est celle de bénédiction?»

— «Je ne te le dirai pas; mais ce que tu sauras de moi, c'est que l'une de ces deux fleurs est celle de ton propre enfant. C'est la destinée de ton enfant que tu as vue, l'avenir de ton propre enfant.»

Alors la mère s'écria dans sa terreur: «Laquelle est mon enfant? Dis-le-moi? Sauve l'innocent! Délivre mon enfant de tous ces malheurs! Emporte-le plutôt! Porte-le dans le royaume de Dieu! Oublie mes larmes, ne tiens compte ni de mes prières, ni de ce que j'ai dit ou fait!»

«Je ne te comprends pas,» dit la Mort. «Veux-tu ton enfant, ou dois-je l'emporter dans la région inconnue?»

La mère se tordait les mains; elle tomba à genoux et pria en ces termes: «Oh Dieu! ne m'écoute pas, lorsque mes prières vont à l'encontre de ta volonté, la seule juste! Ne m'écoute pas, ne m'écoute pas!»

Et elle pencha la tête sur son sein.

Et la Mort partit avec l'enfant pour le pays inconnu.

XV.

Historia de una madre.

allábase sentada una madre junto á la cuna de su pequeño hijo, por todo extremo afigida y temerosa de que la muerte se lo arrebatara. Pálido y demacrado era el rostro del pobre pequeñuelo y sus párpados permanecían entornados. Su respiración difícil era algunas veces tan profunda que más parecía suspiro que respiración, y no obstante aún infundía más lástima la madre que el inocente moribundo.

Hé aquí que llaman á la puerta y entra en la casa un pobre viejo, triste y envuelto en un holgado cobertor, que le resguardaba del frío y le era á fe de todo punto indispensable, pues reinaba un invierno muy crudo, el campo estaba cubierto de nieve y de hielo, y el viento era récis y cortaba el cutis.

El buen hombre tiritaba de frío; y habiéndose adormecido el niño por algunos momentos, la madre se separó de la cuna y se fué á poner á la lumbre una pequeña vasija con cerveza para reanimar al anciano. Este, en tanto, se sentó en la silla que antes ocupaba la madre y se puso á mecer al niño suavemente. Luego despues la madre tomó asiento á su lado y tendiendo una profunda mirada sobre el enfermo que cada vez respiraba más difícilmente, cogió su manecita y dijo:

— «¿No es verdad que no lo perderé? ¡Oh, no! Dios es bueno y no querrá quitármelo!»

A estas palabras, el anciano que no era otro que la Muerte, hizo con la cabeza un gesto tan singular, que del mismo modo podía decir que sí como que no. La pobre madre bajó los ojos y dos gruesas lágrimas resbalaron por sus mejillas. Sintióse como un peso en la cabeza, pues había pasado tres días y tres noches sin cerrar los párpados; permaneció amodorrada cosa de un minuto, un minuto, no más, y en seguida despertó llena de sobresalto, sintiendo un estremecimiento de frío.

«¡Qué ve!» exclamó paseando por su alrededor sus ojos extraviados. El viejo había desaparecido y la cuna estaba vacía: aquel hombre se había llevado al niño. Desde su rincón dejó oír el viejo reloj un ruido sordo y confuso, los rodajes rechinaron con estruendo, el macizo peso de plomo se desprendió cayendo en el suelo y ¡paf! paróse el péndulo instantáneamente.

La pobre madre se precipitó fuera de la casa clamando por su hijo.

Afuera dió con una mujer que vestía holgado traje negro y estaba sentada en medio de la nieve.

— «La Muerte entró en tu casa, le dijo la desconocida. Yo la he visto salir llevándose á tu hijo; pero la Muerte corre más que el viento y no suelta nunca su presa.»

— «Dime sólo una cosa, dijo la madre. ¿Qué dirección ha tomado? Dímelo, te lo suplico; dímelo y yo sabré alcanzarla.»

— «Conozco el camino por donde se ha ido, contestó la enlutada mujer; pero antes de indicártelo necesito que me dejes oír todas las canciones que cantabas á tu hijo. Estas canciones me agradan y tu voz me enamora. Yo soy la Noche, te he oído cantarlas varias veces y he visto correr tus lágrimas cuando las cantabas.»

— «¡Oh! Yo las cantaré todas, todas enteramente, pero será después, dijo la madre. Ahora, no me entretengas, déjame alcanzar á la Muerte y recobrar al hijo de mis entrañas.»

La Noche permaneció muda é impassible y la pobre madre juntando las manos y llorando á mares, se puso á cantar. Muchas fueron sus canciones; pero hubo en ellas más lágrimas que palabras.

Por fin le dijo la Noche: — «Anda en línea recta hacia el sombrío bosque de abetos: por allí ha huido la Muerte con tu hijo.»

La madre salió disparada hacia el bosque; pero á lo mejor se encontró con que el camino se bifurcaba y se quedó perpleja, no sabiendo qué dirección tomar. Había por allí un espinoso zarzal sin hojas ni flores, y como esto pasaba en lo más crudo del invierno, gruesos carámbanos colgaban de sus desnudas ramas.

— «¿Has visto á la Muerte llevándose á mi hijo?» le preguntó la madre.

— «Sí, contestó el zarzal; pero no te indicaré el camino que ha tomado, sino con una condición; has de calentarme en tu seno: me muero de frío.»

Y la madre, sin titubear un momento, apretó el zarzal contra su pecho para derretir el hielo que lo cubría. Las espinas desgarraron sus carnes y brotaron de las heridas gruesas gotas de sangre; pero el zarzal retoñó instantáneamente, cubriéndose de verdes y frescos tallos y de hermosas flores, en aquella noche de invierno; Tan intenso y febril es el calor que alberga el seno de una madre afligida!

El zarzal le indicó el camino que debía tomar. Llegó la madre á orillas de un anchuroso lago, en el cual no había barca ni esquife, ni hielo bastante duro para pasarlo á pié siendo por otra parte demasiado profundo para vadearlo. Y no obstante, le era preciso llegar á la orilla opuesta si quería encontrar á su hijo. Delirante de amor se arrojó al suelo tratando de beberse toda el agua del lago, cosa enteramente imposible; pero la angustiada madre creía que Dios se apiadaria de ella y obraría un milagro.

— «No, no has de lograr lo que te propones, le dijo el lago. Repórtate un poco y veamos si hay medio de entendernos. A mí me gusta tener perlas al fondo de las aguas y veo que tus ojos ostentan un brillo que excede al de todas las perlas que he poseído. Si á fuerza de llorar logras que tus ojos se te desprendan, yo te conduciré hasta el invernadero que se levanta á la orilla opuesta, en el cual tiene la Muerte su morada, de-

dicándose al cultivo de flores y árboles cada uno de los cuales representa la vida de un sér humano.»

— «¡Oh! exclamó la madre, ¡qué es lo que no daría yo por recobrar á mi hijo!»

Y ¿quién hubiera podido imaginar, despues de todo, que aún le quedasen lágrimas? Y sin embargo lloró amargamente, como no había llorado nunca, hasta que sus ojos se le cayeron de las órbitas al fondo del lago, y quedaron convertidos en dos perlas como nunca las haya poseído reina alguna.

El lago entonces la tomó y sostuvo en su superficie, y cual si hubiese sido un columpio, con un solo movimiento de ondulacion la dejó á la otra orilla, donde se levantaba un maravilloso edificio cuya fachada tenia más de una legua. De lejos no podía distinguirse bien si esta soberbia construccion era una montaña con sus grutas y bosques ó una obra de arte. Pero la desolada madre ya nada podía distinguir habiendo perdido la vista.

— «Y ahora, ¿cómo reconoceré á la Muerte que me ha arrebatado á mi hijo?» gritó con desgarrador acento.

— «La Muerte no ha llegado todavía,» le contestó una vieja, que andaba por allí guardando el invernáculo y cuidando las plantas. «Y dime: ¿cómo te las has compuesto para llegar hasta aquí? ¿Quién te ha ayudado?»

«Sólo Dios misericordioso. Pero tú tambien te apiadarás de mí, buena mujer. ¿Dónde está mi hijo?»

— «No le conozco, repuso la vieja, y veo que eres ciega. Hay aquí muchos árboles, flores y plantas que se han marchitado esta noche y dentro de poco vendrá la Muerte, como de costumbre, á retirarlos. Creo que ya sabrás que todos los séres humanos tienen aquí un árbol ó una flor que representa su vida y su carácter y que muere con ellos. Á simple vista parecen vegetales ordinarios; pero al tocarlos nótanse en ellos las pulsaciones de un corazón. Llégate hasta aquí y tal vez podrás reconocer los latidos del corazón de tu hijo. Pero ¿qué me darás si te enseño el camino?»

— «Nada me queda, respondió la desdichada madre con honda tristeza. Sin embargo, pide lo que quieras y yo iré á buscarlo aunque sea al fin del mundo.»

— «De fuera de aquí nada necesito, contestó la vieja. Dáme tu larga y sedosa cabellera negra; es muy rica, me gusta y deseo trocar con ella mis pobres canas.»

— «¿Nada más? dijo la madre. Tómala enhorabuena.»

Y se arrancó sus magníficos cabellos que un tiempo fueron el orgullo de su juventud y se puso en su lugar las canas cortas y escasas de la vieja.

Ésta la tomó luego de la mano y juntas entraron en el vasto invernáculo donde crecía formando soberbias espesuras una vegetacion maravillosa. Jacintos delicadísimos colocados bajo campanas de cristal estaban junto á peonias hinchadas y vulgares. Veíanse plantas acuáticas, las unas exuberantes de sávia y las otras casi marchitas y con las raíces rodeadas de asquerosas culebras. Algo más lejos se erguían esbeltas palmeras, copudas encinas y frescos plátanos, y en un rincón extraviado ostentábanse grandes cuadros de perejil, tomillo y otras yerbas de cocina, emblema del género de utilidad que prestan aquellas personas modestas cuya vida simbolizaban. Había además grandes arbustos plantados en unas macetas tan angostas é incapaces que parecia que iban á estallar, y en cambio miserables florecillas ocupaban ricos y holgados vasos de porcelana, absorbiendo el más sustancioso mantillo, rodeadas de musgo y siendo objeto de los más exquisitos cuidados. Todo esto representaba la vida de los hombres que existan en aquel momento, desde la China hasta Groenlandia.

En vano la vieja trataba de explicar detalladamente disposicion tan misteriosa; la madre no la oía y no cesaba de pedir que la acompañase junto á todas las pequeñas plantas, tentándolas y palpándolas con afán para percibir sus pulsaciones; hasta que despues de haberlo verificado con millares de ellas, acabó por distinguir y reconocer los latidos del corazón de su hijo.

— «Él es,» exclamó, tendiendo la mano sobre un pequeño tallo de azafran, doblado sobre si mismo y poco menos que místico.

— «Cuidado, no lo toques, dijo la vieja. y no te muevas de aquí. Cuando venga la Muerte, que no puede tardar, aménzala con arrancar todas las flores que crecen en torno y tendrá miedo, pues es responsable y ha de dar cuenta de ellas á Dios, no pudiendo arrancarse ninguna planta sin su prévio consentimiento.»

Al poco rato se dejó sentir una ráfaga de viento glacial, y la madre adivinó la proximidad de la Muerte.

— «¿Cómo has hallado el camino de este sitio? preguntó la Muerte. ¿Cómo te las has compuesto para llegar hasta aquí antes que yo? Explicate.»

— «Soy madre,» contestó lacónicamente.

Y la Muerte extendió su mano larga y huesosa sobre el pequeño azafran; pero la madre lo tenia estrechamente circuido con las dos suyas, al propio tiempo que ponía el mayor cuidado en no ajar ninguno de los menudos y delicados pétalos. Entonces la Muerte tomó el partido de soplar sobre las manos de la madre, la cual se las sintió caer desfallecidas, porque el aliento de la Muerte es más frio y helado que los vientos del más riguroso invierno.

— «Tú nada puedes en contra mía,» dijo la Muerte.

— «Dios puede más que tú,» repuso la madre.

— «Es cierto; pero yo cumplo sus mandatos, á fuer de jardinero puesto á sus órdenes. Todas esas flores, todos esos árboles y matas cuando ya no pueden vivir en el invernadero, los trasplanto á otros jardines y entre ellos al grandioso é inmenso del paraíso, comarcas desconocidas, en las cuales ni tú sabes lo que ocurre, ni yo puedo decírtelo.»

— «¡Compasion! ¡Ay de mí! gritó la madre. No me arrebatas á mi hijo, ahora que he tenido la dicha de encontrarlo.»

La suplicante madre gemia amargamente y la Muerte permanecía impassible, por lo que llevando aquella la mano sobre dos flores brillantes y magníficas, dijo á la Muerte:

— «Pues bien, ya que nada te dice la desesperacion de una madre, yo arrancaré esas dos flores y haré lo mismo con las restantes, devastando todo este jardin.»

— «Detente, gritó la Muerte. Y tú, madre desgraciada, ¿no reparas en destrozár el corazón de otras madres?»

— «¡Otras madres!» murmuró la pobre mujer, apartando la mano de las flores.

— «Toma, dijo la Muerte: toma tus ojos; los he visto en el lago: brillaban con tanta dulzura, que no he podido menos que recogerlos. No sabia que fuesen los tuyos. Recóbralos y mira al fondo de ese pozo. Ahí verás lo que habrias destruido destruyendo esas flores. En los reflejos del agua verás la suerte reservada á cada una de esas dos flores y á tu hijo, si hubiese vivido.»

La madre se inclinó sobre el brocal y vió pasar sucesivamente una série de imágenes de ventura y alegría formando risueños cuadros, seguidos de espantosas escenas de pesadumbre, desolacion y miseria.

— «Esas cosas, así las unas como las otras son voluntad de Dios,» dijo la Muerte.

«Pero en lo que me acabas de enseñar, exclamó la madre llena de zozobra, no creo haber visto yo el destino de mi hijo.»

«No te diré yo: cuál de ellos es, repuso la Muerte; pero lo repito; entre todo lo que has visto está la suerte que á tu hijo le aguarda en el mundo.»

La madre enloquecida hincó las rodillas exclamando:

— «Por Dios, oye mis ruegos y respóndeme de una vez: ¿le estaba reservada á mi hijo la parte horrible de ese espectáculo? Dímelo sin rodeos, habla. ¿No quieres contestarme? ¡Oh! en la cruel incertidumbre en que estoy sumida, será mejor que me lo arrebatas antes de que corra el riesgo de sufrir tales desgracias. Le quiero más que á mí misma al hijo de mis entrañas; caigan pues sobre mí todas las desdichas. Llévalo en buen hora al reino de los cielos y olvídense mis lágrimas y mis suplicas, mis palabras y mis sacrificios.»

— «No te entiendo bien, dijo la Muerte; vamos á ver, ¿quieres, si ó no, recobrar á tu hijo, ó prefieres que le conduzca á ese lugar desconocido de que no puedo hablarte?»

La madre entonces juntando las manos, cayó de rodillas y dirigiéndose al Rey de los cielos exclamó:

— «No me escuches, Dios mio, si desde el fondo del corazón reclamo contra tu voluntad, que está siempre cifrada en lo mejor. ¡Oh! ¡No me escuches, no me atiendas!»

E inclinando su cabeza sobre el pecho, caía abismada en la más terrible de las congojas, en tanto que la Muerte arrancaba el débil tallo de azafran y volaba á trasplantarlo al jardín desconocido.

XVI.

Una madre.

Stedeva una madre presso la cuna del suo bambino. Com'era accorata; oh! come temeva di vederselo morire! Il di lui visino era divenuto pallidissimo; gli occhi eran chiusi; e come debole era il suo respiro! Di tempo in tempo metteva un alito così stentato che pareva sospirasse.

Il cuor della madre si stringeva ancor più dolorosamente al contemplar la piccola creatura.

D'un tratto picchiarono all'uscio ed entrò un povero vecchierello involto in una specie di coperta da cavalli,—la coperta tien caldo, s'intende, ed appunto di ciò aveva il vecchio bisogno. L'inverno era rigoroso; tutto, al di fuori, era coperto di neve e ghiaccio ed il vento sferzava i volti, gelato.

Vedendo il vecchio tremar per freddo ed il fanciullo caduto in momentaneo sopore, la madre s'allontanò dalla cuna per mescer birra al visitatore e riscaldarla sul focolare.

Il vecchietto, intanto, sedè presso la cuna e si prese a cullar il bambino. La madre si lasciò cader sur una sedia vicina, guardò il bambino ammalato, ascoltò il di lui penoso respiro e lo prese per mano,

«Non lo perderò, non è vero? diss'olla: Dio non vorrà togliermelo.»

Il vecchio — che poi era la Morte — accennò stranamente del capo; cenno che potea significar sì come *no*. La madre chinò la fronte e le lagrime scesero a solcarle le gote. In breve si fece pesante il di lei capo — poveretta, non avea chiuso occhio tre di e tre notti. — Cadde essa in sopore, ma per un istante solo; che subito si riscosse e tremò tutta pel freddo.

«Che, che?» gridò essa guardandosi tutt' intorno. Il vecchietto era scomparso ed il fanciullo con lui; il vecchietto se l'era portato via.

In un angolo s'udiva il sordo tic-tac d'un vecchio orologio il cui pesante pendolo di piombo era sceso fino a terra;.. bum... l'orologio si fermò.

La povera madre se ne fuggì di casa, a gran voce chiamando il suo bambino.

Seduta sulla neve stavasene una donna in lungo abito nero: Diss' ella alla madre;

«La Morte ha visitata la tua casa ed io l'ho veduta sparir col tuo bambino. Rapida essa vola come il vento, nè mai restituisce ciò che ha fatto suo.»

«Dimmi soltanto ove s'è diretta; interrogò la madre, mostrami la via; io la ritroverò.»

«Io so dov'essa è andata, ma non te lo dirò finchè non m'avrai cantate tutte le canzoni che solevi cantare al tuo bambino, rispose la donna nerovestita. Assai grate mi sono quelle canzoni e le ho ascoltate già più volte. Dei sapere ch'io sono la Notte e t'ho veduta piangere mentre le cantavi.»

Te le canterò tutte, tutte, disse la madre, ma ora non trattenermi; m'è d'uopo raggiunger la Morte e ritrovare il fanciullino mio.»

Non fè parola la Notte e la madre, torcendosi le mani e dirottamente piangendo, si prese a cantare. Molte canzoni furono cantate e ancor più lagrime sparse. La Notte finalmente ruppe il silenzio:

«Vanne a destra, dritto a quell'oscuro bosco di pini; è la via che prese la Morte col tuo bambino.»

Giunta al crocicchio in fondo al bosco, la madre si fermò. Dove andare ora? Presso all'inerociarsi delle viottole era un misero cespuglio spinoso, privo di foglie e di fiori, quasi del tutto gelato; che l'inverno era davvero rigoroso.

«Non è passata di qui la Morte col mio fanciullo?»

«Sì, rispose lo spinoso cespuglio; — ma non ti dirò qual via ha presa finchè non m'avrai riscaldato sul tuo seno, presso il tuo cuore. Io gelo e poco manca ch'io non divenga tutto di ghiaccio.»

Ed essa forte forte se lo strinse al seno: Le acute spine le lacerarono profondamente le carni, e dal petto, grosse gocce di sangue sgorgarono; ma il cespuglio spinoso rinverdì e si coprì di fiori, malgrado il freddo della notte invernale, — tanto calore si sviluppa dal cuore d'un' afflitta madre! Lo spinoso cespuglio le mostrò la via.

Giunse per questa, la madre, ad un lago grandissimo; navi o battelli non se ne vedeva. Il lago era coperto di un leggiero strato di ghiaccio che, se non poteva sostenerla per passare all'altra riva, impedivale pure di tentare il guado: Eppoi, com'era profondo! Eppure dovea traversarlo ad ogni costo, la poveretta, se voleva ritrovare il suo bambino. Eccola che s'inchina fino alla superficie del lago per berne le acque fino all'ultima stilla; impresa impossibile per un essere umano! Ma la povera madre aveva fede nei miracoli.

«Nò... fai opera vana, disse il lago. Mettiamoci piuttosto d'accordo. Io fò raccolta di perle e più pure, più belle delle tue pupille non mi fu dato vederne fin' ora. Se consenti a lasciarle cader nel mio seno, fatte lagrime, io ti trasporterò all'altra riva in una gran serra, ove la Morte coltiva i suoi fiori ed i suoi alberi; ogni pianta è una vita umana.»

«Che non darei io mai per ritrovar il mio bambino!?» disse la piangente madre e ruppe in nuovo e si dirotto pianto che le pupille ne caddero dall'orbita, in fondo al lago e si tramutarono in due perle rarissime. Il lago afferrò la madre e, d'un solo impulso come d'altalena, la trasportò all'altra riva ov'era situato un palazzo

meraviglioso. Fosse una montagna coperta di vegetazioni e scavata a grotte, ovvero un edificio, non si poteva al certo definire; la povera madre, del resto, non vide nulla di tutto ciò... le sue pupille, la poveretta, le avea distrutte in lagrime!.

«Ove trovar la Morte che m'ha rapito il mio bambino?» domandò.

«Non è ancor di ritorno, rispose una vecchia giardiniera che custodiva la serra della Morte. Ma dimmi, com'hai potuto trovar la via a questa volta? Chi t'ha dato aiuto?»

«Dio, rispose la madre. Egli ebbe pietà di me; l'abbi tu pure. Dimmi dove cercare il mio bambino».

«Io? io non lo conosco, disse la donna, e tu... sei cieca. Molti fiori e molte piante appassirono stanotte e, fra breve, la Morte verrà per trapiantarle. Dei tu sapere che ogni mortale, a seconda dell'esser suo, possiede il suo albero ed il suo fiorellino. Al vederli si direbbero piante ordinarie, ma in ognun d'essi batte un cuore. Il cuoricino d'un fanciullo ha palpiti anch'esso; esamina bene tutte le piante e riconoscerai forse il cuore del tuo bambino. Ora dimmi: che mi darai in ricompensa se ti dirò ciò che far dovrai in seguito?»

«Non ho nulla, rispose la sventurata madre, ma son disposta a recarmi per te in capo al mondo».

«Che vantaggio vuoi che me ne venga? disse la donna. Dammi piuttosto i tuoi lunghi, neri capelli; sai tu stessa quanto belli essi sono e i bei capelli son la mia passione. Ti darò in cambio la mia chioma canuta; varrà meglio che nulla».

«Soltanto? le rispose la madre. Ti darò con gioia i miei capelli;» e li diede alla vecchia, ricevendo in cambio la chioma incanutita di questa.

Poi penetrò nell'immensa serra della Morte ove crescevano, alternandosi, alberi e fiori. Qui fiorivano, sotto campane di cristallo, giacinti delicati; crescevano là, grandi e superbe peonie; più lungi, piante acquatiche, vivaci e rigogliose le une; le altre mezzo appassite, con serpenti d'acqua avviticchiati, strette dai tentacoli di molluschi tutti neri. V'eran palme superbe, quercio

e platani; cresceva il prezzemolo e l'anaci profumato. Ogni albero, ogni fiore avea il suo nome scritto; ogni albero ed ogni fiorellino eran la vita d'un degli uomini sparsi pel mondo intiero: qual d'essi viveva in Cina, quale in Groenlandia e un po' per ogni dove. V'eran alberi grandissimi che crescevano in piccoli vasetti in sì grande strettezza che, per poco, i vasetti non iscoppiavano; v'eran per contro molti fiorellini piccioli e miserelli che vegetavano in terra grassa, accuratamente circondati di musco; era manifesto che s'avea di loro una cura tenera e speciale. La madre infelice si prese a curvare su ciascun fiorellino; auscultava i palpiti del cuore del minimo fra essi e fra mille e mille, riconobbe il cuore del suo bambino.

«E lui» diss'ella tendendo la mano verso il piccolo croco cilestrino, che tristamente inclinata avea la corolla.

«Non toccare il fiore, disse la vecchia, ma resta presso di lui; e quando verrà la Morte, — l'attendo da un momento all'altro — non lasciar che lo trapianti; minacciala di strappar altri fiori. Avrà paura; perch'essa ne è responsabile innanzi a Dio — nè si può cogliere un solo fiore senza la di Lui volontà.»

D'un tratto, passò un soffio gelato e la cieca madre indovinò l'apparir della Morte.

«Com'hai potuto trovar la via per venir qui? — interrogò la Morte, — come mai potesti giunger prima di me?..»

«Sono madre» ripose quella.

La Morte tese le lunghe dita verso il tenero picciol fiorellino; ma, ratta, la madre fece a questi, schermo delle sue mani, pur cercando di non schiacciarne la menoma fogliolina. La Morte allora diede un soffio: — l'alito della Morte era più freddo del vento di settentrione e le mani della madre caddero prive di forza.

«Non tu puoi contender meco...» disse la Morte.

«Dio è più potente di te» rispose la madre.

«Ed è il Suo volere che io compio, aggiunse la Morte. Io sono il Suo giardiniere; colgo i suoi fiori, tolgo di terra i suoi alberi e li trapianto nel gran giardino celeste in luogo scon-

sciuto ai mortali; ma, com'essi vegetino colà, ciò che avvenga in quel giardino, non ardisco farti noto.»

«Rendimi il mio bambino», supplicò la madre struggendosi in pianto; poi, repentinamente afferrati due splendidi fiori, gridò: «Tutti li strapperò; son disperata!

«Lasciali stare, disse la Morte; Tu dici d'essere infelice e vuoi render misera un' altra madre!»

«Un altra madre?» ripeté la povera donna? e subito i fiori le caddero di mano.

«Guarda; sono i tuoi occhi, disse le Morte. Li ho ripescati in fondo al lago; risplendevano a meraviglia nè io sapeva che t'appartenessero. Prendili; son essi divenuti più vividi di prima. Guarda in fondo a questa cisterna; io chiamerò pel loro nome que'fiorellini che tu volevi strappare e vedrai il loro avvenire; vedrai tutta la loro terrena esistenza. Guarda ciò che volevi distrugger!»

La madre si prese a guardar nella cisterna: Era gaudio il vedere qual benedizione fosse pel mondo, la vita d'un di que'due; quanta felicità, quanta gioia spandeva intorno a se! E contemplò pur'essa la vita dell'altro: Dolore, cruda necessità, disperazione, miseria!

«Le sorti dell'uno e dell'altro fiore, son quali sono per volontà di Dio!..

«Qual dei due è il fiore della felicità? quale quello della sventura?» chiese la madre.

«Ciò io non dirò, rispose la Morte; ma sappi che nella sorte d'un di que' due ti fu dato veder la sorte del tuo proprio figliuolo; tutto il suo avvenire.

Dal petto della madre eruppe un grido d'orrore.

«Qual sorte attendeva il mio bambino? Parla; salva un innocente; salva il figlio mio da tanta miseria! Prendilo piuttosto; recalo in seno al Creatore! Dimentica le mie lagrime; le mie preghiere, tutto ciò ch'io feci o dissi, dimenticalo!»

«Non ti comprendo, disse la Morte: Vuoi tu che io ti re-

stituisca il tuo bambino, oppur tu vuoi ch'io lo trasporti lontano... là... in luoghi ignoti?

La madre, torcendosi le mani, cadde ginocchioni e pregò:

«Non esaudirmi, Signore, quand'io implori da Te, cosa contraria alla Tua onnipotente volontà! Non esaudirmi, non ascoltar mi!.....»

E chinò il capo.....

La Morte trasportò il di lei bambino, lontano lontano.... in luoghi sconosciuti...

XVII.

ΜΙΑ ΜΗΤΕΡΑ.

Κάθετο μιὰ μητέρα κοντά εἰς τὸ μικρὸν τῆς παιδί· ἦταν πολὺ λυπημένη καὶ πολὺ τρομασμένη μήπως ἀποθάνῃ, διότι εἶχε τὸ πρόσωπον ὅλο χλωμό, τὰ μικρὰ μάτια ἦταν κλειστά, ἀνάσσαινε πολὺ ἀδύνατα, καὶ κάμμιά φορὰ μὲ μιὰ βαθειὰν ἀναπνοὴν ὡς νὰ ἐστέναζε, καὶ τότε ἐκύτταζεν ἡ μητέρα μὲ ἀκόμη μεγαλητέραν ἔννοια τὸ μικρὸν παιδάκι τῆς.

Ἐξαφνα ἐκτύπησαν ἡ τὴν πόρτα, καὶ ἐμβῆκεν ἓνας πτωχὸς γέρος ἐνδυμένος μὲ κάτι τι σὰν μεγάλο σάγισμα, διότι τέτοιο πάπλωμα ζεσταίνει καλά, καὶ τὸ ἐχρειάζετο ὁ γέρος· ἦταν κρύος χειμῶνας, ἔξω ἡ τοὺς δρόμους ἦταν πάγος καὶ χιόνι παντοῦ, καὶ ὁ ἄνεμος ἐφυσούσε τόσο ὥστε ἔβριζε τὸ πρόσωπο.

Καὶ ἐπειδὴ ὁ γέρος ἔτρεμεν ἀπὸ ψύχρα καὶ τὸ μικρὸν παιδί ἐκοιμᾶτο μιὰ στιγμὴ, ἐπῆγεν ἡ μητέρα καὶ ἔβαλεν ἓνα μικρὸ τσουκάλι μὲ ζῦθο ἡ τὴν φουβὸν νὰ ζεσταθῇ διὰ τὸ γέροντα, ποὺ ἔκαθετο καὶ κουνούσε τὸ παιδί. Μὰ ἡ μητέρα ἐκάθισε κοντά του ἡ τὸ σκαμνί, ἐκύτταζε τὸ ἀρρωστον παιδάκι, ποὺ ἀνάσσαινε βαθειά, καὶ κινούσε ἀργὰ καὶ ποὺ τὸ μικρὸ χέρι του.

«Τί λέγεις; δὲν θὰ μοῦ σωθῇ τὸ παιδί;» εἶπεν εἰς τὸ γέροντα· «ὁ Θεὸς δὲν θὰ πάρῃ τὸ παιδί μου;»

Καὶ ὁ γέρος — ἦταν ὁ Θάνατος ὁ ἴδιος — ἐγενεφε παράξενα, κὰν νὰ δὲν ἤμποροῦσε νὰ καταλάβῃ τί ἤθελε νὰ φανερώσῃ, τὸ ναὶ ἢ τὸ ὄχι. Καὶ ἡ μητέρα κατέβασε τὰ μάτια τῆς· τὰ δάκρυα ἔτρεχαν ἀπὸ τὰ μάγουλά τῆς. Τὸ κεφάλι τῆς ἐβάρυνε· τρία ἡμερονύκτια δὲν εἶχε κλείσῃ τὰ μάτια τῆς· διὰ τοῦτο ἐνύσταζε τώρα καὶ ἀπκοιμήθηκε, ἀλλὰ μόνο μιὰ στιγμὴ· τότε ἐφάνισθη ἀπὸ τρεμούλα. «Μὰ τί εἶνε αὐτό;» εἶπε καὶ ἐκύτταζε τριγύρου τῆς. Ὁ γέρος εἶχεν ἀναχωρήσῃ, καὶ τὸ παιδί τῆς ἔλειπε! τὸ εἶχε πάρῃ μαζί του! καὶ ἐκεῖ εἰς τὴν κώχῃ ἔομβούσε, ἔομβούσε τὸ παλαιὸν ὠρολόγι· ἔξαφνα ἔπεσε χάμου τὸ βαρῶδι, — μπουμί! — καὶ ἐσταμάτησε τὸ ὠρολόγι.

Τότε ἡ καυμένη μάνα ἐρρίχθηκεν ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι καὶ ἐφώναζε τὸ παιδί τῆς. Ἐκεῖ ἔξω ἡ τὸ χιόνι ἐκάθετο μιὰ γρατὰ μὲ μακροὰ μαῦρα φορέματα. Αὐτὴ τῆς εἶπεν· «ὁ Θάνατος ἦταν μέσα ἡ τὸν κοιτῶνα σου· εἶδα πῶς ἔτρεχε βιαστικὰ μὲ τὸ μικρὸν παιδί σου ἡ τὴν ἀγκαλιά. Τρέχει γοργότερα ἀπὸ τὸν ἄνεμο, καὶ δὲν ξαναφέρνει ποτέ ὅσα παίρνει.»

«Μὰ ἔπες μου μόνο, ποῖον δρόμον ἐπῆρες, εἶπεν ἡ μητέρα· «ἔπες μου τὸν δρόμο, καὶ θὰ δυνηθῶ ν' ἀνεύρω αὐτὸν ἐγώ!»

«Γνωρίζω τὸν δρόμο,» εἶπεν ἡ μαυροφορεμένη γυναῖκα· ἀλλὰ πρὶν νὰ τὸ κάμω, θέλω νὰ μοῦ τραγουδήσῃς ὅλα τὰ τραγούδια ποὺ ἔτραγουδοῦσες εἰς τὸ παιδί σου· τὰ ἀγαπῶ τὰ ἀκουσα προτῆτερα. Ἐγὼ εἶμαι ἡ Νύκτα· ἔβλεπα τὰ δάκρυά σου, ἐνῶ ἔτραγουδοῦσες.»

«Σοῦ τὰ λέγω ὅλα, ὅλα· μὰ μὴ μὲ κάμῃς νὰ χάσομερῶ, διὰ νὰ τὸν φθάσω καὶ νὰ ξαναῦρω τὸ παιδί μου!»

Ἄλλ' ἡ Νύκτα ἐκάθετο βωβὴ καὶ ἤσυχῃ· καὶ ἔτριβε ἡ μητέρα τὰ χέρια τῆς· ἔτραγουδῆσε καὶ ἐκλαυσε, καὶ εἶχε πολλὰ τραγούδια, ἀλλὰ περισσότερα δάκρυα! Ἐπὶ τέλους εἶπεν ἡ Νύκτα· «πῆγαινε ἀπὸ τὰ δεξιὰ μέσα ἡ τὸ σκοτεινὸν δάσος· ἐκεῖ εἶδα τὸ Θάνατο νὰ τρέχῃ μὲ τὸ παιδάκι σου.»

Βαθειὰ ἡ τὸ λόγγο ἐσταυρώσαν οἱ δρόμοι, καὶ δὲν ἤξευραν ἡ ἀθλία, ποῦ νὰ πάγῃ. Ἦταν μόνο μιὰ βάτος· δὲν εἶχεν πλέον οὔτε φύλλα οὔτε ἄνθια, διότι ἦταν χειμῶνας· ἡ πάγῃ ἐκρέμετο ἀπὸ τὰ κλαδιά τῆς.

«Μήπως εἶδες τὸ Θάνατο νὰ περάσῃ ἐδώθεν μὲ τὸ μικρὸ παιδί μου;»

«Ναί!» ἀπεκρίθηκεν ἡ βιάτος· «μὰ δὲν σοῦ λέγω τὸν δρόμο ποῦ ἐπῆρε, ἂν δὲν μὲ ζεστάνῃς εἰς τὸ στῆθος σου, διότι εἶμαι ὅλως διόλου παγωμένη!» Καὶ ἔσφιξε τὴν βιάτο ὁ στῆθος τῆς σφικτὰ σφικτὰ διὰ νὰ τὴν ξεπαγώσῃ· τ' ἀγκάλια ἐμβῆκαν μέσα εἰς τὸ κρέας τῆς, καὶ τὸ αἷμα ἔτρεχε πολὺ μὲ μεγάλας σταλαγματιαῖς. Τότε ἡ βιάτος ξαναβλόσπησε μὲ νέα πράσινα φύλλα, καὶ ἐφότρωσαν ἄνθια ἐπάνω τῆς εἰς τὴν κρύα, χειμερινή νύκτα. Τόσο θερμὴ εἶνε ἡ καρδιὰ μιᾶς λυπημένης μητέρας!

Τότε ἡ βιάτος τῆς εἶπε, ποῖον δρόμο νὰ πάρῃ, καὶ ἦλθεν εἰς μιὰ μεγάλη λίμνη, ὅπου δὲν ἦταν οὔτε πλοῖο οὔτε λέμβος. Ἡ λίμνη δὲν ἦταν μήτε ἀρκετὰ παγωμένη διὰ νὰ τὴν βαστάξῃ, μήτε ἀνοικτὴ καὶ ἀρκετὰ ἀβαθὴς διὰ νὰ τὴν περάσῃ ἢ καυμένη, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ περάσῃ, ἂν ἤθελε νὰ εὔρη τὸ παιδάκι τῆς. Δοιπὸν ἐπλάγιασε διὰ νὰ ρουφήξῃ τὸ νερό· ἀλλὰ τοῦτο ἦταν βέβαια ἀδύνατο διὰ ἓναν ἄνθρωπο. Ὅμως ἤλπιζεν ἡ δυστοχιμένη μητέρα νὰ γείνη ἓνα θαῦμα!

«Ὅχι, τοῦτο δὲν γίνεται!» εἶπεν ἡ λίμνη, «ἐμεῖς ἡ δυὸ νὰ ζητήσομε νὰ συμβιθασθοῦμε! Ἀγαπῶ ἐγὼ νὰ συλλέγω μαργαριτάρια, καὶ τὰ μάτια σου εἶνε τὰ ωραιότερα ἀφ' ὅσα εἶδα ποτέ. Ἄν θέλῃς νὰ τὰ ἐβγάλῃς μὲ τὰ κλαύματά σου διὰ νὰ τὰ πάρω ἐγὼ, θὰ σὲ φέρω ἐκεῖ πέρα εἰς τὸν μέγαν ἀνθῶνα, ὅπου κατοικεῖ ὁ Θάνατος, καὶ ὅπου καλλιεργεῖ τὰ δένδρα καὶ τὰ λουλούδια του· καθένα ἀπὸ αὐτὰ εἶνε μιὰ ζωὴ ἀνθρώπου.»

«Ὁ, μόνο τοῦτο θέλεις; ὅλα, ὅλα σοῦ δίνω» διὰ νὰ προφθάσω τὸ παιδί μου!» εἶπεν ἡ δακρυομένη μητέρα, καὶ ἐδάκρυσεν ἀκόμη περισσότερο, ὥστε τὰ μάτια τῆς ἐβούλιασαν εἰς τὸν πάτον τοῦ νεροῦ, καὶ ἔγειναν δυὸ ἐξάιρετα μαργαριτάρια· ἀλλὰ ἡ λίμνη τὴν ἐσήκωσεν ὡς νὰ ἐκάθετο εἰς μιὰν κούνια, καὶ τὴν ἐπέταξε διὰ μιᾶς πέρα ὁ ἄλλο μέρος ὅπου ἐστέκετο μιὰ παράξενη οἰκία, πολλὰ μίλια πλατειά. Δὲν ἤξευρε κανένας, ἂν ἦταν βουρὸ μὲ λόγγους καὶ σπηλιαῖς, ἢ ἀληθινὸ, κτισμένον σπίτι· μὰ ἡ καυμένη μητέρα δὲν εἶδε τίποτε, διότι εἶχε χάσῃ τὰ μάτια τῆς μὲ τὰ μικρὰ δάκρυα.

«Ποῦ ἤμπορῶ νὰ εὔρω τὸ Θάνατο, ποῦ ἄρπαξε τὸ παιδί μου;» ἐρώτησεν.

«Δὲν ἐπίστρεψε ἀκόμη ἀπὸ τῆς σημερινῆς περιοδίας του,» εἶπεν ἡ γραῖα περιβολάρισσα, ποῦ ἐπήγγαιεν εἰς τὸν κῆπο καὶ εἶχε τὸ ἔργο νὰ φυλάγῃ τὸν μέγαν ἀνθῶνα τοῦ Θανάτου· «πῶς ἦλθες ἕως ἐδῶ; κα ποῖος σ' ἐβοήθησε;»

«Ὁ ἀγαθὸς Θεός,» εἶπεν ἡ μητέρα, «μὲ εὐσπλαγχνίσθηκε, καὶ ἐσὸ θὰ μὲ εὐσπλαγχνισθῆς, πιστεύω, καὶ θὰ μοῦ 'πῆς, ποῦ ἤμπορῶ νὰ εὔρω τὸ παιδί μου.»

«Ἄχ, δὲν γνωρίζω τὸ παιδί σου,» εἶπεν ἡ γραῖα, «καὶ οὐ δὲν δύνασαι πλέον νὰ τὸ ἰδῆς! Πολλὰ ἄνθια καὶ δένδρα ἐμαράνθησαν ἀπόψε· μετ' ὀλίγο θὰ ἔλθῃ ὁ Θάνατος καὶ θὰ τὰ μεταφυτεύσῃ· Ἡξεύρεις, πιστεύω, πῶς κάθε ἄνθρωπος ἔχει τὸ δένδρον ἢ τὸ ἄνθος τῆς ζωῆς του. Ἔχουν τὴν ἴδιαν ὄψιν ὡς τὰ ἄλλα φυτὰ, μὰ κτυπᾷ μιὰ καρδιὰ μέσα τους. Καὶ τῶν μικρῶν παιδιῶν ἡ καρδιὰ κτυπᾷ! Δοιπὸν, ζήτησε ἀτὴ σου· ἴσως γνωρίσῃς τὴν καρδιάν τοῦ παιδιοῦ σου! Μὰ τί μοῦ δίνεις διὰ νὰ σοῦ 'πῶ, τί ἄλλο πρέπει νὰ κάμῃς;»

«Δὲν ἔχω τίποτε νὰ σοῦ δώσω!» εἶπεν ἡ πτωχὴ μητέρα, «ἀλλὰ, ἂν θέλῃς, θὰ πάγω διὰ σένα ἕως ὅς τὸ τέλος τοῦ κόσμου!»

«Ἄ! ἐκεῖ δὲν ἔχω τίποτε νὰ κάμω!» εἶπεν ἡ γραῖα, «μὰ ἤμπορεῖς νὰ μοῦ δώσῃς τὰ μακρὰ μαῦρα μαλλιά σου· ἤξεύρεις καλά, πῶς εἶνε ὠραῖα, καὶ τὰ ἀγαπῶ ἐγώ! Θὰ κάμουμεν ἀλλαξιά, καὶ θὰ λάβῃς τὰ ἄσπρα τὰ 'δικά μου! Καλλίτερα τοῦλάχιστον εἶνε παρὰ τίποτε!»

«Δὲν θέλεις τίποτε ἄλλο; τὰ μαλλιά μου τὰ δίνω μετὰ χαρᾶς!» εἶπεν, καὶ ἔλλαξε τὰ ὠραῖα μαῦρα μαλλιά τῆς μὲ τὰ χιονόλευκα τῆς γραῖας.

Καὶ τότε ἐμβῆκαν εἰς τὸν μέγαν ἀνθῶνα, ὅπου ἦταν φυτευμένα λουλούδια καὶ δένδρα, ἀνάκατα μὲ περίεργον τρόπο. Ἐκεῖ ἐστέκοντο λεπτοὶ ὑάκινθοι ἀποκάτω εἰς ὑάλιναις καμπάναις, καὶ ἦσαν μεγάλας ζωηραῖς παππαρδύναις· ἐφότρωσαν ἐκεῖ νερολούλουδα, ἄλλα χλωρὰ, ἄλλα 'μισάρρωστα· νερόφειδα τὰ ἀγκάλιαζαν καὶ μαύραις καρabiδαις

έτσιμπούσαν τὰ κοτσάνια τους. Ήταν ώραιαίς χουρμαδιαίς και βελανιδιαίς και πλατάνοι, και άποκάτω άπ' αὐταίς έφύτρωνε σέλινο και άνθισμένο θυμάρι. Κάθε δένδρο και κάθε λουλούδι είχε τὸ όνομά του· καθένα έκλειε μέσα μιὰ ζωήν ανθρώπου· ό άνθρωπος έξοῦσεν άκόμη, ό ένας εις τήν Κίνα, ό άλλος εις τήν Γροενλανδία, γύρου γύρου 'σ τὸ μεγάλο κόσμο. Ήταν μεγάλα δένδρα εις μικραίς γλάστραις, ὡστε έστεκοντο καμθουρωμένα και εκόντευαν νά σκάσουν ταις γλάστραις· άλλου έβλεπες και μικρά άνοστα φυτά μέσα εις παχὺ χῶμα, τριγυρισμένα με μούσκαυλη και θρεμμένα με επιμέλεια και προφύλαξι. Δοιπόν, ή καυμένη μητέρα έσκυπτεν εις όλα τὰ μικρότερα φυτά και άκουε μέσα, πῶς εκτοπούσεν ή μικρή καρδιά, και άναμεταξύ μυριάδων έγνώρισε τήν τοῦ παιδιοῦ της.

«Αὐτή εἶνε!» έφώναξε, και άπλωσε τὸ χέρι της επάνω 'σ ένα μικρόν κρόκο, πού εκλινε 'σ τὸ πλάγι και εφαινετο ὄλο άρρωστος.

«Μήν έγγίξῃς τὸ άνθος», φωνάζει ή γραία, «μὰ νά σταθῃς εδώ, και άφου έλθῃ ό Θάνατος — τὸν προσμένω άπό στιγμήν εις στιγμή —, τότε έμπόδισέ τον νά ξεριζώσῃ τὸ φυτόν, και φοβέρισέ τον πῶς θά κάμῃς τὸ ίδιο με τὰ άλλα φυτά. Αὐτός θά φοβῃθῇ, διότι ό Θάνατος εκτελεῖ τή βουλήν τοῦ Θεοῦ, μ' άλλοίμονο αν ένα μόνο λουλούδι έξεριζώνετο χωρίς Ήκεινος νά τὸ διορίσῃ!»

Ήξαφνα 'θοῦίξεν ένας κρύος άνεμος άνάμεσα 'σ τὸν άνθῶνα· εκάταλαβεν ή τυφλή μητέρα, πῶς ήταν ό Θάνατος πού επίστρεψε.

«Πῶς ήμπόρεσες εὐὸ νά εῦρῃς τήν κατοικία μου; και πῶς έφθασες εδώ όγλιγωρότερα άπό μένα;»

«Εἶμαι μητέρα!» ειπεν και ό Θάνατος άπλωσε τὸ μακρὸ χέρι του επάνω 'σ τὸ μικρὸ λεπτόν άνθος· άλλ' ή μητέρα τὸ επροφύλαγε με τὰ χέρια και με μεγάλην ενταυτῶ προσογή νά μήν έγγίξῃ κανένα φύλλον του.

Τότες εφύσησεν ό Θάνατος εις τὰ χέρια της, και αισθάνθηκε πῶς ήταν κρύτερος άπό τὸ βορεία· και τὰ χέρια της επεσαν άδονατισμένα.

«Νά! δέν ήμπορεῖς νά κάμῃς τίποτε εναντίον εις εμένα!» ειπεν ό Θάνατος.

«Ναί, μὰ ό Κύριος δύναται!» έφώναξεν ή μητέρα.

«Άλλ' εγὼ κάνω μόνον ό, τι θέλει Αὐτός! Εἶμαι ό περιβολάρης του! Έγὼ παίρνω όλα τὰ λουλούδια και τὰ δένδρα του και τὰ μεταφυτεύω άπό 'λίγο 'λίγο 'σ τὸ μεγάλο περιβόλι τοῦ παραδείσου εις τήν άγνωστη γῆν, αλλά με ποῖον τρόπο φυτρώνουν εκει, και πῶς εἶνε εκείνος ό τόπος, δέν τολμῶ νά σοῦ τὸ 'πῶ!»

«Εανάδωσε τὸ παιδί μου!» ειπεν ή μητέρα, και τὸν παρακαλοῦσε με δάκρυα, και ενταυτῶ άρπάζει δυὸ λουλούδια και φωνάζει· «τὰ ξανασπάω όλα τὰ λουλούδια σου, διότι εἶμαι άπελπισμένη!»

«Μήν τὰ έγγίξῃς», ειπεν ό Θάνατος· «λέγεις πῶς εἶσαι δυστυχισμένη, και θέλεις νά καταστήσῃς μιὰν άλλη μητέρα δύστοχη σάν εσένα!»

«Μιὰν άλλη μητέρα!» έφώναξεν ή καυμένη γυναῖκα, και άφῃκεν άμέσως τὰ δυὸ λουλούδια.

«Νά τὰ μάτια σου! Τα έψάρευσα άπό τή λίμνη· εφεγγαν σάν άστέρια· δέν ήξευρα πῶς ήταν εδικά σου. Εανάλαβέ τα· τώρα εἶνε λαμπρότερα παρα πρώτα. Και κότταξε 'σ τὸ βαθὺ πηγάδι, πού εἶνε κοντά σου! κότταξε μέσα νά ιδῃς, ποῖα εἶνε τὰ λουλούδια πού θέλεις τώρα νά ξανασπάσῃς· θά ιδῃς ὄλο τὸ μέλλον τους, ὄλην τή ζωήν τους! θά ιδῃς τί ήθελες νά χαλάσῃς.»

Τότε εκείνη 'κότταξε μέσα 'σ τὸ πηγάδι, και ήταν μιὰ χαρὰ νά βλέπῃ κανείς, πῶς ό ένας άπό τούς δυὸ έμελλε νά γείνη μιὰ εὐλογία δια τὸν κόσμο, και νά βλέπῃ τή μεγάλην εὐτυχία, πού τὸν 'τριγύριζε! Άλλά εἶδε τή ζωήν τοῦ άλλου· ήταν λύπη και θλίψις, τρομάρα και δυστυχία!

«Και τὰ δυὸ εἶνε με τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ!» ειπεν ό Θάνατος.

«Μὰ ποῖον άπό αὐτὰ εἶνε τὸ άνθος τῆς δυστυχίας; και ποῖο τῆς εὐλογίας;» ερώτησεν ή μητέρα.

«Δέν θά τὸ 'πῶ! . . . μόνο νά σοῦ 'πῶ ένα πράγμα· τὸ ένα άνθος ήταν τοῦ τέκνου σου· εἶδες, ποῖον ήθελε εἶναι τὸ μέλλον τοῦ 'δικου σου παιδιοῦ!»

Τότε ἐφώναξεν ἡ τρομασμένη μητέρα: «Ποῖον ἦταν τὸ παιδί μου; ἴπες το! γλύτωσέ το, τὸ ἀθῶον παιδί, ἀπὸ ἄλην ἐκείνην τὴν δυστυχίαν! ὦ! καλλίτερα νὰ τὸ πάρης! φέρε το μέσα ὅς τῆ βασιλείαν τοῦ Θεοῦ! ἔχασε τὰ δάκρυά μου, ἔχασε τὰς ἰκεσίας μου, καὶ ὅλα ὅσα εἶπα καὶ ἔκαμα!»

«Δὲν ἐννοῶ», εἶπεν ὁ Θάνατος, «θέλεις νὰ ξαναλάβης τὸ παιδί σου; . . . ἢ νὰ τὸ πάγω ὅς τὸν τόπο, ποῦ δὲν γνωρίζεις;»

Καὶ ἡ μητέρα ἔτριψε τὰ χέρια, ἐγονάτισε καὶ εἶπε· «Θεέ μου! μὴν ἀκοῦς ὅταν εὔχωμαι ἐναντίον εἰς τὸ θέλημά Σου, τὸ ὅποιον εἶνε τὸ καλλίτερον! μὴν ἀκοῦς!» . . . καὶ ἔσχυσε τὸ κεφάλι τῆς κατὰ γῆς.

Ἄλλ' ὁ Θάνατος ἐπῆγε μὲ τὸ τέχνον τῆς εἰς τὸν ἄγνωστον τόπο.

XVIII.

Մ Ա Յ Ր

Երեկայի օրօրոյի մօտ նստած էր մայրը. ի՞նչպէս մորմորում, ի՞նչպէս վախենում էր՝ թէ մի դուրէ մեռնի նա: Մանկան երեսիկը բոլորովին դուռնատուել էր, աչիկները փակուած էին, պնդէս թոյլ էր քաշում շունչը՝ երբեմն-երբեմն էլ ծանր ծանր տալիս ու առնում՝ որ կարծես հառաչելիս լինէր. . .

Եւ մօր սիրտը աւելի ու աւելի էր քնշուում այդ փոքրիկ արարածին նայելիս:

Յանկարծ դուռը ծեծեցին՝ ու ներս մտաւ մի խեղճ ծերունի, փաթաթուած ձիու տապալակի պէս մի բանի մէջ. տապալակը չէ՞ որ տաք է սրահում, իսկ նրան այդ էլ պէտք էր, — յուրս ձմեռ էր, դուրսը ամեն-ինչ ձիւնով ու սառուցով ծածկուած, իսկ քամին մարդու երես էր ճաքեցնում:

Տեսնելով որ ծերունին յրախց դողում է՝ իսկ մանուկը բոպէաչափ նինջ է առել, մայրը օրօրոյից հեռացաւ՝ որ հիւրի համար դորակը դարեջուր ածի ու դնի հողի վրայ տաքանալու: Իսկ ծերունին օրօրոյի կշտին նստեց այդ ժամանակ ու սկսեց երեկային օրօրել: Մայրը կողքի աթոռի վրայ վայր ընկաւ, հիւանդ երեկային մտիկ սուսեց,

նրա ծանր շնչառութեանը ականջ դրեց ու թաթիկից բռնեց:

— Չէ՞, ես զըհուեկու չեմ սրանից, այնպէս չէ՞. — ասաց նա — Տէրը նրան ինձնից չի առնի:

Ծերունին — սա նոյն ինքը Մահն էր — զլիսով արեց մի օտարոտի եղանակով. այդ նշանը կարող էր նշանակել թէ՛ «այո» և թէ՛ «ոչ»: Մայրը գլուխը կախ արեց, ու այտերի վրայով արցունքները հոսեցին... Ծուռով նրա գլուխը ծանրացաւ, — խեղճը երեք օր ու երեք գիշեր էր՝ աչք չէր կոչրել: Նա քնով ընկաւ՝ բայց ընդամենը մի բուրբ միայն, կրկին սթափուեց նոյնժամայն ու ցրտից դողը բռնեց:

— Մյո ինչ է՞, — բացականչեց նա՝ չորս բոլորքը նայելով: Տերունին աներևութացել էր, և մանուկն էլ հետը միասին. Տերունին տարել էր նրան:

Հին ժամացոյցը խուլ շառաչում էր անկիւնում: արձի՛ճի ծանր դնդակը յատակին հասաւ... Իրը՛նդ, ժամացոյցը կանգնեց:

Խեղճ մայրը ասնից դուրս թռաւ՝ բարձրաձայն իւր երեխային կանչելով:

Երկար սև հագուստով մի կին նստած էր ձիւնի վրայ և ասաց մօրը:

— Մահը քո ասնը այց եկաւ, ու ես տեսայ՝ ի՛նչպէս նա՛ մանկիկդ հեան առած չքացաւ: Գամուց էլ արող է թըռչում նա և մի անգամ վերցրածը երբէ՛ք չի վերադարձնում:

— Միայն ասո՛ս ինձ՝ ո՞ր ճանապարհով դնաց, — ասաց մայրը: — Միայն ցոյց տուր ինձ ճամբան, ու ես կըզանեմ նրան:

— Ես զիտեմ՝ ո՛ւր դնաց, բայց մինչև ինձ համար չափս այն բոլոր երգերը, որ մանկիկիդ համար էիր երգում, չեմ տալի: — ասաց սև հագած կինը: — Ես շատ եմ սիրում երգերդ: Մի անգամ չէ՞ որ լսել եմ ես նրանց, չէ՞ որ ես Գիշերն եմ, և տեսել եմ՝ ինչպէս դու լաց ես եղել՝ երգերդ եղանակելով...

— Բոլորը՝ բոլորը կ'երգեմ քեզ համար, — սրտասխանեց մայրը: — Բայց ինձ մի՛ ուշացնել այժմ, ես Մահին պէտք է հասնեմ՝ երեխայիս դանեմ:

Գիշերը լուռ էր, և մայրը ձեռները ծալելով ու արաստունք թափելով՝ երգել սկսեց: Երգեր շատ երգուեց, արաստունք աւելի շատ թափուեց: Եւ ահա՛ Գիշերը ասաց.

— Գնա՛ աջ, ուղիղ դէպի թեղօշև անտառը. Մահը երեխայիդ հետ այնտեղ գիմեց:

Անտառի խորքում հասնելով մի խաչմերուկի տեղ՝ մայրը կանգ առաւ: Ո՛ւր դնար այժմ չէնց խաչմերուկի մօտ ցցուել էր մի մերկ մօրենի՝ անտերև, անձաղկի. չէ՞ որ ցուրտ ձմեռ էր, և նա գրեթէ ողջ սառոյց էր դարձել:

— Մահը երեխայիս հետ այս տեղով չ'անցաւ:

— Անցաւ. — ասաց մօրենին: — Բայց մինչև կճքիդ վրայ՝ սրտիդ մօտիկ չտաքացնես ինձ, չեմ ասիլ՝ ուր դնաց: Ես պաղել եմ, և շուտով սառոյց կըզառնամ ողջ:

Եւ մայրը պինդ իւր կրծքին սեղմեց նրան: Սուր փրշերը խորն էին ցցուում նրա մարմնի մէջ և արեան խաչոր կաթիլները դուրս ցայտեցին կրծքի վրայ... Իրա փոխարէն մօրենին կանաչեց և ողջ ծածկուեց ծաղիկներով չնայելով ձմեռային ցուրտ զիշերին, — այնքան սաք էր վշտահար մօր սրտի մօտը: Եւ մօրենին ճանապարհը ցոյց տուեց նրան:

Ճանապարհը հասցրեց մօրը մի մեծ լճի առաջ. ո՛չ նաև, ո՛չ մահոյց չէր երևում ոչ մի տեղ: Լճի երեսին բարակ սառոյց էր կապուել, այդ սառոյցը չէր զիմանայ մօր տակին և միեւնոյն ժամանակ թոյլ չէր տալիս նրան ոտով անցնել լիճը. և խորն էլ էր: Իսկ լիճն անցնելը նրան այնուամենայնիւ հարկաւոր էր՝ կթէ ուղում էր իւր երեխային դանել: Եւ ահա մայրը կախ ընկաւ դէպի լիճը՝ որ խնկրով՝ բոյո-

րը հասայնի մինչև տակը մարդուս համար դա անկարելի է, բայց թշուառ մայրը հաւատում էր հրաշքին:

—Ձէ, դրանից բան չի դուրս գայ,—ասաց լեճը:—Մ. րի՛ աւելի լաւ է՝ պայման դնենք: Ես մարդարիւններ եմ հաւաքում, իսկ այդպէս՝ աչքերիդ նման պարզն ու մաքուրը՝ չեմ էլ տեսել դեռ ևս: Եթէ համաձայն ես աչքերդ ինձ համար լացով հանելու, ես քեզ այն ամբ կըհանեմ՝ մեծ ջերմանոցին մօտիկ, որտեղ Մահը իւր ծաղիկներն ու ծառերն է աճեցնում: ամեն մի բոյս մի մարդու կեանք է:

—Ո՛հ, ի՛նչ ասես չեմ տալ՝ որ երեխայիս դանեմ միայն, —ասաց լալով մայրը, էլ աւելի արտասուէք թափեց, և ահա նրա աչքերը լճի խորքն ընկան ու երկու թանդաղին մարդարիւնների փոխարկուեցին: Իսկ լեճը խտանց մօրը, և սա մի թափով՝ կարծես ճօճանոցում՝ նստած՝ սլացաւ միւս ամբ, որտեղ մի ահաղին դարմանալի տուն էր կանգնած: Եւ չէր լինում ջոկիլ թփերով ծածկուած և այրերով պատառոտուած սմբ էր այդ, թէ՛ շինութիւն. խեղճ մայրը՝ ասենք՝ չէր էլ անսնում այն, —չէ՛ որ աչքերը լացով հանել էր:

—Որտեղ դանեմ երեխայիս յափշտակող Մահին, —արտասանեց նա:

—Իեռ յեա չէ՛ դարձել,—պատասխանեց պառաւ պարտիզպան կնիկը՝ որ Մահի ջերմանոցի վրայ հսկում էր:—Բայց ի՛նչպէս դատար ոյս տեղի ճանապարհը, ո՞վ քեզ օդնեց:

—Տէր Աստուածը,—պատասխանեց մայրը:—Նա վերաս խղճաց, խղճաւ ուրեմն դու էլ: Ասա՛՛ ճրտեղ փնտռեմ երեխայիս:

—Բայց ես ամբ չեմ ճանաչում նրան,—ասաց կինը:—Իսկ դու կոյր ես: Այս դիշեր շատ ծաղիկ ու ծառ չորացաւ, և մահը շուտով կըդայ նրանց տեղափոխելու: Ձէ՛՛ դու դիտես, որ ամեն մարդ իւր կենաց ծառը կամ իւր ծա-

ղիկն ունի, նայելով թէ ինքն ի՛նչ է: Տեսքով նրանք բուրովին սովորական բոյսեր են, բայց իւրաքանչիւրում մի մի սիրտ է բարսխում: Մանկական սրտիկն էլ բարսխում է ման արի բոլոր բոյսերը, կարելի է ճանաչես երեխայիդ սիրտը Իսկ հիմա՛՛ ի՛նչ կըտաս ինձ որ ասեմ թէ ինչպէս վարուես դրանից յետոյ:

—Ոչինչ չունիմ քեզ տալու,—պատասխանեց անբախտ մայրը:—Բայց ես պատրաստ եմ աշխարհի ծայրը դնալ քեզ համար:

—է՛հ, այնտեղ փնտռելու բան չունիմ ես,—ասաց կինը:—Բայց այ, դու ինձ տուր քո երկար՝ սե մաղերը: Ինքը դիտես՝ ճրքան լաւն են դրանք, իսկ ես սիրում եմ լաւ մաղեր: Փոխարէնը քեզ կըտամ իմ սպիտակ մաղերը՝ ո՛չնչեց էլ չի լաւ է այդ:

—Միայն,—ասաց մայրը:—Ուրախութեամբ կըտամ քեզ մաղերս:

Եւ իւր դեղեցիկ՝ սե մաղերը պառաւին տուեց՝ փոխարէնը սպիտակը ստանալով:

Յետոյ Մահի ահաղին ջերմանոցը մտաւ, որտեղ մէջտեղ առմէջ աճել էին ծաղիկներ ու ծառեր, այստեղ՝ ապակէ դանդախների տակ՝ ծաղիկ էր նաղելի հօրուտ-մօրուտը այնտեղ բուսել էին մեծ-մեծ պերճափայլ մատուկները, այդտեղ ջրային բոյսերն էին՝ ոմանք թարմ ու առողջ, միւսները՝ կիսամաշ, ջրի օձերով փաթաթուած, սե խաչափտուների ճնօտների մէջ ճնջուած: Կային այստեղ հոյակապ արմաւենիներ էլ, կաղնիներ էլ, սօսիներ էլ, բուսել էր մաղադանոսն էլ, անուշահոտ չամանն էլ: Ամեն-մի ծառ՝ ամեն-մի ծաղիկ իւր անունն ունէր, ամեն-մի ծաղիկ՝ ամեն մի ծառուկ մի-մի մարդու կեանք էր, իսկ իրենք մարդիկը փռուած էին ողջ աշխարհումս. մէկն սպրում էր Չինաս-

տանուամ, միւսը՝ Գրեկանդիայում, երրորդը՝ այլ տեղ: Մեծ-մեծ ծառեր էլ էին պատահում այդտեղ՝ փոքրիկ ծաղկամաններումն անկելս. նրանց համար սարսափելի նեղուածք էր, և ծաղկամանները քիչ էր մնում ճաքելին. դրա փոխարէն փոքրիկ, ողորմելի ծաղիկներ էլ շատ կային՝ սեահողում աճած և մամուռով շուրջ պատած. ինչպէս երևում էր՝ նրանց վրայ խնամով հսկում էին, նրանց դուրդուրում էին: Անբախտ մայրը ամեն-մի՛ նոյն խակ ամենափոքրիկ ծաղկի վրայ թեքուում էր, և միլիոնաւոր սրտերի մէջ իւր երեխայի սիրտը ճանաչէր:

— Ահա, — ասաց նա՝ ձեռքը պարզելով դէպի փոքրիկ կապաղոյն քրքումը, որ վշտահար՝ դուրսը կախ էր զցել:

— Ձեռք չտաս ծաղիկին, — ասաց պառաւը: — Բայց կողքին կանգնիր, ու երբ Մահը դայ, — բոպէ առ բոպէ սպասում եմ նրան, — չթողնես որ հանի, կըսպանաս՝ թէ ուրիշ ծաղիկներ կըսոկես: Նա դրանից կըվախենայ, — նա չէ՞ որ Աստուծու առաջ պատասխանատու է նրանց համար. ոչ մի ծաղիկ չպէտք է պոկուի առանց Նրա հրամանի:

Յանկարծ դառնաշունչ ցուրտ վիշտ, և կոյր մայրը հասկացաւ որ Մահը եկաւ:

— Ի՞նչպէս դատր դու այս տեղի ճանապարհը, — հարցրեց Մահը: — Ի՞նչպէս կարողացար ինձնից առաջ ընկնել:

— Ես մայրն եմ, — պատասխանեց:

Եւ Մահը իւր երկար ձեռքը մեկնելու վրայ էր դէպի փոքրիկ քնքոյշ ծաղիկը, բայց մայրը ձեռներով պաշտպանեց նրան շտապով, աշխատելով այդ անկելս ոչ մի թերթիկ չտրորել: Այն ժամանակ Մահը վիշտ նրա ձեռներին. Մահի շունչը բորեաղից էլ ցուրտ էր, ու մօր ձեռները թուլացած կախ ընկան:

— Բո բանը չէ՛ հետս չափուելի, — արտասանեց Մահը:

— Բայց Աստուած քեզնից զօրեղ է, — ասաց մայրը:

— Ձէ՞ որ ես միայն Նրա կամքն եմ կատարում, — պատասխանեց Մահը: — Ես Նրա պարտիզպանն եմ, առնում եմ Նրա ծաղիկներն ու ծառերը ու փոխադրում Դրախտի մեծ պարտեզը՝ անձանօթ աշխարհը. բայց թէ ի՞նչպէս եմ նրանք այնտեղ աճում, ի՞նչ է կատարուում այդ պարտեզում — իրաւունք չունիմ քեզ ասելու:

— Տո՛ւր ինձ երեխայիս, — աղերսեց մայրը՝ արտասուէր թափելով խակ յետոյ յանկարծ ձեռքերումն առաւ երկու շքեղ ծաղիկ ու աղաղակեց. — Բոյոր ծաղիկներդ կըսոկուան, — ես յուսահատուել եմ:

— Ձեռք չտաս, — ասաց Մահը: — Իու ասում ես որ անբախտ ես, և ուզում ես մի ուրիշ մայր անբախտացնել...

— Մի ուրիշ մայր, — կրկնեց խեղճ կինը և խիղջնեկ ձեռքից բաց թողեց ծաղիկները:

— Ա՛ռ քո աչքերդ, — ասաց Մահը: — Լձումը բռնեցի. այնպէս պայծառ էին փայլում այնտեղ, բայց ես չզիտէի էլ թէ քոնն եմ դրանք: Վե՛ր առ — առաջուանից աւելի եմ պարզուել նրանք — և մտիկ տուր ահա՛ այստեղ, այս խոր ջրհորը: Ես այն ծաղիկների անունները կըտամ՝ որ դու պոկել էիր ուզում, և կըտանես նրանց ողջ ապագան, նրանց ողջ երկրաւոր կեանքը: Ի՛նչ տես՝ թէ ի՞նչ էիր ուզում ոչնչացնել:

Եւ մայրը մտիկ տուեց ջրհորը. ուրախալի էր տեսնել թէ մէկի կեանքը ի՞նչ բարերարութիւն էր աշխարհի համար, սրբան երջանկութիւն և ուրախութիւն էր սիրում նա իւր շուրջը: Միւսի կեանքին էլ նայեց — միայն վե՛շտ կարի՛ք, յուսահատութի՛ւն և չարի՛ք:

— Երկու բախան էլ Աստուծոյ կամքով է, — ասաց Մահը:

— Իսկ երկուսից ո՞րը՝ թշուառութեան և ո՞րն է երջանկութեան ծաղիկը, — հարցրեց մայրը:

—Սյդ չեմ ասիլ—սլառասխանեց Մահը:— Բայց իմա-
ցիր, որ նրանցից մինի բախտում քո սեփական երեխայիդ
բախտը աեսար, նրա ողջ ապագան:

Սարսափի ազդարար դուրս թռաւ մօր թերանից:

—Ուրեմն ի՞նչ վիճակ էր սպասում երեխայիս: Ասա ինձ:
Փրկի՛ր անմեղին: Փրկի՛ր դաւակիս այս բոլոր չարիքներից:
Լաւ է առ նրան: Տա՛ր Աստուծոյ արքայութիւնը: Մոռացի՛ր
արատաւներս, աղերսներս, ամենը՝ ինչ որ ասել ու արել եմ:

—Ես քեզ չեմ հասկանում, —ասաց Մահը:— Ուղում
ես որ դաւակը քե՞զ տամ՝ թէ ամենեւ անձանօթ աշխարհը:

Մայրը ձեռները ծալեց, ծունկի վրայ եկաւ ու աղօ-
թեց Արարչին.

—Զլսե՛ս ինձ՝ երբ ես խնդրեմ Գո ամենաբարի կամ-
քին անհամաձայն մի բան: Զլսե՛ս ինձ: Զլսե՛ս ինձ:

Եւ դուրսը կախ արեց նա...

Իսկ Մահը տարաւ նրա երեխային անձանօթ աշխարհը:

XIX.

Muutama äiti.

Muutama äiti istui pienen lapsensa vieressä; hän oli syvässä surussa, suuressa pelossa, että se kuolisi. Lapsi oli niin kalvakkas; sen pienet silmät olivat ummessa; sen hengitys kävi raskaasti ja joskus niin syvästi, kuin olisi se huoahdellut. Silloin äidin silmä vielä surullisemmin katseli tuota pientä olentoa.

Kuului nyt kolkutus ovelle, ja sisään astui köyhä, vanha mies, kääriytynyt ikään kuin isoon hevosloimeen, sillä se lämmittää, ja lämmitystä hän tarvitsi, sillä nyt oli kylmä talvi. Ulkona oli kaikki jään sekä lumen peitossa, ja viima kävi niin tuima, että oikein poltti kasvoja.

Ja koska mies värisi vilusta, ja koska lapsukainen hetkiseksi oli nukahtanut, meni äiti ja kaasi olutta pieneen pataan, jonka asetti liedelle, lämmittääksensä sitä ukolle. Ja ukko istui lasta heijaamassa; ja äiti istahti hänen viereensä, katsellen pientä, sairasta lastaan, joka niin syvään hengehti, ja liikutteli pientä kätöstänsä.

«Luuletkos, että minä saan pitää lapseni?» kysyi äiti; «oihän Herra Jumala hennone ottaa sitä pois minulta!»

Ja ukko—se oli Tuoni itse—nyykäytti päätään niin kummallisesti: saattoi yhtä hyvin luulla hänen sanovan: «eii» kuin: «kyllä!» Ja äiti katsahti maahan ja kyynelvet virtasivat alas hänen

poskillensa. Hänen päänsä tuntui niin raskaalta: kolmeen yöhön, kolmeen päivään eivät olleet hänen silmänsä olleet ummessa, vaan nyt hän nukahti. Se oli vaan hetkiseksi, sitten kavahti hän jälleen hereille ja värisi vilusta. «Mitä se oli?»—sanoi hän ja katsahti kaikille haaroille; mutta ukko oli poissa, ja äidin lapsukainen oli myös poissa—ukko oli sen vienyt matkahansa. Ja tuolla tuvan nurkassa surisi, surisi vanha kello; sen suuri lyyjyluoti laskeutui lattiaan saakka,—pumsisi!—ja niin kello seisahtui.

Mutta äiti parka juoksi ulos huoneesta, huutaen lastansa.

Ulkona, lumihangella, istui nainen pitkissä, mustissa vaatteissa; hän lausui: «Kuolema on käynyt sun kammarissasi: minä näin hänen rientävän pois, vieden sun pientä lastas. Hän astuu joutuisammin tuulta eikä tuo sinä ilmoisna ikänä takaisin, mitä kerran on vienyt.»

«Virka mulle vaan, mitä tietä hän meni!» rukoili äiti. «Neuvo vaan minulle tie, niin minä kyllä hänet saavutan.»

«Kyllä minä tien tiedän,» vastasi mustapukuinen nainen; «mutta ennen kuin sen sinulle virkan, pitää sinun laulaa minulle kaikki laulut, jotka lapselles olet laulanut. Minä niitä mielelläni kuultelen; minä ne olen kuullut ennenkin: minä olen yö; minä näin kyyneleesi, jotka itkit laulellessas.»

«Kyllä ne sitten laulan sinulle kaikki, kaikkityyni,» sanoi äiti; «älläks vaan nyt viivytelkö minua, että minä saavuttaisin hänet kiinni ja löytäisin lapseni.»

Mutta yö istui ääneti, mitään virkkamatta. Silloin rupesi äiti katkomaan käsiään, ja lauloi ja itki! Hän lauloi monta laulua, mutta vielä useampia hän itki kyneleitä. Ja sitten virkkoi yö: «Mone tuonne oikealle, tuohon mustaan kuusikkoon; sinne näin kuoleman menevän, sinun lapses sylissänsä.»

Syvällä, synkimässä korvessa tuli tiehaara eteen, eikä äiti parka tietänyt, kummalleko tielle poikkeisi. Seisoipa siinä orjantappura-pensas, jossa ei ollut yhtään kukkasta eikä lehtistä. Nyt olikin kylmin sydäntalven aika, ja jääkynttilöitä riippui kaikista oksista.

«Etkö ole nähnyt kuoleman menevän ohitse, minun lapsukaiseni sylissään?»

«Olen kyllä,» sanoi orjantappura-pensas, «vaan enpä virkakaan, kummalle tielle hän poikkesi, ennen kuin olet lämmittänyt minua povessasi: Minä tässä palellun kuoliaksi, minä aivan kohmetun jääksi.»

Ja äiti likisti orjantappura-pensaansa rintaansa, niin kovaan, että se oikein lämpiäisi. Ja sen okaat pistivät häntä lihaan saakka, ja veri vuoti suurina pisaroina, mutta orjantappura-pensaasta puhkesi vereket, vihriäiset lehdet, ja siihen ilmautui kukkasia, tuona kylmänä sydäntalven aikana: niin lämmin oli surevan äidin sydän. Ja orjantappura-pensas virkkoi, mille tielle hänen piti poiketa.

Tulipa äiti suuren järven rannalle, jossa ei näkynyt vettä, ei ruuhtakaan. Järvi ei ollut kyllin vahvassa jäässä kannattaaksensa häntä, ei myös kyllin sula ja matala, että hän olisi voinut läpi kaalata. Ja siitä yli hänen kuitenkin piti päästä, jos tahtoi löytää lapsensa. Hän kävi siis suilleen makaamaan, juodakseen järven kuivaksi; mahdoton se tosin on ihmiselle, mutta sureva äiti arveli ihmeen kenties voivan tapahtua.

«Ei, se ei onnistu ikinä.» sanoi järvi. Tehkää pikemmin sovinto. Minä mielelläni keräilen helmiä, ja sinun silmäsi ovat kirkkain helmipari, minkä koskaan vielä olen silmin nähnyt. Jos itket ne pois minun helmahani, niin kannan sun yli tuonne tuohon suureen kasvihuoneeseen, missä kuolema asuu, hoidellen puitansa, kukkiensa; jokainen niistä on yksi ihmishenki.»

«Voi! mitähän minä en olisi valmis antamaan, jos sillä pääsisin lapseni luoksi!» huusi äiti, joka jo oli itkenyt silmänsä kipeiksi, ja hän itki nyt vielä enemmän, ja hänen silmänsä pi-rahtivat alas järven pohjaan ja muuttuivat kahdeksi kalliiksi helmeksi; mutta järvi tuosta alkoi kohottaa hänet, ikään kuin hän olisi kiikussa istunut, ja keikahutti hänet kerrassaan yli toiselle rannalle, missä seisoi peninkulman pituinen, eriskummallinen huone. Ei voitu oikein selittää, oliko se vuori metsineen, luolineen, vai

oliko se puista kokoonkylhätty salvos. Mutta eipä äiti parka taitanutkaan sitä nähdä; hän oli itkenyt pois silmänsä.

«Mistä tapaisin kuoleman, joka on vienyt pois pikku lapseni?» kysyi hän.

«Ei se vielä ole tullut,» vastasi vanha hauta-akka, joka käveli ympäri ja hoiteli kuoleman avaraa kasvihuonetta. — «Kuinka olet sinä tänne osannut, ja kukas se on sinua auttanut?»

«Herra Jumala on minua auttanut,» vastasi äiti. «Hän on armahteleminen ja armahtanethan varmaan sinäkin minua. Mistä minä voin löytää pienen lapseni?»

«Sitä minä en tiedä,» vastasi vaimo. «Ja ethän sinä voi nähdä mitään. Monta kukkasta sekä puuta on lakastunut tänä yönä, ja kuolema tulee pian niitä toiseen paikkaan istuttamaan. Tiedäthän, että jokaisella ihmisellä on elinpuunsa tai elinkasvinsa, aina jokaisen luontoa myöten; ne ovat aivan tavallisten puitten ja ruohoin näköiset, mutta niissä on sydän, joka tykkii. Lapsisydämmetkin tykkivät. Ota tämä neuvo opiksesi; kenties voit tuntea lapsesi. Mutta mitä antaisit minulle, jos virkkaisin, mitä sinun sitten pitää tehdä?»

«Ei minulla ole mitään annettavaa,» sanoi surullinen äiti, «mutta minä menisin sinun puolestas maailman viimeisiin ääriin asti.»

«Sinne minulla ei ole mitään asiaa,» virkkoi vaimo. «Mutta voithan antaa minulle pitkät, mustat hiuksesi. Tiedäthän itekin, että ne ovat kauniit, ja minun tekisi niitä mieli. Sinä saat valkoisen tukkani sijaan; onhan se toki jotakin.»

«Etkö mitään muuta vaadi?» sanoi surullinen äiti. «Nehän minä mielelläni annan sulle.» Ja niin hän antoi, kun antoikin, kauniit hiuksensa pois ja sai akan lumivalkoisen tukan sijaan.

Ja niin menivät he kuoleman avaraan kasvihuoneeseen, jossa kukat ja puut kasvoivat niin ihmeellisesti sekaisin. Siellä seisoi hentoisia hyasinttejä lasikelloin suojassa, ja siellä seisoi suuria, vartevia pionikukkia. Siellä kasvoi vesikasveja: muutamat olivat terveet ja tuoreet, toiset menehtyväänä; vesikäärmeot niitä painelivat, ja mustat kravut pinnistivät niiden varsia. Siellä seisoi

komeita palmupuita, plataneja ja tammia; siellä seisoi persiljaa ja kukoistavaa timjamia. Kullakin puulla, kullakin kukalla oli nimensä; jokainen oli yksi ihmishenki; ihmiset olivat vielä elossa, mikä Kiinassa, mikä Grönlannissa, mikä missäkin avarassa maailmassa. Siellä oli suuria puita pikkuraisissa kukkaspotuissa, joissa niiden oli liian ahdas, niin että olivat pottunsa särkemäissillään; siellä näkyi myös monesti pikkusia, heikkoja taimia lihavassa maassa, sammalta peittonaan, hyvin helliteltynä ja hoideltuna.

Mutta surullinen äiti kallisti itseänsä alas kaikkein pienimpien taimien puoleen ja kuulteli, kuinka jokaisen sisässä yksi ihmis sydän tykkieli. Miljonien joukosta tunsi hän oman lapsensa.

«Tässä se on!» huudahti hän ja levitti kätensä, pienen sinisen sahrami-kukkasen yli, joka aivan surkastuneena oli nuokkussa kallellaan.

«Älä koske kukkaani!» virkkoi vanha akka; «mutta käy tähän seisomaan, ja kun kuolema tulee, ja minä odotan häntä joka hetki tulevaksi, niin älä salli hänen temmoista tätä kukkasta pois maasta, vaan tee sitten, kuin aikoisit nyhtää muutamia näistä muista kasveista täällä. Siitä kuolema pelästyy, sillä hänen tulee vastata niistä Herralle Jumalalle; ei mikään saa tulla maasta nyhdetyksi, ennen kuin Jumala siihen lupansa antaa.»

Yhtäkkiä suhahti jääkylmä viima kasvihuoneen kautta, ja surullinen äiti kohta arvasi kuoleman olevan tulossa.

«Kuinkas sinä olet tänne osannut?» kysyi kuolema, «ja kuinkas sinä olet joutunut ennen minua?»

«Minä olen äiti,» vastasi vaimo.

Ja kuolema ojensi pitkän kätensä tuota pientä, hentoa kukkasta nyhtääkseen; mutta äiti varjeli sitä molemmilla käsillään, pitäen ne niin likellä ja kuitenkin varovasti, ettei hän sattuisi koskemaan pienimpäänkään lehtiseen. Ja kuolema rupesi hänen käsiänsä puhaltamaan, ja se puhallus tuntui kylmemmältä kuin kylmin tuuli, ja äidin kädet vaipuivat voimattomina alas.

«Et kuitenkaan taida mitään minua vastaan,» sanoi kuolema.

«Mutta Jumala taitaa!» vastasi äiti.

«Minä ainoasti teen mitä Hän käskee,» lausui kuolema.

«Minä olen Hänen kasvitarhurinsa. Minä otan kaikki Hänen puunsa ja kukkasensa, ja istutan ne tuohon suureen paratiisiin puutarhaan tuntemattomassa maassa; mutta kuinka ne siellä jatkavat elämänsä, ja minkäläinen se maa on, sitä en uskalla sinulle sanoa.»

«Anna minulle lapseni takaisin!» huusi äiti, ja itki ja rukoili. Samassa tarttui hän käsillensä kahteen kauniiseen, aivan vieressä kasvavaan kukkaseen ja huusi kuolemalle: «Minä tempaan maasta kaikki kukkasesi, sillä minä olen toivottomuuden vimmassa.»

«Älä koske niihin,» sanoi kuolema. «Sinä sanot olevasi surussa, ja nyt tahdot saattaa toisen äidin samaan suruun.»

«Toisen äidin!» sanoi vaimo parka ja hellitti kohta kukkaset.

«He tässä silmäsi,» virkkoi kuolema. «Minä ne pyysin järven pohjasta ne loistivat niin kirkkaasti; en tietänyt, että ne olivat sinun silmäsi. Ota ne takaisin, ne ovat nyt kirkkaammat ontistänsä.—Katsahda nyt alas tähän syvään kaivoon tässä vieressäsi; minä mainitsen nimeltä nuot molemmat kukkaset, joita tahdoit maasta nyhtää, niin saat nähdä koko niiden tulevaisen kohtalon, koko niiden ihmiselämän, katso mitä sinä olit hävittämisilläs ja turmelemaisilläs.»

Ja äiti katsahti alas kaivoon. Ja autuutta oli nähdä, kuinka toinen kukka tuli siunaukseksi maailmalle, kuinka paljon onnea ja iloa se levitti ympärilleen. Ja äiti näki myös toisenkin kukan elämän: se oli pelkkää surua tuskaa, rikosta ja kurjuutta.

«Molemmat kohtalot ovat Jumalan sallimusta,» lausui kuolema.

«Kumpiko niistä on siunauksen kukka, kumpiko onnettomuuden?» kysyi äiti.

«Sitä en virka,» vastasi kuolema; «sen vaan saat tietää, että toinen niistä oli sinun oman lapsesi kukka; sinä näit sun oman lapsesi kohtalon, sun oman lapsesi tulevaisen elämän.»

Äiti parkaisi säikähdyksestä: «Kumpiko oli minun lapseni? Virka se minulle! Pelasta viaton lapsukaiseni kaikesta tuosta kurjuudesta! Kanna se pois Jumalan valtakuntaan! Unhoita minun kyyneleeni!—unhoita minun rukoukseni ja kaikki mitä olen sanonut ja tehnyt?»

«En sinua ymmärrä,» sanoi kuolema. «Tahdotko lastas takaisin, vai pitääkö minun viedä se tuohon paikkaan, josta et tiedä minkänäköistä siellä on?»

Silloin väänsi äiti käsiänsä, lankesi polvillensa ja rukoili Jumalaa: «Herra, älä kuule minua, jos rukoukseni on vasten Sinun tahtoasi! Sinun tahtosi on paras! Älä kuule minua! Älä kuule minua!»

Ja hänen päänsä vaipui alas rintaa vasten.

Ja kuolema läksi, ja vei hänen lapsensa pois tuonne tuolle tuntemattomalle maalle.

XX.

Egy anya története.

Egy anya kis gyermeke mellett ült; igen szomorú volt és félt, hogy a gyermek meghal. Kis arca halavány volt, és szemei becsukódtak. A gyermek nehezen lélekezett és néha oly mélyen, mintha sohajtoznék, s az anya szomorúbban nézett a kis lényre.

Ekkor kopogtak az ajtón, s egy szegény öreg ember lépett be, ki egy nagy lótakaróba volt burkolva, mert ez meleget tart, és neki erre szüksége volt ezen hideg téli időben. Künn minden jéggel és hóval volt fedve, s a szél oly erősen fújt, hogy szinte metszette az ember arcát.

Miután az öreg ember didergett a hidegtől, s a kis gyermek is egy percze aludt, az anya levest öntött egy kis bögrébe, s a kályhára tette, hogy számára megmelegítse. Az öreg ember leült, és ringatta a gyermeket, az anya pedig mellette egy ócska székre ült, beteg gyermekére nézett, ki oly mélyen lélekezett, és megfogta kezecskéjét.

«Ugy-e, te is azt hiszed, hogy megmarad nekem?» kérde az anya. «A jó Isten nem viendi el tőlem!»

Az öreg ember—a halál volt—oly különös módon bölintott fejével, mely ép úgy igent mint nemet jelenthetett. De az anya lesüté szemeit, és könnyök gördültek le arcain.—Feje nehéz

lett; három nap és három éj alatt alig zárta be szemeit; és most aludt, de csak egy perczig; akkor felugrott és didergett a hidegtől. «Mi ez?» kérde, és mindenfelé nézett: de az öreg ember nem volt többé ott, és az ő kis gyermeke sem volt többé ott, elvitte az öreg. Ott a sarokban a régi óra zörren; a nehéz ólom-súly leszaladt a földig—puff!—az óra megállt.

A szegény anya kirohant a házból, folyton gyermekét hívta.

Künn. a hó közepén, egy nő ült hosszú, fekete ruhában, és ezt mondá: «A halál szobádban volt; láttam őt kis gyermekeddel tova sietni; ő sebesebben halad mint a szél, és soha sem hozza vissza, a mitt egyszer elvitt!»

«Csak mondd meg nekem, mely irányban ment!» mondá az anya. «Mondd meg az utat, és én megtalálom őt.»

«Ösmerem,» mondá a fekete ruhás asszony, «de mielőtt azt neked megmondanám, énekelj el nekem mind azon dalokat, melyeket gyermekednek énekeltél. Szeretem ezen dalokat. Hallottam ezeket már előbb; én az éj vagyok, és láttam könyeidet, midőn azokat énekelted.»

«Eléneklek neked mind, mind!» monda az anya. «De ne tartóztass fel, hogy utólréhessem, és gyermekemet ismét megtalálhassam.»

De az éj némán és esendesen ült. Ekkor az anya összekulcsolá kezeit, énekelt és sirt. Sok dal volt, de még több köny. Aztán így szólt az éj: «Menj jobbra a mogorva fenyves erdőbe, arra láttam a halált kis gyermekeddel menni.»

Benn messze az erdőben keresztút volt, és most már nem tudta, melyik irányt kövesse. Ott állt egy fekete csipkebokor, melynek se levelei se virágjai nem voltak; hanem hát hideg téli idő volt, és galyjain jégcsapok csüngtek.

«Nem láttad a halált kis gyermekemmel orre menni?»

«Igen!» mondá a fekete csipkebokor; «de nem mondom meg, merre ment, ha csak előbb meg nem melegítasz engem kebleden! Agyon fázom itt, csupa jég leszek!»

S az anya a fekete csipkebokrot kebléhez szorítá, csak hogy jól felengedhessen. A bokor tüskéi az asszony husába hatottak.

és vére nagy cseppekben folyt. De a fekete csipkebokor friss zöld leveleket hajtott, és virágzott a hideg téli éjben; olyan hőség van egy megszorodott anya szívében! A csipkebokor megmutatta aztán az utat, merre kelljen mennie.

Akkor egy nagy tóhoz ért, melyen se hajó se csónak nem volt. Nem volt eléggé befagyva, hogy menni lehetett volna rajta, se nem nyílt és eléggé sekély, hogy átgázolhatott volna; — és mégis át kellett neki menni, ha gyermekét meg akarta találni. Akkor lefeküdt, hogy majd a tó vizét kiszívja; hanem ez egy embernek lehetetlen. De a megszorított anya azt hívé, hogy történik talán csuda.

«Nem, ez soha sem sikerülend!» mondá a tó. «Lássunk inkább mindketten utána, hogy egyezkedhessünk! Én szeretek gyöngyöket gyűjteni, és a te szemeid a két legtisztább gyöngy, melyeket valaha láttam: ha belém akarod kismenni, akkor átviszlek abba a nagy melegházba hol a halál lakik, és virágokat meg fákat ápol; ezeknek mindegyike egy-egy emberélet.»

«Oh, mit nem adnék, hogy gyermekemhez juthassak!» mondá a siránczó anya: ő még tovább sirt, és szemei a tó fenekére estek, hől két nagybecsű gyöngygyé lettek. Hanem a tó őt magát felemelé, mintha hintában ülne, és egy hullámmal átrepült a túlso partra, hol egy mértföldnyi hosszú csudálatos ház állott. Nem lehetett tudni: hegy-e erdőkkel és barlangokkal, vagy pedig építmény. Hanem a szegény anya nem is láthatta: hiszen kismarta szemeit.

«Hol találom a halált, a ki elragadta kis gyermekemet?» kérde.

«Még nem érkezett meg ide!» mondá egy szürke vén asszony, ki ott fel s alá járt, s kinek kötelessége a halál melegházára ügyelni. «Hogyan jöttél te ide, és ki volt segítségedre?»

«A jó Isten segített!» felelé; «ő irgalmas, és te is az leszel. Hol fogom én kis gyermekemet találni?»

«Én nem ismerem,» mondá a vén asszony, «te pedig nem látsz!—Sok virág és fa elhervadt az éjjel, nem sokára eljön a halál, hogy ezeket átültesse. Hiszen te is tudod, hogy minden

embernek megvan a maga életfája vagy életvirágja, kinek minő szerkezete van. Olyanok mint a többi növények, csak hogy sziveik dobognak! A szerint tartsd magadat, talán ráismersz gyermeked szívdobogására. Hanem mit adsz nekem, ha azt is megmondom, mit kell még tovább tenned?»

«Nincs semmi adni valóm,» mondá a megszorodott anya, «hanem elmegyek érte a világ végeig.»

«Ott nincs semmi dolgom,» mondá a vén asszony; «hanem te nekem adhatnád hosszú, fekete hajadat; magad is tudod, hogy ez szép; és nekem tetszik! Megkaphatod érte az én fehér hajamat, és ez is csak valami!»

«Mást nem kívánsz?» mondá. «Azt odaadom örömmel.» És odaadá szép haját, miért a vén asszonynak hófehér haját kapta.

Akkor aztán elmentek a halál nagy melegházába, hol virágok és fák csudálatosan összevissza nőttek. Itt álltak jáczintok üvegborítékok alatt, és nagy, favastagságu pünkösdi rózsák. Itt voltak vizinövények némelyek egészen frissek, mások félig betegek. Vízikigyók feküdtek rajtuk, és fekete rákok kapaszkodtak száraikba. Itt álltak pompás pálma-, cser- és platánfák, petreselyem és virágzó kakukkfű. Minden fának és virágnak meg volt a maga neve; mindenik egy-egy emberélet volt; az ezeknek megfelelő emberek éltek még; az egyik Chinában, a másik Grönlandban, szorteszét a világon. Itt voltak nagy fák kis cserepekben, úgy hogy összeszorítva voltak és közel ahhoz, hogy megrepeszszék a cserepet; volt ott némely gyenge kis virág is kövér földben, körülakarva molihal, és mindenikben hallotta az emberi szívet dobogni, és milliók közül megismerte gyermekét.

«Itt van!» kiáltott fel, és kiterjesté kezét egy kis sáfrányvirág felett, mely betegen az egyik oldalra csüngött.

«Ne érintsd a virágot!» mondá a vén asszony. «Hanem állj ide, és ha eljön a halál—minden pillanatban várom—ne engedd kiszakítani a növényt, hanem azzal fenyegesd, hogy te ugyanazt fogod a többi virággal tenni: arra ő majd megijed! Neki ezekért a jó Istennek jót kell állnia; egyet sem szabad kitépni, míg az Isten nem adja erre az engedélyt!»

Akkor egyszerre jéghidegen zúgott át a termen, s a vak anya is érzé, hogy a halál érkezett meg.

«Hogyan találtad ide az utat!» kérdé. «Hogyan jöhettél te hamarabb ide mint én?»

«Én anya vagyok!» felelé.

A halál kiterjeszté hosszú kezét a finom kis virág után; de az anya eíősen tartá körülötte kezeit, egészen körülfogva tartá, de mégis félénk gondoskodással, hogy egyik levelét se érintse. Ekkor a halál kezeire lehelt, s az asszony érzé, hogy ez a leghidegebb szélnél is hidegebb; arra lankadtan leestek kezei.

«Ellenem még sem tehetsz semmit!» mondá a halál.

«De a jó Isten tehet!» mondá a nő.

«Én csak azt teszem, a mit ő akar,» szólta a halál. «Én az ő kertésze vagyok. Én veszem minden virágait és fáit, s átültetem a nagy paradicsomkertbe, amaz ismeretlen országba. Hogyan tenyésznek ott, és minő élet van ott: azt nem szabad megmondanom!»

«Add vissza gyermekemet!» mondá az anya, és sirt és esdékelt. Egyszerre megragad kezeivel két csinos virágot, és így szól a halálhoz: «Kiszakítom minden virágaidat, mert én két-ségbeesésben vagyok!»

«Ne érintsd!» mondá a halál. «Te azt mondod, hogy oly boldogtalan vagy, és most más anyát akarsz ép oly boldogtalaná tenni?»

«Más anyát!» mondá a szegény asszony, és azonnal ele-reszté a két virágot.

«Itt vannak szemeid,» mondá a halál. «Kihalásztam a tóból; oly világosan fénylettek fel, és én nem tudtam, hogy a tieid. Vedd vissza, most még fényesebbek mint azelőtt; azután nézz le itt ebbe a mély kútba. Megnevezem neked a két virágot, melyeket ki akartál tépni, és meglátod mit akartál elpusztítani és tönkre tenni!»

Lenézett a kútba, és boldogság volt nézni, miként lett az egyik áldás a világra nézve. mennyi boldogságot és örömet árasztott

maga köré; hanem látta a másik életét is, ez gondból és szükségből, nyomorból és jajveszeklésből állott.

«Mindkettő Isten akaratja!» mondá a halál.

«Melyik a kettő közül a boldogtalanság virágja, és melyik az áldott?» kérdé.

«Azt nem mondom meg,» felelé a halál: «hanem annyit megtudhatsz, hogy az egyik saját gyermeked virágja volt. A te gyermeked sorsa volt, a mit láttál, saját gyermeked jövője!»

Erre az anya ijedten felkiáltott: «Melyik az én gyermekem virágja? Mondd meg! Szabadítsd meg az ártatlan gyermeket! Mentsd meg gyermekemet minden nyomortól! Vidd el inkább tovább! Vidd el Isten országába? Felejtsd el könyeimet, felejtsd esdeklésemet, és mindent, a mit tettem!»

«Nem értelek,» mondá a halál. «Vissza kívánod gyermekedet, vagy pedig vigyem azon helyre, melyet te nem ismersz?»

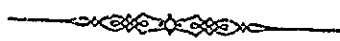
Ekkor az anya összekulcsolá kezeit, térdre borult, kérve a jó Istent: «Ne hallgass meg, ha kérésem a te akaratod ellen van, mely mindenkor a legbölcsebb! Ne hallgass meg! Ne hallgass meg!»

Ekkor fejét lecsüngeszté mellére.

A halál pedig elment gyermekével amaz ismeretlen országba.

қойылган ھېصە خدا نىڭ اختيا ريدوردیدی اجل ، آنا : بوچچکلرنىڭ قايىسى سى نىخت چىكى ، ھەم قايىسى حسرة چىكى دور دېوصو رادى ، اجل : يوق مېن ايتىپام دېدى ، اما بىلكل كە بو چىچکلرنىڭ بىرسىنىڭ سېن اوز بالانىڭ نىڭ تقد ىردە ياز مىشنىڭ ، ھەم آنىڭ آلدە دىيادە نى كورە چىكن كور دىڭ دېدى ، آنا : قور قوروندىن قىچقروب طاوشقە كېلىدى — نېندە اين ياز مىش آلدەغى ھەرنىڭ مېنىم بالا مغە خاخرلىكان ايكان — ايتسەنە مىڭا دېدى — معصوم صبى بالانى صاقتا — صاقتا ، مېنىم بالا مىنى بوھىستلرنىڭ بارچە سىدىن ، مېنىدىن آنى آلتاننىڭ آرنوغراق ايكان ، آنى خدا نىڭ اجام باقچە لارىنە آلوب كېت دېدى ، ھەم بار چە مېن سويلا كاننى ، مېن اينىكان سوزلرنى ، ھەم مېنىم كوز ياشىنى آغزوب صوراخان اوتنو چىنى دە اونوت دېدى ،

اجل : مېن آنىكلامېمەن ، سېن نى تىلايسون ، بالانى مى سىڭا بېرايم ، ياكە بالا نىڭنى آدم كورمىكان كوز دن ياشرون بولغان عالمىڭامى آلوب كېتتا يم دېدى ، آنا : چاچن بولقوب ، تىز جوگوب خدای تبارىڭ وتعالى كا تىزىر عكاتوشوب ، يارب ، مېنىم صورائۇمنى ايشتمە ، ھەم قبول قىلىمە ، قىچان مېن سېنىڭ ھىكمەتنىڭ خېر لو ، و ارادە اختيارنىڭا موافق بولغان امرنى صوراسام يارب ايشتمە — ايشتمە دېو دعاكانوشدى — تقد ىركا بوى صونب باشن توبان چوگدى ، اجل دە : آدم كوز ندىن ياشرن بولغان ايكنىچى بىر عالمىڭا ، بالانى آلوب غايىب بولدى ،

دېدى ، آنا : خدای تعالى سېندىن كوچلورك دېدى ، اجل : مېن بىرخدای نىڭ غنە تىلاكان ارادە سون قىلامون دېدى ، مېن آنىڭ باقچەچى سى مون ، آنىڭ آغاچلارن ، ھەم چىچكلرن قوبىسارامون ، ھەم آلارنى آلوب ضرور اجام باقچەسېنە ايلتوب ، كوزىلان كور وىغاي طورغان بىرطرفقە او طور تامون ، اول باقچە دە نىچىڭ آلا ر اوسالر ، ھەم اول باقچە دە آلا ر بلان نېشىلانە دورمەن ، آنى سىڭا ايتوركا باز مايمەن دېدى ، كوز ياشىنە قىبولوب آنا : بېرمېنىم بالامنى دىب اينىڭ ھىيت ايكى چىچىكا قوللارى بلان طوتىتوب قىچقردى مېن بوچچكلرنى اوزە مون ، مېن آھو ھىستىڭە مون دېدى ، اجل : قوى نېسە آلا رغە ، مېن نىختىسە ھىستىڭە مون دىب ايتە سون ، اوزونىڭ ايكنىچى آنانى شوندا يوق آھو ھىستىڭا سالورغە تىلايسون دېدى ،

بىچارە آنا : ايكنىچى آنا نى دىب آغزىدىن سويلاپ درحال قولىدىن چىچكلرن بىاردى ، اجل : مونە سىڭا سېنىڭ كوزلرنىڭ دېدى ، مېن آلارنى دريادن طوتىتوب آلدەم ، آلا ر شولقدردر ياتو بىنە يالطرب طورالار ايدى ، لىكن آلارنى سىنىڭ كوزلرنىڭ دور دىب مېن بىلكان ايدىم دېدى ، آلا ر خاخر دە اۋلىكى دنە يالطراولوراق بولغانلار مە آل ، مونە شو شىنە تېران قىوغە قرا مېن سىڭا ، سېن اوزە ركانلاكان چىچكلرنىڭ اسلرن ايتىپام ، ھەم سېن آنىڭ آلا رنىڭ آلدە غى ياز مىش تقد بىرلرن ، ھەم بىريوز نە آلا ر نىڭ تىزىچىلكلىرى بولاچىن كور ، ھەم نىلرنى ھىلاىك قىلماق بولغانىنى دە بلور سون دېدى ،

بىس آنا : قىوغە كوز سالوب قرادى ايسە ، نى قوانچىلى ايدى كورور كە بىراونىڭ آلدە غى ھەرنىڭ آلا نى قدر ذوق حضور نىخت كورنورا بىدى ، بىنە آنا : شولا يوق قراسە ، ايكنىچى بىراونىڭ آلدە غى نىختن كوردى كەم قايىودە قايغو حسرة فقيرلىق ھىتتا چلىق كور نور ايدى ، ھىرايكىسېنە تقد بىردىن

كىم كىتاي چىنك كىم گزىلاندى يادى كىم طاغىن قايدى بولسى بىر يردى عىر
 كىچرادور — مونىك زور اغاچلار دى ، هم كىچكىنە چولكلردە اوسرلر ايدى ،
 چولكلرى طفوز بولغاندىن صونىك ، ازغىنە چار لىمى چىراب طورالار
 ايدى ، اياۋلى كىچكىنە چىكلردە هم كىچىك بولوب قرا طوپرا قىلغىنىرىسى
 مونىك بلان قورا لائوب اوسرلر ايدى ، بوچىكلرنى يىشى اجتهادبلان
 تىرىلەپ آصراغانلىقلارى ظاهر كور نوب طورال ايدى ، يىچىرە آنا :
 مېر بىر چىككا خىي اينىك كىچكىنە سىنە قىدى بوگولب — بوگولب صولغان
 چورگىن طىنكلار ايدى ، مىليون لار اراسىدا ، اوز بالاسى نىك چورگىن
 هم طابوب ايدى ، بىر كىچىككە قورقوسقە قولون صوزوب مونە منى بالام طابوب
 دىدى ، قاينونىك باشى قايفولى صالئوب بو ككان ايدى ، قارچق :
 قولى تىمە چىككا طوتنىمە دىدى ، لىكن آنىك يانلغىنا سىنە طور ، خاخر
 اجل كىلور ، مىن انى بودقىقە كىلور دىب كوتب طورامون ، كىلكاچ آنا
 غە بوچىككىنى آلكشطروب اوطور تورغەر حصت بىرمە ، ايكىنچى بىر چىككىنى
 اوز ارەمون دىب آنى قورقت ، اول شوندىن قورقار بوچىكلار اوچون اول
 خدای تعالى كاجواب بىرە دىدى ، هيچ بىر چىك آنىك اختىيارىندن
 غىرى اوز لورگامكىن توكل دىدى ، بردن صالغن بوزلاۋق يىل اسىوب
 كىتىدى ، صوقر آنا : حاضر شوندىن اجل كىلە طورغانن آنىكلادى ، اجل :
 نچوك سىن مىندىن بورون اولگوروب ، مونىك چول طابوبونىك دىب
 آبادن صورادى ، اول مىن آنالاباصە دىبوجواب بىردى ، اجل اوزى
 نىك اوزون قولن شول ، نچكا كىچكىنە گنە چىككا صوزغان ايدى ، آنا :
 خاخر اوز قولى بلان صاقلاب ، هم چىك نىك هيچ بىر يارغان اولامى ،
 آنا غە طوتونور غە بىرمىدى ، صونىك اجل آنىك قولىنە اوروب بىاردى ،
 آنىك چىلى شمال چىلدىن هم صالغن ايدى ، اناننىك قولى طاقتىز
 صالئوب توبان بىبارلىدى ، منى بلان كوراشوركا سىننىك خالنىك توكل

نىندىن اوزى بولسى شونكار قرانب بولادور دىدى ، كورونور كوزكاباشقە
 آغاچلار كىك بىر آغاچدور ، اما هر قايسنىك جوراك صوغولوب طورادور ،
 بالالار نىك دە هم چوراكى صوغله دور ، آغام لارنى قراب اوز بلكم
 اوز نىك نىك بالاننىك جوراكن طابارسون دىدى ، آلك يندە نىشلركا
 كرىنى مىن سىكا آيتسام ، سىن مىنكا نىسى بىرور سون دىدى ،
 آنا : منى سىكا بىروركا هيچ نرسە مە يوق دور اما مىن سىننىك اوچون
 دنيا نىك قىرىنە بارور غە راضى مون دىدى ، خاتون : آلك مىنكانى
 ازلكا يوق ، سىن اوزنىك بلە سون ، نى قدر چاچ ، يىشىدور ، مىن
 يىشى چاچنى بىك سىيامون دىدى ، اما مىن سىكا آلو شو غە ، اوزم نىك
 چالارغان چاچنى بىرورمون ، بۇدە ، بۇدە يوقدىن يىشىراق بولور
 دىدى ، آنا : شولغىنە مو حاجت دىدى قارچق : بلى دىدى ، يىشى
 مىن قوانب چاچنى سىكا بىرور مون دىدى ، هم اول اوزى نىك
 كوركام قراچاچىنى قار چقغە بىروب آلك شو غە اوز ينە چال چاچ آلكى ،
 صونىك اول اجل نىك چلى باقچە سىنە كىروب قايدى بىر برار طلى چىكلار
 هر تور لو آغاچلار اوسرايدى ، مونىك پىيالابلان چاپغان ترزه آستونە نچكا
 كىيئا چىتە چىك آطار ايدى هم آلك صور هييت كو بروب چىكلرى
 اوسوب هر تور لو صو چىكلرى بعضى لارى طازە يىشى بعضىلرى صرحاو
 صفانلى صولغان ايدى ، صو يلانلارى چرنالوب هر تور لو قارا سرطانلار
 راقونە لار اوز لرى نىك قداقلى موگزلرى بلان يابشوب ، نچكا چىكلرنى
 قىصقانلار ايدى ، هر تور لو پالمە ، اىن ، لاطان آغاچلارى اوسب ، پىتروشقە ،
 هم خوش بوپلى نىمىن اوسر ايدى ، الحاصل هر چىك وهر آغاج نىك
 اوز ينە مخصوص بولغان اوز اسمى بار ايدى ، هر تورلى آغاج ،
 وهر تورلى چىك آدم نىك عىرى تىرىلكى ايدى ، آدملر : اوز لرى
 بىر يوز نىك بتون دنيا غە طرالوب ، هر بىركا سىبلوب عىر كىچىر ولر ايسەدە

بئورایم دیب اچارکا کرشدی ، البته بواش آدم ننگ قولندن کیلماسه ده ،
 بیچاره آنا معجزه کرامتکا اشانور بولدی ، دریا : تلکا کیلوب ، قوی
 موندن قایه قیماش ، سینننگ بلان مصاحتکا کیلکا غز آرتو غراق بولور
 دیدی ، مین انجی جیمامون ، اما سینننگ کوزننگ کبک آجق آرواجی
 کورکانم یوق ایدی ، اکر سین راضی بولوب یغلاب آنی منکا توشرساننگ ،
 مین سنی دریاننگ ایکنچی طرفینه چغارورمون قایه بیک یلی ،
 هم قایه اجل اوزی ننگ چکلرن آفاچلارن اوستورادور دیدی ،
 هر بر آغاچی آدم تریلکی دور دیدی ، آنا : یامین اللانی بیرورایدم ،
 مکر بالاغنامنی طاپسام ایدم دیب ، اولکی دن آرتق کوزیاشینه توکلوب
 یغلابی طورغان آنا ایتدی ، بس آننگ کوز آله لاری ، دریاننگ
 توبینه توشد یلارده بیک قیمتلی ایکی انجی دانسی نه اولدیلر ، دریا
 درحال آنانی آلوب طاغانده اوچقان کبک دریاننگ ایکنچی طرفینه
 چقاردی ، قایه بر ضرور جورط طور ایدی قایو نی بیک تیز آبرورلق
 توکل ایدی ، بتونلای قازلغان هم قواق بلان اوسکان بر ضرور طاویا که
 بر عمارتی ایدی ، خیر بیچاره آنا آنی هیچک کور مز ایدی ، چونکه کوز
 لرینی بتونلای یغلاب بتورکان ایدی ، قایدن بالامنی آلمان اجلنی
 طاپایم دیب صورادی ، اجل ننگ جلی باقچه سون اوستروب آصراب
 طور ا طورغان باقچه چی قارچق : اول آله قایتغان یوق دیدی ، اما
 سین نیچوک موندک جول طابدننگ ، کم سنکا بولوشدی دیدی ، آنا : برخدای
 تعالی دیدی ، اول منی آیادی ، هم سینک منی آیا ، ایتسنه قاید
 نغنه بالامنی از لیم ایکان دیدی ، قارچق : خیر مین آنی بلایمون ،
 اما سین صوقرسون بوکون تون بلان کوب چکلر کوب آغا چلار صولودی
 آلا رنی یحشیلاب اطور طورغه اجل تیز کیلور دیدی ، سین بلاسون ،
 هر بر آدم ننگ اوزینه مخصوص برتریلک آغاچی — یا که چچاگی باردور ،

غانونکنی کوردم دیدی ، آنا : مین باروندک سنکا چرلارمون — مکر سین
 حاضر منی طومه منکا آجلنی قوؤب جیتوب ، بالامنی طابارغه کرک دیدی ،
 نون : برسوز ایتما ییچه تیک طوردی ، آنا : قولون چاچن یولقوب کوزیاشن
 قیوب چرلای باشلادی ، کوب چرلار چورلانوب — کوب کوزیاشلر توکلکچ ،
 تون سوزکا کیلیدی : طوغری اونکغه قارانکفی ناراط اور مانینه بار
 دیدی ، اجل : سینننگ بالاننگ بلان شونک قراتوب کیتدی دیدی ،
 آنا : اورمان ننگ اورطاسنک ، جول چاطینه ییروب طوقتاب — قایه بار
 ایم ایکان دیب طوردی ، طاب چاطک یافراقسز چچکسز بالانغچ ،
 برتیگاننگ قوؤاغی بار ایگان ، قشندک هواننگ صوؤغندن اول تیگاننگ
 آغاروب ، قوؤاردب ، بتکان حسابند ایدی ، منم بالام بلان اجل
 موندن اوتما دیب آنا صورادی ، تیگاننگ قواغی : بلی اوتدی دیدی
 جواب بیردی ، لکن سین مینی اوز قوینونکنک چلو تمایچه سنکا آننگ
 قایه کیتکانن ایتما مون چونکه مین تمام طونکوب قاطدم ، ییز بتونلای
 آغاروب قواروب بئامون دیدی ، آنا : آنی آلوب بیک قاطلی کوکر کینه
 قصدی ، اونکون قداقلاری تنکا تیران کروب کوکرک اوستینه طاچی
 — طاچی قان پیدا بولدی ، اما تیگاننگ قواغی بتونلای چچککا باطوب
 یشاردی ، هواده صالحون قش کیچمسی بولسه ده ، حسرتکا جانغان آناننگ
 یوراکنک شولقدر جلی ایردی ، بس تیگاننگ قواغی اجل کیتکان جولنی
 کورساتدی ، بو یول بلان آنا پاروب ، بر ضروردر یاغه چقدی ، نی قایق ،
 نی گمه هیچ بر طرفندک کور غماس ایدی ، صوننگ اوستو قاطوب نازک
 بوزیلان قاپلانغان ایدی ، صودن اوتسی آدمنی بوزکوتار مسلك
 ایدی ، هم صودن جوروب آشا چغار غده بیرماس ایدی ، هم صوده
 تیران ایدی ، اما بالانی طاپام دیکاندک ، آنا رغه صونی آشا چقمای حال
 یوق ایدی ، چاره سز : آنا بودر یاننگ صوؤنی تو بینه قدری اجب

ایدی، آناسی قارت ننگ یانینه اوطوروب، بالاسی ننگ اوستینه قراب، بالاننگ قولون طوتوب، آؤر طنش آلووینه قلاق سالوب طنکلار ایدی، بالامنی جوغالتام، راست نوکلی، خدای تعالی آئی میندن آلماس دیب آناسی سویلر ایدی، بوقارت صورتند کور نکان، اجل اوزی ایدی، قارت باشی بلان، برعجب اشارت ایدوب باشن سلکدی، بواشارتدن، بلی — هم یوق — دیکان جواب ننگ هراپکیسنه آنکلارغه ممکن ایدی، آنا: باشن سالوب، ایکی کوزندن جیاگی بوینچه یاشی آغار ایدی، بیچاره اوچ کون اوچ تون کوزن یومغان یوقلغندن تیز باشی آورایب قالغوب ایدی — لکن اوزاققه توکل برد قیقهدن صوؤقدن فالطراب تیزوک سبسانوب اویاندی، بونی حال دیب یاق یا غینه قراسه، نی: یاننگ اوطورغان قارت یوق، نی: بالا یوق، قارت بالانی ده آلوب کیتکان، میؤشه ایسکی ساعت طنوق چاقلدار ایدی، آؤر قورغاشین کبری سالنوب، طوب ایتوب یرکا اورنوب ساعت طوقطادی، بیچاره آناؤدن جوکروب چغوب، صورطاؤش بلان قچقروب اوزی ننگ بالاسون ازلب چاقورور ایدی، برقر کپونکان خاتون قاراستوننگ اوطورور ایکان: آناسینه ایتدی، سیننگ اؤنکا اجلی کیلدی مین کوردم، نچک اول سیننگ بالاننگ بلان کوزدن غایب بولدی دیدی، اول اجل یلندن تیزراک چابا، هم برمرتبه آلمان نرسه نی هیچ قاینار مای دیدی، آنا: ایتسه نه منکا، قایسی جول بلان کیتدی سین منکا جولغناسون کورسات مین آئی طابارمون دیدی، قرا کیوملی خاتون: مین آننگ قاپه کیتکانن بلامون، مکر بالانکا چرلاغان چرلار نکنی باروند منکا چرلاب بتور مینچه، مین سنکار ایتام دیدی — مین اول چرلارنی بیک سییامون، مین ایندی آلارنی نیچه — نیچه ایشتم، مین: تون له باصا، هم سیننگ چرلاب — چرلاب — یغلا

XXI.

آنا

آنا بالاسی ننگ بیشکی یاننگ اوطورور ایدی، بالا اولسون ایدی دیب قورقوب حسرتلنوب یغلار ایدی، بالاننگ کوزی یومولغان یوزی آغارغان ایدی، طنشون آضعیف آلوب وقتی بلان آؤر صنوب طنشون طوقتانوب طوقتانوب قالمی طارطب یبارور ایدی، بوناریسه بالاننگ رنجوینه قراب، آناسی ننگ پورکی صغلوب ینه ده قالمی راق آؤورور ایدی، کبسا کدن ایشوکنی قاقدی یلار، ایشو کدن برفقیق قارت کیلوب کردی، اوستینه برآطلارنی یاباطورغان پالاس کبک نرسه قاپلاغان، پالاس صو و قدن چلوطه آنارغه شو لغنه کرکه ایدی — هواده صالقون قش ایدی — اورا مده قار توشالب یراوستی بوز بلان قاپلانغان ایدی، هواده، یوزنی کیسه تورغان آچی یل ایسر ایدی، صالقوننگ قارت ننگ طونکوب فالطرا غانن کوروب، هم بالا ننگه اویقوغه کیتکانن کوروب، آناسی بیشک یانندن طوروب، قارتقه برکاسه ماقصما اچکی سالوب چلونسون اوچون مچکاقویوب ایدی، شول اراده قارت، بالاننگ بیشکی یانینه اوطوروب، بالانی تپیراترر

עיניך הן. קחי אותן לך — הלא זכות ויפות הן עתה מאשר לפני —
 והביטי פה אל באר המים העמוק הזה. הנה אני קורא בשם אה הפרחים
 אשר חפצת להשחית, ואת הראי בבאר המים כבמחזה את כל חייהם פה
 על הארץ. הביטי איפוא וראי את אשר חפצת להשחית!
 והאם הביטת אל באר המים; נעים היה לראות את הטוב ואת החסד
 אשר הביאו חיי הפרח האחד לכל יושבי הכל. אושר אין קץ ושמחה בלי
 מצרים שפך הפרח הזה על כל סביביו. האם הביטת גם אל חיי הפרח
 השני — היו רק עיני ומחשבור רק צרה ויגון באין כל תוחלת והקוה...
 — גורל האחד, אמר המות: וגורל השני — שניהם כאת האלילים המה!
 — אבל מי משני הפרחים האלה פרח האושר ומי — פרח היגון?
 שאלה האם.
 — ואת לא אנדרה לך, ענה המות: אבל דעי איפוא כי בגורל האחד
 משני הפרחים האלה ראתה את גורל בנג' אז כל ימי חייו העתידים לבוא.
 ותצעק האשה בקול פחדים נוהא מאד והאמר:
 — אבל מה גורל בני מחמד נפשי, הוי הגידה לי; אנא הצילה את הילד
 נקי הלבב. הצילה את בני מכל הרעות הרבות והנוראות האלה. אנא קחתי,
 שאהו אל עדן גן האלהים. אל נא הזכור את דמעותי ואת החנוני, אל נא
 הזכור את כל אשר דברתי ואת כל אשר עשיתי!
 אנכי לא אבין לדברך הפעם, אמר המית אל האשה: התחפצי כי
 אשיב לך את הילד או כי אשאהו אל ארץ לא נודעה?
 והאם פרשה את כפיה, והפול על ברכיה ותחנן אל האלהים.
 — אנא אל אלהי הרוחות לכל בשר! אל נא תשמע לקולי ולהחנני
 בשאלי ממך את הרע בעיניך, רב החסד. אל נא תשמע לקולי, אל נא
 תשמע לקולי!
 ותורד האשה את ראשה ארצה... ותמות נשא את הילד אל ארץ
 לא נידעה...

הם המפורדים ומפורדים על פני כל האדמה למקצה הארץ ועד קציה: זה בארץ
 הסינים, וזה בגרנלנדיה וזה בארץ לא נודעה. בין הצמחים האלה נראו גם
 עצים גדולים שנמעו בעציצים קמנים, אשר לא יכלו להביל את שרשיהם
 הרבים, ואשר כמעט נבקעו לרסיסים. תחת זה נמצאו גם צמחים קטנים
 ואומללים, נטעים בעציצים רחבי ידים, מלאים אדמה שמנה ופוריה ומכיסים
 באווב רך להגן עליהם משרב וקור. — אות הוא כי יד דואגת ונפש אוהבת
 טפחה ורבהה אותם.
 האם האומללה המה את ראשה אל כל פרח ופרח, ותשמע ותקשיב
 אל קול דפיקת לבו, ובין רבבות הצמחים הכירה את לבב ילדה מחמד נפשה.
 — הנה הנחו! קראה האם, והושט את ידה אל פרח קטן אחד אשר עין
 הכלה לו ואשר הוריד את ראש נצנו ביגון ארצה.
 — אל הגעי בפרח! קראה האשה הזקנה: אל תגעי בפרח, פן יבולע לו,
 אבל עמי פה על ידו וכאשר יבוא המות — הנני מחכה אל כואו מרגע
 לרגע — אל התני לו לעקר אהו מעציו. גערי בו והעידו בו, כי אם
 לא יורף מבנג' אז חשחית את שאר הצמחים אשר בנג'. דברוך אלה יביאו
 פחד בלבבו, כי ערב יערב המות טעם האלהים את נפש כל חי, ומכלעדי
 רצונו לא יעקר כל פרח בגן הזה.
 ופתאום נשב רוח קור וקפאון מסביב, ותדע האשה עורת העינים כי
 בא המות.
 — איככה זה מצאת את הדרך לבוא הנה? שאל אותה המות: ואיככה
 זה מהרת לבאי לפני בואי?
 — אני... אם אנכי! ענתה האשה.
 והמות הושיט את ידו הארוכה אל פרח התכלת הענוג והרך... אולם
 האם מהרה לכסויה בשתי ידיה רק כבלי לנגוע בעליו היכים למזין אשר לא
 יבולע להם.
 והמות נשב מפיו את רוחו על ידי האם, והרגיש האם כי נשמת
 המות קרה היא מרוח צפון, והרפינה ידיה. והפולנה באין אינים.
 — מי תקשה אלי וישלם — אמר המות: ואת תחפוצי להתחרות אתי!
 — אבל האלהים בשמים הלא חזק הוא ממך.
 — אנכי רק את פקודתו אשמרה! שומר גנו הנני, ואקח יום יום את
 הפרחים ואת הצמחים אשר בנג' הזה ואטעם שמה בפרדם בעדן גן האלהים
 בארץ לא נודעה... אבל איככה יוסיפו שם לצמות, ומה יהי שם מששטם,
 זאת לא אוכל להגיד לך.
 — השיבה לי את ילדי! קראה האם ותכך ותחנן אליו. ופתאום הושיטה
 את שתי ידיה ותאחו בשני פרחים יפים מאד ותקרא בקול גדול: שיש אשריש
 את כל פרוחך, אם לא תרף מבני, כי אשה מרת נפש אני!
 — אל תגעי במו — אמר אליה המות; הנה זה אמרת כי אמללה ושפלה
 את, החפץ תחפצי כי עוד אם אחת תהיה אומללה ושכלה כמך?
 — עוד אם אחת! שנתה אחרי דבריו האשה כמר נפשה, ותסיר את ידיה
 מן הפרחים.
 הא לך את עיניך — הוסיף המות ויאמר: הנה העליתי אותן בחרמי
 מן הים, יען מצאו חן בעיני מאד בכרך וזהרן, רק אז אנכי לא ידעתי עוד כי

— הוי! את כל אשר לי אתן בעד נפש בני, לו רק יכולתי למצאהו, קראה האשה בקול בוכים, ותוסף לבכית עוד, עד כי נגרו עיניה מחוריהן והפולנה אלהוך הים, וההינה שם עמוק עמוק בנבכי התהום לשני פנינים יקרים מאד.

והים קרב אל האשה וירימיה מן הארץ וישא אותה על מרומי גליו כמו על כנפי רוח, ובמעוף אחד הציגה על עבר הים השני, באשר עמד בית גדול ונפלא מאד.

מה זאת, אם הר נשא מכוסה בחורש מצל ומערות כפים עוכרות בן בהריו, או גנת ביתך— זאת לא יכול להגיד איש; אבל האשה הן לא ראתה מאומה, כי כבר הוילה את עיניה אל הים עם דמעותיה יחד.

— איה איפוא אמצא את המות אשר חטף את ילדי ממני? — שאלה האשה.

עוד לא שב המוח הנה, ענתה אשה זקנה— אשר היתה נומרת הכרמים בגן המות: אבל איככה איפוא באת הנה ומי היה בעורך?

— האלהים בשמים! ענתה האם: כי אל רחום וחנון הוא, רחמי נא איפוא גם את עלי והגיד לי, איפה אמצא את בני מחמד נפשי?

— אנכי הן לא ידעתי, ענתה האשה הזקנה: ואת הלא עורת עינים הנך ולא תוכלי לראות. עצים רבים וצמחים רבים נכלו בלילה הזה, עוד מעט ויבוא המות למעת אותם בנן אחר. הלא תדעי, כי כל בן המותה אשר יולד בחלד יש לו עץ חיים או פרח-חיים, לאיש ואיש לפי תכונתו, פה בגן הזה.

למראה עינים הם ככל שאר הצמחים אשר פני האדמה, אבל לב דופק בקרבם... ואחרי אשר יש לב דופק גם לילד, על בן הואילי נא לעבור על פני כל הצמחים האלה, אולי תכירי את דפוקת לב בנך. אבל מה תחתי לך, אם אנדי לך, מה לעשות אחרי כן?

— מאומה אין בידי לחת לך, ענתה האם מרת הנפש: אבל נכונה אנכי ללכת למענך עד קצוי הארץ.

— מה לי ולקצוי הארץ? אמרה האשה נומרת הכרמים: אבל את הלא תוכלי לחת לי את שערות ראשך הארוכות והשחורות כעורב. הלא ידעת כי יפות הן מאד ועל כן מצאו חן גם בעיני. אנכי אתן לך החתיהן את שערותי אשר הלבנו מווקן; הלא מוב שער לבן מקרחת!

רק את זאת לבד תבקשי ממני? ענתה האם — בשמחת לבב אתנה אותן לך!

וההן האם להזקנה את שערותיה היפות והשחורות כעורב ותקח ממנה תחתן את שערות הלבן כשלג.

ואחרי כן באו שתי הנשים אל גינה ביתן המות, באשר צמחו עצים ופרחים צפופים איש על יד רעהו. פה נראו חבצלות רכות ועננות חת כובעות של זכוכית, ועל ידן פרחי שושן חבלילי עין גדודים ובריאים, גם צמחי מים רבים גדלו שם. יש אשר עלוהם לחים ורמזבים, ויש אשר עלים נובלים ויבשים להם,

כי אכלם התולעת, או סרטן שחור, אשר מלקחים חדים לו, עלה בהם וילחץ את גבעולם. גם עצי חמר דשנים ורעננים גדלו שם, גם עצי אלה ואלון רבי-

צאלים, גם עשבי בושם שונים: כמון וקצח, גרד וקמנון. וכל עץ ועץ וכל פרח ופרח, נקראו איש איש בשמו, כי כל עץ וכל פרח— רק חיי בני אדם

אל אם הילד: המות בא אל ביתך, ואני ראיתיו בלכתו מזה וילדך על זרועותיו. הוא ימהר ללכת מאד, כי קלו מאילות רגליו, ואת אשר לקח לא ישיב דעולם.

— הגידו נא לי איזה הדרך הלך המות? התחננה האם; הראיני רק את הדרך, ואני אמצאהו.

— יודעת אני את דרך המות, ענתה האשה עמופת השחורים! אפס כי לא אנדי לך עד אם תשירי לי את כל שירותיך אשר שרף על יד ערש בנך. מה אהבתי את שירותיך אלה! אנכי— הלא בת-הליל הנני, ואבוא יום

יום בערב לשמוע שירותיך, גם ראיתי את בכיך, אשר תככי כאשר תשירי. — אנכי אשרה לך את כל שירותי, את כלן, את כלן אשרה לך, אבל אל נא תעצריני כיום, כי אצא אנכי מאד לרדוף אחר המות ולמצוא את בני.

בה, הליל לא ענתה דבר, כמו נאלמה דומיה. או ספקה האם את כפיה ותשיר ותכך-ותכך ותשיר. רבות היו שירותיה, אולם עוד רבות מהנה היו דמעות עיניה. ותאמר בת-הליל:

— לבי הימינה אל יער האלוניס המכוסה בערפל, כי שמה הלך המות ובנך על זרועותיו.

ובכוא האשה אל פרשת דרכים בתוך היער ותעמוד מלכת, כי לא ידעה עוד איזה הדרך תלך. על פרשת הדרכים עמד עץ אמר אחר אשר נצל החורף את כל עריו מעליו; אין עלה ואין פרח, כי היה החורף עז מאד; כפור ושלג כמו את ענפיו, ועץ האמר היה כמעט לנציב קרח.

— האם לא עבר פה המות עם בני?

— אטנם כי עבר המות דרך הנה, ענה עץ האמר: אבל אנכי לא אנדי לך, אנה הלך מפה, עד אם תחבקיני בזרועותיך ותחממי אותי על יד לבך, כי גוע אנכי מקור ועוד מעט ואהיה לנציב קרח.

ותחבק האשה את האמר בזרועותיה ותלחצו בחוקה אל לבה להחם אותו, ותוחזיו החדים עלו בכשרה עד זוב דמה, — נמפי דם גדולים מאד, אפס כי תחת זה התכסה האמר בענפים דשנים ורעננים ויצוץ ציוץ ויגמול פרחים בליל החורף הקר, כי גדול החום מאד בלב אם איהבת וקשת רוח!

והאמר הראה לה את הדרך, ותלך האשה ותבוא אל ים גדול ורחב ידים. על שפת הים אין אניה ואין סירת דונה. פני הים היו מכיסים בקרח דק; לעבור עליו כרגל לא יכלה האשה, פן ישבר הקרח ותפול המימה, אבל גם לשחות בידיים לא נחנה הקרח. ובכל זאת רק דרך אחת היתה לפניה למצוא את בנה — לעבור את הים הגדול הזה. ותכרע האשה על ברכיה ותמ ראשה לשחות מן הים ולהניח את כל מימיו אל קרבה. הן לא יוכל בן אדם לעשות כדבר הזה, אבל האם האומללה קותה לנפלאות.

— לא! היה לא תהיה כדבר הזה, אמר הים אל האשה: הבה נא ונראה אולי נובל לכרות ברית בינותנו. הנה אוהב אנכי מאד לאסוף פנינים יקרים בבית גניו ופנינים זכים וטהורים כעיניך לא ראיתי מעורי.

הוילי איפוא אלי את פניני עיניך עם דמעותיך יחד, ובגלל הרבר הזה אשאך מחר אל עבר הים השני, אל המקום אשר שם נטע המות את גנו, גן עצים וגן פרחים, אשר כל צמח וכל פרח בו — הם חיי בן המותה פה על הארץ.

XXII.

הַיָּם.

האם ישבה על יד ערש בנה החולה. מה אכלה עליה נפשה ומה פחד לבכה פן ילקח ממנה מחמד נפשה. פניו חורו מאד, אשמורות עיניו סיגרו, נשמה אפו כמעט לא נשמעה, ורק לעתים רחוקה שאף הילד את הרוח עמוק עמוק אל קרבו, כמו נאנח בשכרון מהנים. ונפש האם השתוחחה עוד יותר, כמעט העיפה עין על היצור הקטן הזה.

ופתאום נשמע קול דופק על הדלת, והנה איש זקן ועני בא הביתה. הזקן היה עמוף בשכמה עכה, כאדרת השער אשר יכמו בה את הסיס'ים ביום צנה ושלג; שכמה בוא החם מאד, והימים הלא היו ימי חורף עזים וקרים. שכבת שלג וקרה כסתה את כל פני האדמה, ורוח סגריר נשב בחוקה בפני כל עובר בחוץ.

בראית האשה כי הזקן ירעד מקור, וכי נרדם הילד כרגע, והקם ממישבה על יד ערש בנה והלך והמלא צנצנת אחת שכר ותשפתהו אל התנור להחם אוהו. וכעוד היא עושה הנה והנה, וישב הזקן על יד הערש ויחל לנענע את הילד, אחרי כלותה את מלאכתה באת האם ותשב אצלו על הכסא, והבט בחמלה אל בנה החולה והקשיב לנשמה אפו אשר כבדה עליו מאד, ותאחו בידו הקטנה והצנומה ותאמר:

— האומנם לא תשוב, אדוני, כי אתי ישאר הנער? אלהי החסד הן לא יקחהו ממני!

הזקן — הוא היא המות, אשר ההחפש ברמיה זקן — רניע בראשו באופן מזור מאד, עד כי לא יכלה האשה לדעת מה ענה אותה הזקן; "הן" או "לאו". האם הורידה את ראשה ארצה, וזרם דמעותיה נזל על לחייה, עוד מעט והכבד עליה ראשה — כי שלושה ימים ושלושה לילות לא סגרה האשה את עפעפי עיניה, — והרדם כמעט קט, אפס כי בעוד רגע אחד התנערה האשה והתחלחל מקור.

— מה זאת! קראה האשה ותביט אל כל סביבה: הזקן איננו, וגם הילד איננו, האמנם לקח הזקן את מחמד נפשה?

שם בפנת הבית נשמע קול נחרת מורה-שעות ישן נושן מאד. אנך העופרת כמעט הגיע לארץ... בים! נשמע קול האנך בנפלו ארצה ומורה השעות נאדם דומיה.

ותרץ האם האומללה החוצה ותקרא בקול גדול: בני בני! על השלג ישבה אשה עומפת מעיל שחור וארוך מאד. ותאמר האשה

Indications bibliographiques.

Библиографическія свѣдѣнія.

Les traductions marquées d'un astérisque sont empruntées avec la permission de M-rs les éditeurs au recueil «Hans Christian Andersen. Historien om en Moder i femten Sprog, udgiven af Jean Pio og Vilh. Thomsen. Kjöbenhavn 1875. C. A. Reitzel.»—Les traductions marquées double astérisque paraissent pour la première fois.— Les autres sont empruntées aux ouvrages ci-dessous indiqués.

Отмѣченные звѣздочкою переводы заимствованы съ разрѣшенія гг. издателей изъ датскаго сборника: «Hans Christian Andersen. Historien om en Moder i femten Sprog, udgiven af Jean Pio og Vilh. Thomsen. Kjöbenhavn 1875. C. A. Reitzel». — Отмѣченные двумя звѣздочками являются впервые. Другіе же переводы заимствованы изъ нижеуказанныхъ источниковъ.

I. Original Danois: H. C. Andersen's Eventyr og Historier efter Originaltegninger af V. Pedersen. Andet Bind. Femte Oplag. Kjöbenhavn 1877. pp. 153—161.—Pour la première fois: Nye Eventyr af H. C. Andersen. Andet Bind. Anden Samling. Kbhvn. C. A. Reitzel. 1848. pp. 43—53.

II. Russe: Собрание сочиненій Андерсена въ 4-хъ томахъ. Переводъ съ датскаго подлинника А. и П. Ганзенъ. С.-Петербургъ, 1894 г. T. I, стр. 344—349.

III. Petit-russien *.—Mr. D. L. Mordovtzev.

IV. Polonais *.—Mr. F. H. Levestam.

V. Tchèque: * I. C. Andersen'sa vybrané pohádky povídky a básňorsky pro mládež a přátele její. Zčeštili B. Peška a I. M. Boleslavský. V. Praze. Mikuláš a Knapp. 1874. pp. 194—199.

VI. Slovaque.—Mr. A. Sytniansky: «Orol» Roc. VI. 31. Máj 1875. Číslo 5 (pp. 123—126).

VII. *Serbe*: Божий, дар доброу дщи, спремила кьижара браће Јовановића у Панчеву. 1873. pp. 26—42.

VIII. *Islandais* *: Ny Sumargjöf. 1860. Kaupmannahöfn, útgefandi Páll Sveinsson. pp. 79—86.

IX. *Suëdois*: Sagor och berättelser af Hans Kristian Andersen. Öfversättning från danskan af Karl Johan Backman. Första delen. Med 207 träsnitt af Karl Larsson och Isidor Törnblom. Stockholm, Aktiebolaget Hiertas bokförlag. 1877. pp. 393—398.

X. *Allemand* *: H. C. Andersen, Sämtliche Märchen. Einzige vollständige vom Verfasser besorgte Ausgabe, 8-te Auflage. Leipzig. L. Wiedemann pp. 420—426. Conferé avec: H. C. Andersen, Gesammelte Werke. Vom Verfasser besorgte Ausgabe. Märchen und Historien. Erste Folge. Lpzg. Wiedemann. pp. 316—321.

XI. *Bas-allemand* *:—Dr. Struve.

XII. *Hollandais* *: Verzamelde Vertellingen en Sproken van H. C. Andersen. Volledige uitgave, door den schrijver zelven bezorgd. Naar de negende hoogduitsche uitgave, door C. de Jong. 3-de druk. Met 16 platen en portret. Utrecht. B. Dekema. 1872. pp. 413—419.

XIII. *Anglais*: Stories & fairy tales by Hans Cristian Andersen, translated by H. Oscar Sommer, with 100 pictures by Arthur I Gaskin. Volume I. George Allen. London & Orpington. 1893. pp. 294—299.

XIV. *Français* *: Mr. Victor Molard (Le jeune Polyglotte 1-ère Année. Nr. 11).

XV. *Espagnol*: Cuentos de Andersen. Traducción de J. Roca y Roca. Dibujos de Apeles Metres. Barcelona. Biblioteca «Arte y letras.» 1881. pp. 35—44.

XVI. *Italien*. **:—Mr. le baron Virgile Narducci (Zeno Romano).

XVII. *Néo-grec*. *:—Jean Pio.

XVIII. *Arménien*. **:—Mr. Siméon Goulamiriantz.

XIX. *Finnois*. *:—Mr. Julius Krohn («Suonio»).

XX. *Madjar* *: Andersen ujjabb meséi s képei. Fordította Czanyuga Iózs ef. Fametszvényekkel. Budapest. Lampel Róbert. 1874. pp. 15—24.

XXI. *Tatare*. **:—Mr. le révérend professeur Ataoul Bajazitov.

XXII. *Hebreux*. **:—«Buki-Ben-Iogli» (pseudonyme).

Во всѣхъ книжныхъ магазинахъ „Новаго Времени“ въ С.-Петербургѣ, Москвѣ, Харьковѣ, Одессѣ и Саратовѣ

ПРИНИМАЕТСЯ ПОДПИСКА НА
СОБРАНИЕ СОЧИНЕНІЙ
Андерсена.

Переводъ съ датскаго подлинника А. и П. ГАНЗЕНЪ.

Изданіе безъ предварительной цензуры, въ 4 томахъ (16 выпусковъ), по 30 листовъ каждый, съ приложеніемъ двухъ портретовъ автора.

I—II томы: Полное собраніе сказокъ, разсказовъ и повѣстей, въ хронологическомъ порядкѣ и съ примѣчаніями автора относительно ихъ происхожденія.

III томъ: 1) Романъ «Импровизаторъ». Избранныя: 2) путевыя очерки, 3) драматическія произведенія и 4) стихотворенія (въ переводѣ русскихъ поэтовъ).

IV томъ: 1) «Сказка моей жизни»—автобіографія Андерсена, 2) извлеченія изъ его переписки съ друзьями и выдающимися современниками, 3) воспоминанія о немъ его ближайшаго друга Э. Ноллина. Къ тому же тому будутъ приложены два портрета автора.

Изданіе выходитъ въ свѣтъ выпусками (по 7—8 листовъ) черезъ каждыя 4—5 недѣль. Цѣна изданія по подпискѣ: безъ пересылки—6 рублей, изъ которыхъ при подпискѣ вносятся 1 р. 20 к., и кромѣ того по 30 коп. за каждый выпускъ; съ пересылкой 16 выпусковъ подъ заказной бандеролью—8 рублей, изъ которыхъ 3 рубля вносятся при подпискѣ, 3 рубля передъ выходомъ 5-го выпуска и 2 рубля передъ выходомъ 9-го выпуска.

Отдѣльныхъ выпусковъ и томовъ въ продажѣ не будетъ.

По выходѣ въ свѣтъ всего изданія цѣна будетъ увеличена до 8 рублей безъ пересылки и 10 рублей съ пересылкой.

Съ Декабря 1893 г. по Мартъ 1894 г. вышелъ въ свѣтъ четыре выпуска, составляющіе первый томъ и заключающіе въ себѣ 82 сказки.

A large, dense, and highly stylized word cloud or collage of names and terms, possibly representing various nationalities or ethnic groups. The text is written in a cursive, handwritten style and is contained within a rectangular border. The words are arranged in a roughly circular pattern, with many overlapping and difficult to read. Some legible words include:

- ITALIENS
- FRANCAIS
- ALLEMANDS
- ESPAGNOLS
- RUSSES
- POLONAIS
- SERBES
- STANOIS
- ARMENIENS
- TATARES
- HEBREUX
- MAJARS
- GRECS
- PORTUGAIS
- ESPAGNOLS
- ITALIENS
- FRANCAIS
- ALLEMANDS
- ESPAGNOLS
- RUSSES
- POLONAIS
- SERBES
- STANOIS
- ARMENIENS
- TATARES
- HEBREUX
- MAJARS
- GRECS
- PORTUGAIS